

je ob vseh tih podatkih več), z izdatki in odvisnosti od krajevnih in višjih oblasti pa naredi številke, ki vam omogočajo mirno spanje.

Samo malo pobliže analizirajte sedanje slepomišljenje! Oblasti si ob katastrofi in strahotah, ki sta očiti, dovoljujejo spleljanje zanimanja javnosti in stranski tir. Nihče ne odgovori, kako je bilo mogoče, da so v gramozno jamo pri krizu tako dolgo in sploh metali pesticide Pi-musa iz Rač; časniki so polni tolažbe, da so dovoljene koncentracije nevarnega alachlora v sosednji Avstriji 3000-krat, v Italiji pa stokrat večje kot pri nas; priče smo imbecilnim zatrdilom, da piije zastrupljene vode ljudem škodi, živini pa ne. Še čudno, da kdo ne reče, kako v najboljših švicarskih hlevih pokladajo kravam seno, namočeno v alachlor.

Poskusi zmanjševanja dejanske nevarnosti in škode se bodo (scenarij je učečen in vedno isti) po prvem šoku, ki je nekoliko zamajal tudi stroko in vse, ki jo štajajo, nedvomno stopnjevali. Vendar se tako spretno in demagoško prikrievanje ter spleljanje na stranske tire ne more v nedolgi odlagati temeljnega vprašanja. To pa se glasi: kakšna je dejanska onesnaženost vode, zraka in hrane v Sloveniji? Torej, kaj v resnici pijemo, jemo in dihamo Slovenci?

M. BAUER

Hitra pomoč ...

(Nadaljevanje s 1. strani)

bo občina deležna tudi republiških solidarnostnih sredstev, do katerih je sicer upravičena. jih bodo dobili vsi oškodovanci, ne glede na to, ali so kooperanti kmetijske zadruge ali ne.

Poleg tega bodo prebivalcem krajev, kjer je bila 100-odstotna škoda, torej Gradnika, Praproč, dela Omote in dela Sodegja vrha, v celoti odpisali davke od kmetijstva za letošnje leto. Tem davčnim zavezancem je črnomaljska uprava za družbene prihodke že začela vračati denar za plačilo 1. in 2. akontacije. Kmetom iz vasi Črešnjavec, Hrib pri Cerovcu, Cerovec, Osojnik, Krvačji Vrh, Podreber in Štrekljavec, kjer je bila škoda manjša, bodo odpisali davke za letošnje leto v višini škode, ki bo ugotovljena na podlagi cenilnega zapisnika komisije izvršnega sveta za ocenitev škode. Plačani denar bo vrnilen, ko bodo znani vsi rezultati in izračunana odmera. Ostali prizadeti lastniki kmetijskih zemljišč iz krajev, ki niso bili omenjeni, lahko uveljavljajo oprostitve davka v skladu z občinskimi odlokom oz. posamično na upravi za družbene prihodke. Ker pa bo ponekod neurje vplivalo na pridelke se prihodnje leto in ker do druge polovice naslednjega leta kmetje ne bodo imeli nobenih prihodkov, je izvršni svet predlagal, da bo potrebno tudi drugo leto prizadetim, bodisi odpisati ali odložiti plačila davkov. SPIZU pa bodo predlagali odpis prispevkov prizadetih, saj so le-ti veliko večji kot davki.

M. BEZEK-JAKŠE

IMV: Kdo koga ...

(Nadaljevanje s 1. strani)

la, se strinja s predlogom ukrepov vodje obrata, saj meni, da je vse moči treba usmeriti k perspektivi, ne pa pogrevati stare probleme. »Večini delavcev je veliko do dela v tem obratu, zato si želijo, da bi šlo na boljše, in so pripravljeni tudi več delati. Toda z ljudmi se je potrebno več ukvarjati, jih informirati in primerno stimulirati,« pravi Ljubičeva, ki upa, da bo pri tem večjo vlogo odigral tudi sindikat.

Delavci TAP Brežice so se po naporu nedelno odpravili na kolektivni dopust, večina ne kam daleč, saj jim stan-dard tega ne dopušta. V tem času se bodo ohladile tudi najbolj vroče glave in pričakovati je, da se bodo razmere nekoliko uredile. Vsaj za krajši čas, ko bi se vendarle moralo pokazati, ali gre do stvari res naprej ali pa so delavci zopet prepeljali žejne čez vodo!

B. DUŠIČ

Naša anketa

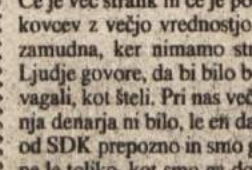
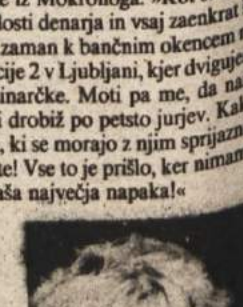
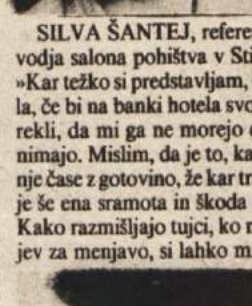
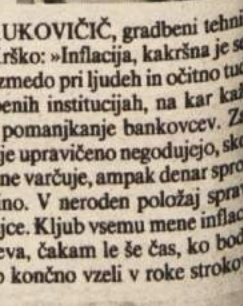
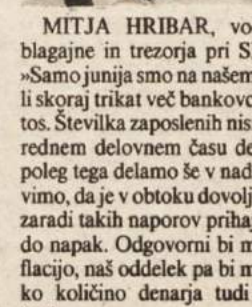
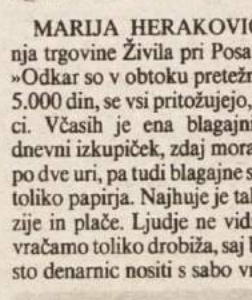
Večvredni bankovci nuja

V rubriki Pa še to je Delo 17. julija zapisalo, da so trije mladi Nemci, ki so dan prej na Korenu zamenjali le 300 DEM, rekli, da še nikdar v življenju niso imeli v rokah takšne količine denarja, ter dodalo, da jih bodo že odesrški gostitelji ob morju poučili o pravi vrednosti dinarjev. Nekaj dni predtem, v izplačilnem tednu od 10. do 15., so predvsem banke v Ljubljani sredi belega dne zapirale okena, ker ljudem niso mogle izplačati zaslužnih dinarjev, saj dinarjev niso imele, niti pettisročakov, zaradi katerih jih blagajničarke sicer velikokrat slišijo, kaj rinejo to »solato« oz. bukovno listje. Tisti, ki imajo službeno opravka z denarjem, garajo s štejem kot še nikoli, kasete pa so zamenjale vreče in torbe. Samo v Sloveniji je bilo treba dati v prvi polovici julija v obtok več kot 800 milijard dinarjev »svežega« denarja poleg tu že krožečega. V Beogradu po besedah guvernerke Narodne banke Slovenije Milice Ozbič tiskajo noč in dan le še bankovce po 50 in 100 tisoč dinarjev, a denarja še vedno ni dovolj. Dokler bo mesečna inflacija znašala 30 odstotkov, se tudi ni nadejati izboljšanja stanja. In za inflacijo še kar nič ne kaže, da bi bila v zadnjih zdihljajih. Ker gre tudi z novimi bankovci večjih vrednosti izredno počasi, težav v preskrbi z denarjem gotovo še ne bo zmanjkalo.

VERA BREGAČ, likvidatorka na blagajni LB TDB, ekspozitura Center, Novo mesto: »Bolj kot ostali državljanji občutimo težave pri rokovanju z denarjem uslužbenci za blagajniškimi okenci. Preštevatv moramo vse večje količine denarja, kar je zamudno in naporno, zraven pa od strank marsikatero slišimo, čeprav za zastoje sami nismo nič krivi. Rešitev je jasna: bankovci z večjo vrednostjo, predvsem pa več vredni dinar, ki pa ni enostavna niti na hitro uresničljiva.«

POLONA PEZDIRC, referentka za AOP pri črnomaljski upravi za družbene prihodke: »Mislim, da bi morali pri nas tiskati bankovce večjih vrednosti in ne tistih po pet tisočakov, ki so že drobiž. Ni pomembno, koliko tovarnjakov denarja pripeljejo v Slovenijo iz Beograda, ampak koliko je vreden. Sama uporabljam čeke, ki so predvsem pri naši visoki inflaciji zelo praktični, vem pa, da ni prijetno ljudem, ki nimajo tekočega računa in komaj dočakajo plačilni dan, potem pa zaradi pomanjkanja denarja ne morejo dvigniti svojega zasluzka.«

TCP Videm Krško častna izjema

Večina delovnih organizacij z našega področja je zdrsel navzdol po seznamu 300 največjih v Sloveniji — Najboljša je TCP Videm Krško

LJUBLJANA — Seznam 300 največjih slovenskih delovnih organizacij, ki ga je po lanskem zaključnem računu izdelala slovenska SDK, je pokazal, da se na področju gospodarstva na Dolenjskem, v Posavju in na Kočevskem ni zgodilo nič pretresljivo novega. Na novo se je na ta seznam uvrstila samo ŽTO Novo mesto, sicer pa je opaziti, da je večina delovnih organizacij zdrsel nekoliko navzdol.

Medtem ko je v svetu seznam največjih tvrdk več ali manj vsa leta enak, saj

ZA SLOGO MED NARODI

ŠTALCERJI — Zbor borcev Kočevskega odreda je bil na dan borca v Štalerjih, svečanost, na kateri je spomenik Kočevskemu odredu odkril predsednik predsedstva SR Slovenije Janez Stanovnik, je bila posvečena tudi prazniku krajevne skupnosti Kočevska Reka. Govornik J. Stanovnik je poudaril potrebo po slogi med našimi narodi. Govoril je tudi o nanovo odkritih dokumentih zasedanj Kočevskega zbora in SNOS, v katerih je med drugim poudarjeno, da se je na Kočevskem zboru uresničilo geslo Svoboda in združena Slovenija ter da je Edvard Kardelj takrat poudaril, da nam svobode ne bo mogel nihče vzeti. Po svečanosti je predsednik Stanovnik odpotoval v krajevno skupnost Kostel, kjer si je ogledal tudi ruševine kostelskega gradu. Kostelci so mu ob tej priložnosti podelili sliko kostelske narodne noše, delo akademskega slikarja Andreja Trobentara, nato pa je predsednik obiskal rojstno hišo in dom narodnega heroja Andreja Cetinskega-Leva v Banjaloki.

se zaradi stabilnih pogojev gospodarjenja ne dogaja, da bi firme drsele po seznamu gor ali dol, je pri nas precej drugače. Tudi zato se je lahko zgodilo, da je Gorenje — Gospodinski aparati iz Titovega Velenja z lanskega 8. mesta napredovalo na 1. mesto. A s tem seveda še ni rečeno, da je podjetje tudi najbolj povečalo dohodek, ki je bil merilo za uvrstitve na seznam. Slej ko prej je hit seznama največjih delovnih organizacij v Sloveniji novogoriški HIT, ki ga lani sploh ni bilo na seznamu, letos pa je zasedel kar 123. mesto. Precej sta dohodek povečala tudi ljubljanski Litostroj in Lesonit iz Ilirske Bistrice. Sicer pa tudi ta seznam kaže, da je v teh časih pri nas najbolj biti trgovec. Na seznamu 300 največjih firm v Sloveniji je namreč kar 43 trgovskih delovnih organizacij.

Da se je delovna organizacija lahko uvrstila na seznam največjih, je bilo potrebno doseči najmanj 17 milijard dinarjev dohodka, medtem ko je bilo lani potrebno le 6 milijard. Torej se tudi tu vidi, kaj dela naša inflacija, čeprav zaradi nje ne gre kar počez razvednotiti dosežkov največjih, še posebej tistih, ki so se izkazali z veliko rastjo dohodka. Seznam namreč kaže, da je mogoče tudi v takih pogojih gospodarjenja doseči iz-

jemne rezultate. Zato tembolj zaskrbnjuje padec vseh večjih dolenskih in posavskih delovnih organizacij. Tako je novomeška IMV z lanskega 7. mesta padla na 11. mesto, Krka, tovarna zdravil Novo mesto, s 17. mesta na 20., JE Krško, Pionir Novo mesto, Novoles Novo mesto, Konfekcija Lisca, Inles Ribnica, Labod Novo mesto, Zdravstveni center Dolenjske in drugi pa tudi za nekaj mest navzdol. Med častne izjeme gre prav gotovo šteti TCP Videm, ki se je z lanskega 25. mesta povzpela na 14. mesto, za nekaj mest je poskočil tudi ribniški Riko, Novoteks Novo mesto za eno mesto pa Beti, po tej se seznam naših delovnih organizacij, ki so napredovale, že skoraj nehá. Očitno je, da je gospodarstvo na našem področju v fazi stagnacije, čeprav gre vzroke za to pripisati tudi temu, da je večina delovnih organizacij iz tistih panog, ki jim sedanji čas ni naklonjen.

J. S.

Kje se bodo zdravili Krčani?

Denar zbirajo za zdaj le v Novem mestu

NOVO MESTO — Prebivalci novomeške občine so se že v začetku aprila letos na referendumu odločili za samoprispevek, katerega velik del bo šel za novo porodnišnico, ORL oddelek ter za operativni blok. Samoprispevek se že zbira, v bolnišnici pa tudi hitro pripravljamo na izpeljavo investicije, vredne 13 milijonov dolarjev.

Seveda bodo z gradnjo oz. s financiranjem investicije še velike težave. Okrog petino denarja naj bi zagotovila sama bolnišnica, in sicer od prodaje zgradb na levem bregu Krke ter s petletno amortizacijo. Preostale štiri petine denarja naj bi zbrale dolenske in krška občina, delež vsake je enak deležu uporabe zdravstvenih storitev v letu 1987. Denar se sedaj zbira le v novomeški občini, ostale tri dolenske občine gradnjo načelno podpirajo, za denarni delež pa trdijo, da se ni mogoče pogovarjati pred novim srednjeročnim obdobjem. Novi občinski srednjeročni plani naj bi investicijo upoštevali kot obvezo, za katero bo potem treba zagotoviti denar. Kako, jim še nikjer ni jasno, morda bodo tudi drugi iskali rešitev s samoprispevkom. Sistem je pač tak, da si mora že obubožano ljudstvo samo graditi bolnišnice, šole, vrte ipd., hkrati pa izdatno dajati na več načinov za velikansko družbeno režijo.

Največji problem pa je krška občina. Tam ni načelne podpore in pripravljenosti prispevati za posodobitev dela novomeške bolnišnice. Na regijskem razgovoru o tem, kako do posodobljene bolnišnice, ki je bil pred časom v Novem mestu, je prevladalo mnenje, da bi se se skušali pogovoriti s Krškimi. Nekaj bo moralo reči, saj njihovi uporabniki oz. bolniki potrebujejo zdravstvene storitve. Enkrat se bo moralo odločiti, ali naj jih dobe v Celju, Novem mestu ali celo v Ljubljani, v Brežicah jih bodo vsekakor lahko le delno, saj je za to bolnišnico predvideno krčenje programov. Za ponovne pogovore s krškimi predstavniki so se Novomeščani obvezali s pogojem, da jim pri tem »pomaga« predstavniki republiške zdravstvene skupnosti. Morebitni dokončni krški ne bo zadeve dodatno zapletel. Njihov

ČRNOMALJCI IZVOLILI DELEGATE V DPZ

ČRNOMELJ — Člani tukajšnjega družbenopolitičnega zbora so na svoji sedmi pretekli teden izvolili tri delegate v DPZ skupščine SR Slovenije. Črnomaljši so se strinjali, da postanejo novi člani Mavricio Olenik, Zoran Thaler in Štefan Žižek.

nemali delež bo namreč treba porazdeliti na druge ali pa kapacitete, predvidene za Krško, črtati iz investicije.

Zdravstvena skupnost Slovenije bi se morala do dolenskem prepričanju tudi vključiti v gradnjo s finančnim deležem, kot se je tako solidarnostno reševalo že več objektov iz bodočega »nacionalnega programa«. Če pa se bo zdravstvo res reorganiziralo in bo ta nacionalni program prenesen na republiko, se bo treba z novomeško bolnišnico tako postaviti, da se bo vedelo, da je to obveza, ki jo je treba izpolniti.

Z. LINDIČ-DRAGAŠ

Vse več prošnji za socialno štipendiranje

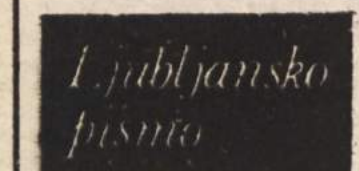
BREŽICE — V letošnjem poletju bo na občinsko izobraževalno skupnost priromalo več prošnji za štipendije iz združenih sredstev kot lani. Tako vsaj pričakuje strokovni delavci.

Vzrokov za tako stanje je več. Splošni padec življenjske ravni je še posebno prizadel manj razvite občine. Šibko gospodarstvo razpisuje vse manj kadrovskih štipendij, čeprav so na ta račun višje. Povrh vsega so tudi podjela iz krške občine, kjer so se dolga leta zaposlovali številni šolanji Brežičani, razpisala precej manj kadrovskih štipendij.

Podjetja zaposlujejo res samo še najnujnejše kadre. Po odhodih v pokoj ne odpirajo več novih delovnih mest, temveč na ta račun manjšajo pre zaposlenost. Mladim Brežičanom tako vedno bolj postajajo osnovna pomoč pri šolanju združena sredstva. Le-ta, kot pravijo v izobraževalni skupnosti, še vedno delijo po socialnih kriterijih in ne po kadrovskih potrebah v občini, saj je velik del prebivalstva že čisto na robu socialnega minimuma.

Spisek deficitarjih poklicev v občini in v Posavju sicer imajo, vendar jim ne pomaga dosti. Mladi se za take poklice, kot so strugar, orodjar, lesar, pek, rudar, zidar in tako naprej, ne odločajo, bodisi zato, ker so slabo plačani, bodisi zato, ker je kraj šolanja preveč oddaljen. Težko delo in slaba plačila gotovo nista spodbuda za mladega človeka, zato ni čudno, da ostajajo nepredelane tudi nekatere izmed maloštevilnih kadrovskih štipendij.

B. D.

Iskanje poti v prihodnost

»Na svoji zemlji smo mi gospodar — Dialog

Iskanje poti, ki bi socialistične države pripeljale iz enopartijskega sistema v demokratično-pluralistično družbo, se od države do države razlikuje, vendar so zdaj že jasno razvidni trije modeli: poljski, madžarski, sovjetski. Žal pa Jugoslavi-ja, ki je bila do nedavnega pred temi državami, na zvezni ravni še ni dosegla niti minimalnega dogovora za pripravo takšnega koncepta. Tako imamo samo republiško-nacionalne dogovore o poteh opuščanja monopolnega položaja ZK, ki si medsebojno konkurirajo in sumničijo.

Do svojega dogovora, kako živeti jutri, si prizadevamo priti v Sloveniji s temeljno listino 1989, ki naj bi predstavljala minimum enotnosti vseh političnih subjektov glede nadaljnje smeri preobrazbe naše države v celoti. Ideja o tej listini ni nastala toliko iz potrebe, da bi poskali za Slovenijo primeren model, podoben poljskemu ali madžarskemu, temveč predvsem iz občutka ogroženosti od zunaj.

Tudi če bo temeljna lista postala slovenski dogovor o temeljnih reformskih pravicah, se zastavlja vprašanja, v kolikšni meri bo uresničljiva. Razlog — odsotnost takšnega dogovora v Jugoslaviji. V odsotnosti tega dogovora pri iskanju »novega socializma« in njemu primerne političnega pluralizma se bodo številni naši trgi, od ljubljanskega Trga osvoboditve do beogradskega Trga republike, lahko spremenili v

naš skupni Trg nebeškega miru. Ne smemo pa tudi izključiti možnosti, da bo vsak preizkusil svoj model, to pa bi bilo podobno zamisli o asimetrični federaciji z vsemi dobrimi in slabimi štrami tega modela.

Vendar je eno vendarle že zdaj jasno: v Sloveniji smo očitno iznašli model, kako biti gospodarsko uspešen tudi v hudih časih. Delno to sicer lahko pojasnimo z bližino uspešnih zahodnih sosed, dejstvo pa je, da vsega, kar ustvarimo danes, v Sloveniji brez uporabe znanja, dela, sposobnosti in nadarjenosti ne bi imeli. Če smo torej v Sloveniji spoznali, da splošna jugoslovanska revščina ni naša ekonomska nuja in neizbežna usoda, je tudi razumljivo, zakaj vztrajamo pri svojem izvirnem gospodarskem programu. Zato tudi zahtevamo, da se v ustavo zapíše določilo o popolni gospodarski suverenosti.

Kot je znano, v Sloveniji zahtevamo tudi ustavno določilo o pravicah naroda do samoodločbe vključno s pravico do odcepitve. Zato postajajo naše zahteve za mnoge očitno že preveč nevarne. Jasno je, da je zahteva po ekonomski neodvisnosti le posledica dolgoletne veljavne dogovorne in izrazito administrativne »jugoekonomije«, ki se kljub splošnemu prisegnanju, da smo za trg, uveljavlja še naprej.

Slovensko gospodarstvo proda 60 odst. svojega blaga v domači republiki, 20 ga izvozi, 20 odst. pa ga pošlje na jugoslovansko tržišče. Zato je poziv na bojkot slovenskega blaga v Jugoslaviji le rezultat neslutene človeške neumnosti, saj je naša republika očitno enako ekonomsko povezana s tujino kot z Jugoslavijo. Umetno pa je vprašanje: kakšni interesi torej dolgoročno Slovenijo in resnici vežejo na Jugoslavijo?

Prav zato je v razpravah o nadaljnjem skupnem življenju v Jugoslaviji potreben strpen dialog. Posebno se zato, ker bi očitno po standardu vsi jugoslovanski narodi in narodnosti radi postali »Slo-venci«.

VINKO BLATNIK

Vrednost ljubljanskih medalj

35. mednarodno ocenjevanje vin v Ljubljani pod pokroviteljstvom Mednarodnega urada za vino — Strožji kriteriji za 980 vzorcev vin iz vsega sveta

LJUBLJANA — Od 7. do 17. julija je bilo v Ljubljani 35. mednarodno ocenjevanje vin. Prav ob tem lepem jubileju je ljubljansko mednarodno ocenjevanje vin, ki je ocenjevanje z najdaljšo kontinuirano tradicijo na svetu, dobilo tudi dve veliki in odmevni priznanji: to je prvo tovrstno ocenjevanje zunaj članic Evropske skupnosti, ki ga je priznala komisija te skupnosti; tako imajo sedaj dobilniki medalj na tem ocenjevanju pravico to označiti na etiketah svojih vin, ki jih bodo prodajali na evropskem trgu. Zato prireditelji posele pričakujejo še več vzorcev vin iz držav Evropske skupnosti. Najvišje strokovno priznanje pa je ljubljanskemu ocenjevanju gotovo podelil Mednarodni urad za vino — OIV, ki je letos prevzel pokroviteljstvo nad ocenjevanjem.

»To pokroviteljstvo prireditelja, se pravi Gospodarsko razstavišče in Kmetijski inštitut Slovenije, ter vse ostale zavezuje k čim bolj strokovnemu in doslednemu delu. Tega so se zavedali vsi letošnji ocenjevalci, zato so bili kriteriji pri ocenjevanju še za spoznanje ostrijši. Zato morajo biti tudi dobilniki srebrnih medalj zadovoljni, saj srebrna medalja na takem ocenjevanju pričča o visoki kakovosti vina,« pravi mag. Julij Nemančič iz Kmetijskega inštituta, ki je bil

enoleg-svetovalec predsednika komisije.

Za letošnje mednarodno ocenjevanje je v Ljubljano prispelo 980 vzorcev vin iz vsega sveta. Največ je bilo seveda vin iz Jugoslavije, potem iz Avstrije, Švice, Italije itd., ocenili pa so tudi vino iz Brazila. Ocenjevale so 3 komisije s po 8 člani, čeprav bi po mednarodnem pravilniku za ocenjevanje zadostoval 7-članska komisija, a objektivnost ocenjevanje je večja, če je komisija številčnejša. Vsak degustator v vsaki od treh komisij je bil iz druge države — bili pa so iz Evrope, ZDA in Japonske — s čimer je bila zagotovljena enakopravnost vseh vin. »Jugoslovanska vina so tudi zato dobila manj medalj kot tista leta, ko so v komisiji ocenjevali po trije jugoslovanski degustatorji, ki so bili do domačih vin pri ocenjevanju priznane-sljivejši. Tako letos ni padla kakovost naših vin, pač pa so obveljala strožja

merila, hkrati pa je to objektivnejša primerjava z mednarodno kvaliteto,« je prepričan mag. Nemančič.

Da bi čimbolj spoštovali pravila o mednarodnem ocenjevanju, so opravili predocenjevanje vin stricto sensu. Dve

• Od jugoslovanskih vin je najvišje priznanje dobil club slov in iz ormoške kleti, ki je postal šampion med šampanjci.

domači komisiji vin nista ocenjevali, ampak sta ugotavljali obstojnost arome posameznih vin v ustih, ki se meri s časovnimi enotami kodalijami. Po teh rezultatih so razporedili vina za ocenjevanje mednarodnih komisij tako, da se je aroma stopnjevala, s tem pa je bilo omogočeno degustatorjem preciznejše ocenjevanje.

A. B.

Zavrnilo so že osnutek

Delegati dvomijo o upravičenosti hidromelioracije in zahtevajo zanjo podrobnejše utemeljitve

RIBNICA — Na sejah zborov občinske skupščine Ribnica se je nekajkrat že zgodilo, da so delegati zavrnili predloge odlokov, na zadnji pa so 14. julija zavrnili že kar osnutek odloka o ureditvenem načrtu hidromelioracije Bistrice 1. Osnutku so najbolj nasprotovali mladinci in naravovarstveniki, ki delujejo tudi v različnih organizacijah in društvi.

Zavrnjeni osnutek je predvideval, da bi na severozahodnem delu Ribniškega polja ob dolini Bistrice hidromeliorirali 184 ha zemljišč, od tega bi na 181 ha izvedli tudi komasacijo. V obrazložitvi k predlaganemu sprejemu osnutka odloka je bilo poudarjeno, da je ta hidromelioracija opredeljena že v občinskem srednjeročnem in dolgoročnem načrtu, da je to rezultat in skupek spoznanj posameznih strokovnih ugotovitev, pri čemer so upoštevani strokovno-tehnični parametri, idejne zasnovane odvojnjanja in komasacij na osnovi ugotovljenih naravnih in ustvarjenih razmer kakor tudi strokovna mnenja s področja varovanja naravne in kulturne dediš-

čine. Pri izdelavi osnutka pa so bili upoštevani tudi vsi pogoji, smernice in mnenja uporabnikov tega prostora.

V razpravi so delegati zahtevali še bolj natančne podatke o upravičenosti takega posega. Še posebno so poudarili, da je potrebno natančno ugotoviti, koliko bi tak poseg veljal in kakšni bodo gospodarski učinki: skratka, če vse skupaj ne bo veljalo več, kot bo prinašalo koristi. Seveda jih je ob tem zamalo posebno to, za koliko bi se po takih posegih povečala kmetijska proizvodnja.

V ribniški občini je že dolgo zelo močno naravovarstveno gibanje, ki se v zadnjih letih še krepi in pridobiva nove zavetnike predvsem med mladimi strokovnjaki. Ti vedo za učinke podobnih posegov v naravo drugod po svetu. V raznih razpravah so naravovarstveniki že doslej poudarjali, da podobne hidromelioracije drugod po svetu niso dale pričakovanih rezultatov in da zdaj v nekaterih državah že dajejo veliko denarja za ponovno zamočvirjenje hidromelioriranih območij.

J. P.

Belsad potrebuje delavke

V glavni sezoni, ki se je pravkar pričela, bodo dodatno zaposlili 50 do 60 žensk — Letos 3.000 ton

ČRNOMELJ — Konec preteklega tedna se je v tukajšnjem Belsadu začel vrhunec sezone konzerviranja zelenjave, ki ji bo pozneje sledilo še sadje, glavna sezona pa se bo končala v sredini oktobra. V Belsadu, sicer enoti HP Kolinske, načrtujejo 3.000 ton letne proizvodnje, od tega pol »kislega« in pol »sladkega« programa.

Kar 60 odst. vse konzervirane zelenjave predstavljajo kumare, ostalo pa rdeča pesa, feferon, mešana solata in ajvar. Medtem ko paprika, feferon in zgodnjo rdečo peso dobijo iz ostalih republik, pa vsa ostala zelenjava zraste na dolenskih in posavskih poljih. Žal še najmanj povrtnin pridelajo v Beli krajini, čeprav so še pred desetletjem v Starem trgu in okoliških vaseh pridelali veliko kumaric. Ker so ljudje ostareli, mladih pa ni bilo, je pridelava usahnula, vendar v Belsadu upajo, da se bodo v ti-

iskati tudi na zavodu za zaposlovanje in med sezonskimi delavci.

M. B.-J.

Pridelek pšenice slabši ko lani

Posejali več kot lani, poželi pa manj — Odkup ne bo dosegel lanskega — Za lastne potrebe

BREŽICE — Agraria Brežice je v prvem tednu odkupa pšenice od kooperantov prevzela dobrih 500 ton zrnja, kar pomeni približno tretjino letos načrtovanega odkupa. Po spomladanskih ogledih posevkov so pričakovali okrog 1500 ton pšenice, vendar bo letošnji pridelek bistveno manjši.

Lanskoletni povprečni pridelek kooperantov Agrarie je bil le nekaj manj kot 5 ton zrnja na hektar pšenice, letošnji pa ne bo dosegel niti 4 tone na hektar. Kljub temu da so kooperanti v letošnjem letu posejali kar za 15 odstotkov večje površine, odkup verjetno ne bo dosegel niti višine lanskoletnega (1300 ton).

»Nekateri posamezniki imajo ob tem, da so uporabili ustrezna škropiva in gnojila, le do 4,5 tone pridelka na hektar polja, drugi celo samo po dve toni. Taka letina za kmete gotovo ni stimulaturna. Tudi če bo odkupna cena

4100 din ali celo 4500 din za kilogram, kot zahtevajo združniki, si tisti, ki imajo nizek pridelek z izkupičkom ne bodo povrnili vložnih sredstev. So tudi taki, ki letos sploh ne bodo želi, saj sta neurje in neustaljeno vreme marsikje naredila svoje.

Z NOVOMEŠKE TRŽNICE

V ponedeljek je bilo moč dobiti krompir po 6 do 7, solato po 10, čebulo po 6, česen po 12, paradižnik po 10, hruške po 7 do 9, višnje po 10, breskve po 8 do 9, kumarice po 12, jabolka po 9 in grozdje po 26 tisočakov kilogram. Dobiti je bilo moč tudi še borovnice, ki so stale 20 tisočakov, in gobe, ki so stale 60 tisočakov kilogram. Sopek peteršilja je stal 2, korenja in pese pa 5 tisočakov. Jajce je bilo po 2 tisočaka, kilogram skute pa po 30. Kilogram lubenice je stal 10 tisočakov, za šopek 25 sadik solate pa je bilo treba odšteti 300 din.

LEDENO VINO LE ZA NAROČNIKE

METLIKA — Ledeno vino lanskega letnika so v metliški Vinski kleti stekleničili marca, naročniki pa ga bodo dobili v začetku septembra. Do ljubljanskega vinskega sejma naj bi bilo metliško ledeno vino pripravljeno. Vsega skupaj je 504 steklenic tega vina, in to steklenic po 0,35 litra. Ledeno vino ne bo v prosti prodaji, dobili ga bodo tisti, ki so ga oziroma ga še bodo naročili, nekaj steklenic bodo dali v mariborsko vinoteko. Sedanja prodajna cena znaša 1,03 milijona dinarjev za steklenico. Ledena vina letnika 86 je bilo skupaj 1150 steklenic po 0,35 l in ga sedaj tudi ni več moč kupiti, kajti tisto, kar ga je ostalo, Vinska klet hrani za svoj arhiv.

NOVA LOVSKA KOČA — Lovska družina Zabukovje je po dolgoletnih prizadevanjih končno le prišla tudi do svoje kočice na Preskah. Zlata bratovščina, ki spada po številu članov med najštevilčnejše v Zvezi lovskih druženj Posavja, je otvoritev velike in lepe kočice ter strelišča izkoristila za tekmovanje v streljanju na glinaste golohe in zajca, podelitev priznanj in veselico. Zlati znak LD Zabukovje so prejeli iz rok predsednika LD Franca Kosa, Karel Krajnc, Anton Oblak, Franc Racman, Franc Vidmar in Andrej Senica (na desni), ki je bil 21 let tajnik, 4 leta pa starešina zabukovške družine. (Foto: P. P.)

je množi. Glivica se širi in uničuje že zelene jagode. Ob začetku zorenja grozdja prehaja v obliko sive plesni (odtod ime), ki jo vinogradniki poznajo v najbolj škodljivi obliki, čeprav je začetek boleznin nastal z naselitvijo glivice botritis na ostanke cvetov po cvetenju grozdja.

Proti boleznin se borimo s preventivnimi preprečevalnimi ukrepi in v zadnjem času bolj ali manj uspešno s kemičnimi sredstvi.

Preventivni ukrepi

Vsa dela, s katerimi zmanjšujemo vlago okrog grozdja, znatno oviramo razvoj glivice botritis.

Ob koncu julija in v začetku avgusta trte vršičkamo, to je skrajšamo bujne zelene mladice na tri. Mladike skrajšamo tako, da ostane okrog 10 listov nad grozdom. Odstranimo tudi zalistnike. Z odstranitvijo nezrelih, bujnih vrhov mladik in bujnih zalistnikov poleg gnilobe grozdja preprečujemo še razvoj pozne peronospore, ki prav tako kvarno deluje na grozdje in zorenje lesa.

Brez škode za razvoj grozdja že v začetku avgusta lahko potrgamo predvsem odrle, orumenele ali drugače poškodovane liste trte okrog grozdja. Ti listi niso več sposobni asimilirati, zato jih ni škoda odstraniti, so pa v napoto pridiranju sonca in zraka v notranjost trsa, kjer je grozdje. Dostop sonca in zraka zmanjšuje vlago okrog grozdja in s tem ovira razvoj glivice botritisa. Odstranjevanje listov okrog grozdja je potrebno predvsem pri bujnih sortah (modra frankinja, kraljevina, šipon, ranfol itd.).

Odstranimo (požanjem) plevel pod trsem, saj s tem prav tako zmanjšujemo vlago okrog trsa in posredno okrog grozdja.

Z vršičkanjem, lomljenjem zalistnikov in odstranjevanjem pretežno poškodovanih listov trte okrog grozdja ne samo preprečujemo gnilobo grozdja, ampak tudi dosežemo boljše dozorevanje grozdja in lesa.

(Drugič o kemičnem zatiranju gnilobe grozdja)

DT

Kmetijstvo

Najraje bi vse pustili

NOVO MESTO — Anica Bele, gospodinja iz Dolenjih Lakovnic, je razburjena. Ravno kar se je vrnila iz zadruge, kjer, tako pravi, ji nihče ni znal prav razložiti, zakaj so ji od izkupička za mleko odrgali dober milijon novih dinarjev, toliko, kot je dobila posebne premije sredi prejšnjega meseca. »Kar naprej nekaj dodajajo, potem odrgujejo, jaz pa imam stroške, ko moram z avtobusom v mesto, potem mi pa še nihče ne zna prav razložiti. Najraje bi vse skupaj pustila. Po 60 litrov mleka oddajam vsak dan, čudi pa me tudi, da ima ravno moje mleko vedno toliko odbitka na tološčo, ko so krave dobro krmiljene. Na-

Anica Bele

ročila sem posebno merjenje, da se bo izkazala resnica.

Anica pravi še, da so stalno dokupovali zemljo, da bi si ustvarili lepo kmetijo, sedaj, ko je moč v penziji in sta sinova že toliko odrasla, da pridno pomagata na kmetiji, pa gre s kmetijstvom vse narobe. Od mleka ni pravega zaslužka, pšenica je preprosti, da bi se jo splačalo oddati, in veselje do dela je zato vse manjše.

»Nabavili smo že precej materiala, da bi si postavili moderen hlev, sedaj pa že ne vemo več, če bi ga. Kmet postaja zopet tarča za vse napake v gospodarstvu, z nizkimi odkupnimi cenami naj bi nosil breme za napake drugih. Pri vsem tem pa inflacija zaradi poznih izplačil njegov zaslužek še najbolj seje,« pravi Anica in doda: »Bojim se, da bodo otroci izgubili voljo do dela, saj že sedaj ugotavljajo, da se kmečko delo, ki traja od jutra do večera, najmanj splača in je tudi sicer v družbi najmanj cenjeno.«

LETOS BO DRAGA ZAŠČITA TRTE

METLIKA — Trto je v Beli krajini letos doletelo že vse razen pozebe. V času cvetenja je bilo slabo vreme in trta se je osipala, še posebej frankinja. Sedanje vreme pa je tudi zelo ugodno za razvoj glivičnih bolezni, tako da bo zaščita trte letos precej draga. Sicer pa vinogradniki, če bo šlo tako naprej, pričakujejo povprečno letino.

Kmetijski nasveti

Zastrupitev s pesticidom

Pesticidi, kemični pripravki za varstvo rastlin, so povzročili zdravstvene težave že mnogim ljudem ali pa jih celo spravili pod ruho. Največkrat je bilo tega krivo njihovo neznanje in nepredvidnost, da ne rečemo malomarnost. Ker je škropljenje še potrebno, bo koristno, če iz knjige ABC škropljenja inž. Jurija Mamiloviča povzamemo nekaj najvažnejših opozoril.

Ob nepredvidnem ravnanju s škropivi se lahko zastrupimo skozi kožo (dermalno), skozi dihala (inhalatorno) in skozi usta oz. prebavila (oralno). Zato se rzuame samo po sebi, da med škropljenjem in pripravljanjem škropiva ne jedo in ne pijemo, nevarno pa je tudi kajenje. Telo mora biti zaščiteno, to pa še posebej velja za noge, ki so najbolj izpostavljen del. Obvezne so zato dolge hlače in škornji ali visoki čevlji, zelo priporočljiv pa je tudi širokokrajni klobuk in rokavice.

Ne pozabimo tudi, da v vročini koža močneje vpija strupe in je tedaj previdnost še bolj potrebna. Menjati je treba obleko, saj večkratna raba povečuje možnost za zastrupitev. Koristno je opustiti vrčo razvado, da škropilne šobe škropilci čistijo kar z usi in ob tem prezirajo nevarnost, ki jim grozi. Pesticidi so včasih že v majhnih količinah zelo strupeni.

Včasih pa se zgodi, da se človek zastrupi kljub previdnosti in skrbi. V takem primeru je treba hladnokrvno, vendar naglo ukrepati, toda ne pose-

• ŠKROPIVO V OČESU — Predvsem v vetrovnem vremenu se rado zgodi, da pride oko v stik s pesticidom, kar ima lahko zelo nevarne posledice. Vrtakem primeru pomaga dolgotrajno izpiranje s čisto vodo, v hujših primerih pa je potrebna tudi zdravniška pomoč.

V KOLPO PRI 16 STOPINJAH — 71 tabornikov odreda Gorjanskih tabornikov iz Novega mesta je v ponedeljek končalo desetdnevno taborjenje v Prelesu ob Kolpi. Prve dni jim vreme ni bilo naklonjeno, zato pa jih je zadnje dni obilna prava julijska vročina. Kljub temu da je Kolpa imela le 16 stopinj, medvedkov in čebelic ni bilo mogoče zadržati na bregu, saj je korajžnost tudi ena od vrtil mladega tabornika. Na tradicionalnem taboru so imeli letos prvič s seboj tudi Novolesove kanuje in kajake, ki so jim omogočili, da so se bolj spoznali lepote te belokranjske reke. Minuli četrtek jih je v okviru akcije »Razgibajmo življenje«, obiskala tudi ekipa Moped šova s Tofom. (Foto: J. Pavlin)

Samo najnujnejše zaposlitve

Občinski izvršni svet obravnaval 25 prošelj za nove zaposlitve v družbenih dejavnostih — O zdravstvu ponovno septembra

NOVO MESTO — Občinski izvršni svet je že spomladi letos sklenil, da v družbenih dejavnostih zaradi velikih finančnih težav ne smejo zaposlovati novih delavcev brez soglasja komisije za družbene dejavnosti pri izvršnem svetu. Pretekli teden je izvršni svet tako obravnaval vloge organizacij družbenih dejavnosti za 25 novih delavcev, ki naj bi jih zaposlili v zdravstvu, šolstvu in kulturi.

Dolenjski muzej je prošil za dovoljenje za zaposlitev kustosa, osnovna šola Mirna Peč za delavko za administrativno-računovodska dela, osnovna šola Milka Sobar-Nataša v Šmihelu za učiteljico tehnične vzgoje in fizike ter razrednega učitelja, študijska knjižnica za nadomestno zaposlitev knjižničarja ter osnovna šola Škocjan za eno vzgojiteljico, eno snažilko in eno varuhinjo-snažilko. Zdravstveni dom Novo mesto je želel soglasje za zaposlitev zdravnika pediatra v otroškem dispanzerju, ker gre eden čez nekaj let v pokoj, eno zdravnico iz tega dispanzerja pa nameravajo poslati na specializacijo. Zdravstveni center Dolenjske je v imenu internega oddelka novomeške bolnišnice hotel soglasje za odprtje intenzivne internistične enote. Ta bi imela 12 postelj, začeli bi s polovico. Za to bi morali letos zaposliti 3 zdravnike in 3 višje medicinske sestre, srednje sestre in streljane naj bi pridobili s prerazporeditvami. Bolnišnica pa je hotela soglasje za 4 nove zdravnike in 6 višjih medicinskih sester, večinoma gre za nadomeščanje upokojenih čez nekaj let.

vsem skupne službe. Poleg tega morajo za zaposlitve v zdravstvu vsekakor pridobiti soglasje financierjev, občinskih in medobčinske zdravstvene skupnosti. To problematiko bo novomeški izvršni svet ponovno obravnaval septembra, ko bo imel v rokah poročila o polletnem poslovanju družbenih dejavnosti. Takrat bo tudi preveril prispevne stopnje za družbene dejavnosti, ki so se v Novem mestu zvišale z julijem.

Z. L.-D.

Hiter skok v razvitost

Voda končno prestopila tudi prag v KS Birčna vas — Vasi Rakovnik in Rajnovišče sta tako rekoč v enem letu skočili v komunalno razvitost

NOVO MESTO — Predvečer letošnjega dneva vstaje bo ostal krajonom Rakovnika in Rajnovišče še dolgo v spominu, kajti takrat je prvič v vas pritekla voda iz javnega vodovoda; prvič tudi v krajevno skupnost Birčna vas, zato je imela slovesnost ob otvoritvi vodovoda v teh dveh vaseh toliko večji pomen za celotno krajevno skupnost, ki je do sedaj kot edina v novomeški občini predstavljala veliko »suho« liso.

gli skoraj neverjeten razvoj. V tem času so v obeh vaseh položili asfalt, zazvonil je telefon, sedaj pa je pritekla še voda. Če se bo našel denar še za asfaltiranje občinske ceste mimo vojašnice do Pogancev, bo ta del KS Birčna vas tako rekoč skočil v razvitost.

T. JAKŠE

Zakaj se je na Radovici ustavilo?

Zastoj pri gradnji gasilskega doma — Pomanjkanje denarja — Bo za 60-letnico?

RADOVICA — Kmalu bo 60 let, kar imajo na Radovici gasilsko društvo. Danes šteje društvo kar 150 članov, kar je za to in okoliške vasi, od koder so člani, zelo veliko. Njihov dom je bil star in ni več ustrezen, zlasti ker so ga uporabljali tudi za druge potrebe kraja — v njem je med drugimi domovalo tudi radoviško dokaj delavno kulturno društvo — zato so se odločili, da ga bodo povsem obnovili.

»Material smo začeli nabavljati že predlani, lani pa smo začeli delati. Denarja za take stvari seveda nikoli ni dovolj. Mi smo za material dali denar od gasilske veselice in vse, kar smo drugače zbrali, vsak član društva je bil dolžan opraviti tri delavnice. Lani je delo kar dobro napredovalo in dom smo spravili pod streho. Nekaj denarja smo ostali dolžni in to smo poravnali letos. Tudi izkupiček od našega šanka na Vinski vgredu bo šel za gradnjo doma,« je povedal predsednik gasilskega društva Ivan Bajuk.

Seveda pri taki gradnji prihaja do težav. Največja težava je stalno pomanjkanje denarja. Za letos naj bi od požarne skupnosti za gradnjo doma dobili 15 milijonov dinarjev, za delovanje društva pa 2 milijona dinarjev. »Ker so imela druga društva prednost, metliško zaradi proslave 120-letnice in gradaško, ki bo sedaj praznovala 100-letnico, smo mi šele sedaj dobili prvih 5 milijonov dinarjev. Najprej nameravamo urediti spodnje prostore, kjer bodo gasilski prostori, zgoraj pa bo velika dvorana, ki bo služila za vse potrebe kraja.« Večino del bodo tako kot do sedaj opravili gasilci sami. Lani niso plačali niti enega »šihita«. A prav zaradi pomanjkanja denarja in težav v zvezi s tem je prišlo tudi do nesporazumov in razprtij v društvu in gradbeni odbor je dal na letošnjem občnem zboru ostavko. »Ljudje so po službah in še doma je vedno veliko dela,

Sprehod po Metliki

STANETA KRIŽA, vodjo folklorne skupine »Ivan Navrtil«, gre šteti za srečnega človeka vse prejšnji teden. Metliški miličniki so namreč našli pred mesecem ukradeno videokamero, vredno najmanj 3 tisoč nemških mark. Iz nezaklepanega avtomobila so mu jo sunili znikaviti, ne vsečnost pa je bila še toliko večja, ker kamera ni bila Križeva, marveč je bila last metliške folklorne skupine. Folkloristi nameravali s njo snemati proslave, poroke in druge dogodke ter tako zaslužiti kakšen dolar za svojo dejavnost. Po zaslugi metliških miličnikov bodo to lahko res počeli.

LETOŠNJE SLABO VREME IN DO POLOVICE JULJA NARASLA Kolpa delata nevednosti predvsem navdušenim čolnarjem, Metličanom, ki se vsako leto spuste od Oslinice do Metlike. No, najbolj navdušeni se niso ustrašili visoke vode in so se podali na pot že 17. julija. Bolj plašni pa čakajo na sonce, na toplejšo in nižjo vodo. Nato pa vesla v ročice in dogodiščam naproti!

NASLEDNJA PREDSTAVA IZ KLUSA poletnih kulturnih prireditev. Priredi zvečer v grad! bo 19. avgusta ob 20.30 na grajskem dvorišču. Takrat bo imel Adriadixiland svoj koncert. 26. avgusta pa bosta nastopila na grajskem dvorišču Silvester Mihelič in igralec Ivo Bar. Če bi bilo slučajno slabo vreme, bosta obe predstavi v Kulturnem domu Edvarda Kardelja, sicer pa bo med predstavami na grajskem dvorišču odprta tudi grajska klet, kjer je moč dobiti osvobodilne in druge pijače.

Trebanjski diskont pridobiva kupce

Dobra poteza zadruga

TREBNJE — Od 8. julija premorejo tudi Trebanjci svojo diskontno prodajalno. Za to je poskrbela trebanjska kmetijska zadruga, ki je dala na voljo pritrilne prostore v upravni zgradbi na Baragovem trgu. Poslovodjo diskonta Jožeta Strajnarja smo povprašali, kakšen je odmev na to poslovno potezo.

»Moram reči, da je obisk diskonta presenetljivo dober. Predvsem prihajajo ljudje po pivo in vina, kupujejo pa tudi živila. Imamo namreč tudi velik hladilnik s kuhinjskimi izdelki in siri. Kot kaže smo šli na roko predvsem graditeljem, ki še posebej gledajo, kje bi prihranili kakšen dinar, kar nakup v diskontu nedvomno je. Tudi naš delovni čas od 12. do 19. ure ob delavnikih, v soboto dopoldne in še dve nedeljski dopoldanski uri ustreza našim potrošnikom. Seveda bomo hvaležni za vse donatorne predloge in pobude, česa bi kupci še želeli v našem novem diskontu.«

DRAŽJI VRTCI

NOVO MESTO — Na osnovi sklepa republiške skupnosti otroškega varstva in pristojnega odbora skupščine novomeške skupnosti otroškega varstva so se oskrbnine za otroke v novomeških vrtcih in prispevki staršev s 1. julijem podražili za 70 odstotkov. Ekonomska cena za bivanje dojenčka v vrtcu je po novem 1,955 milijona dinarjev mesečno, za predšolskega otroka pa 1,375 milijona dinarjev. Po novem bodo starši prispevali za predšolskega otroka v vrtcu največ 687 tisoč dinarjev, za dojenčka pa 832 tisoč dinarjev.

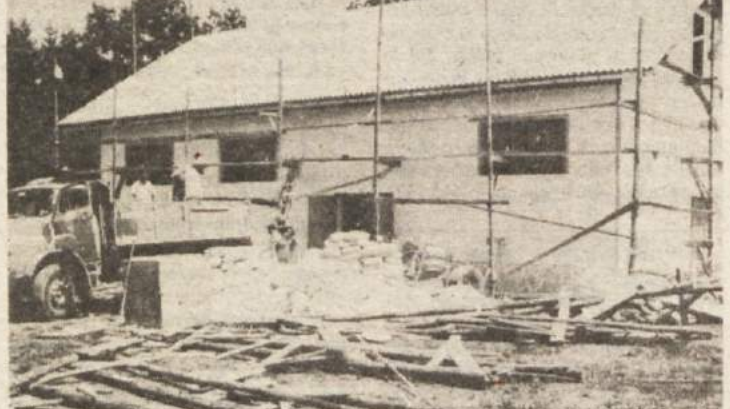
Najnižji znesek prispevka bo 277.440 dinarjev, kolikor stane prehrana. Če otroka ne bo v vrtcu, bodo na dan odšteli 11.560 dinarjev. V VVO Novo mesto pa razmišljajo, da bi s septembrom uvedli sprotne plačevanje prispevka staršev. Sedaj, ko plačujejo za mesec nazaj, inflacija VVO namreč odnaša velik del denarja, ki ga seveda ni na pretek.

»GASILSKO« VINO

METLIKA — Pred proslavo 120-letnice gasilstva na Slovenskem so v metliški Vinski kleti za Gasilsko zvezo Slovenije začeli polniti namizno belo vino s posebno etiketo, s katere je vse to razvidno. To vino ne bo v prosti prodaji, Gasilska zveza pa gasilskim društvom priporoča, naj ga kupujejo za veselice, saj gre del denarja od prodaje tega vina za financiranje Slovenskega gasilskega muzeja.

Od Težke Vode do obeh vasi so v pretežno kamenit teren položili 2.200 metrov cevi za primarni vod, po vaseh pa so položili še 540 m cevi sekundarnega voda. Celotno investicijo ocenjujejo na približno 1500 milijonov dinarjev, pri gradnji, ki je bila zelo zahtevna, pa so sodelovali Gradbenik iz Žužemberka, novomeška Komunala, Kremen, privatnik Marjan Fabjan in krajani obeh vasi, katerih gradbeni odbor je vodil predsednik Pavle Kastelic. Samo krajani so s prostovoljnimi deli pri primarnem vodovodu ustvarili vrednost približno 180 milijonov dinarjev.

Omeniti je treba še, da sta vasi Rakovnik in Rajnovišče v enem letu dose-

NOV DOM ZA 100-LETNICO — Gasilsko društvo Gradac bo prihodnji mesec proslavilo 100-letnico delovanja. Ob tem visokem jubileju bodo slovesno odprli nov gasilski dom, ki so ga v veliki meri zgradili s svojim delom in denarjem. Seveda bo novi gasilski dom služil tudi za druge krajevne potrebe.

Letos le obrtne lokacije

O lanskem delu in letošnjih načrtih Sklada stavbnih zemljišč — »Na zalogo« ne bodo opremjali

METLIKA — Za zadnjo sejo zborov občinske skupščine so pripravili tudi poročilo o delu Sklada stavbnih zemljišč metliške občine v lanskem letu in program tega sklada za letos.

Lani je Sklad stavbnih zemljišč po svojem programu sodeloval pri raznih delih v okviru zazidalnih načrtov v Metliki, poleg tega pa še pri sofinanciranju projekta za preskrbo z vodo skupaj s Komunalnim gospodarstvom, pri gradnji telefonskega omrežja ter pri raznih delih v krajevnih skupnostih od posodabljanja cest do ureditve avtobusnih postajališč.

Čeprav je bilo v programu, pa so odstopili od nadaljnega urejanja stavbnega zemljišča v okviru zazidalnega načrta med Cesto XV. brigade in Črnomaljsko cesto, kjer naj bi po izdelanih načrtih uredili 17 lokacij za stanovanjsko gradnjo in 4 lokacije za obrtne delavnice. Izkazalo se je, da bi na 9 do 17 gradbenih parcelah sedanji lastniki zem-

ljišč uveljavljali prednostno pravico, v takih primerih pa se oddaja komunalno opremljene parcele lahko zavleče tudi za 7 let in tako bi Sklad te parcele komunalno opremil »na zalogo«, za kar pa nimajo ne denarja niti ni to naloga sklada. Zato so opremljanje stanovanjskih lokacij opustili, obrtne lokacije pa bodo skušali komunalno opremiti v tem letu.

Poleg tega je v programu dela Sklada za letos dograditev ceste v zazidalnem načrtu Breg revolucije ter kanalizacije v ZN Ob križišču; Sklad bo sodeloval pri izdelavi evidence fonda stavbnih zemljišč v občini ter pri delih komunalne skupnosti, Komunalnega gospodarstva in krajevnih skupnosti.

Glavni vir sredstev Sklada so komunalni prispevki ter prispevki za uporabo stavbnih zemljišč. Iz teh in ostalih virov naj bi se letos za dejavnost Sklada stavbnih zemljišč zbralo dobrih 411 milijonov dinarjev.

Ivan Bajuk

za gradnjo doma ni denarja, kar naprej je treba povsod prositi in ljudje so tega siti, vedno težje jih je dobiti. Poleg tega imamo v društvu še druge obveznosti: lani smo generalno obnovili motorno brizgalno, letos kombi, nabaviti moramo 10 novih uniform. Kljub vsemu pa imamo v načrtu, da bo dom končan za 60-letnico društva, ki jo bomo praznovali čez tri leta,« pravi Bajuk.

A. B.

DEŽURNE TRGOVINE

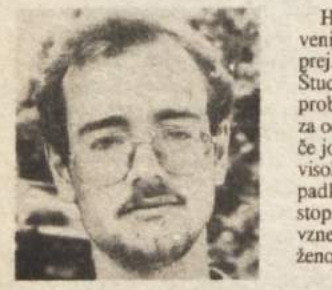
- V soboto, 29. julija, bodo v Novem mestu do 19. ure, drugod pa do 17. ure odprte naslednje prodajalne živil:
- v Novem mestu: Samopostrežba v Šmihelu
- v Šentjerneju: Samopostrežba Mercator
- v Dolenjskih Toplicah: prodajalna Vrelec
- v Žužemberku: Market Dolenjska
- v Straži: Samopostrežba KZ
- v nedeljo bo v Novem mestu od 8. do 11. ure odprta prodajalna KZ na Glavnem trgu 4. Ker je sobota 29. julija delovna, bodo vse ostale prodajalne živil odprte do 15. ure.

V očeh mladih tujcev

Kako onesnaženost okolja pri nas vidijo mladi tujci in kako primerjajo s svojimi naše razmere

Na mednarodnem ekološkem taboru Krka 89, kjer mladi slovenski in tujci raziskovalci skupaj s svojimi mentorji proučujejo stopnjo onesnaženosti gornjega toka Krke, njenih pritokov in okolice, smo povprašali nekaj udeležencev iz tujine, kakšni so njihovi vtisi s tabora. Takole so odgovorili:

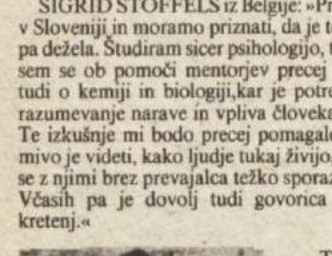
DEAN DE VOS, ZDA: »Prvič sem v Jugoslaviji. Vseč so mi ljudje in narava. Upam, da boste naravo obdržali vsaj tako, kot je. Kaže pa, da je vendarle preveč onesnažena, kar me preseneča. Sicer pa je tako že v večini držav. Splošno gledano, je situacija v ZDA verjetno še slabša. Zato pa je ekološka zavest v ZDA večja, gibanja so bolj glasna, vendar pa človek kot individualist živi naprej po svoje in onesnažuje. Počasi se stvari vendarle izboljšujejo.«

DEAN DE VOS, ZDA

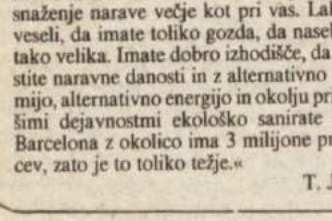

HEINZ GABATHULER iz Švice: »V Sloveniji sem bil na mladinskem taboru že enkrat prej. O deželi in ljudeh imam zelo lep vtis. Studiram sociologijo in se zelo zanimam za probleme pri vas, ekonomske in politične, in za odnose med republikami. Ekološka zavest, če jo primerjam z Jugoslavijo, je v Švici zelo visoka. Pri nas ljudje več ne odmetujejo odpadkov v naravo toliko kot pri vas, vendar je stopnja onesnaženosti približno enaka. Tukaj vzemirja predvsem hitro naraščanje onesnaženosti.«

SIGRID STOFFELS iz Belgije

SIGRID STOFFELS iz Belgije: »Prvič sem v Sloveniji in moramo priznati, da je to res lepa dežela. Studiram sicer psihologijo, tukaj pa sem se ob pomoči mentorjev precej naučila tudi o kemiji in biologiji, kar je potrebno za razumevanje narave in vpliva človeka nanjo. Te izkušnje mi bodo precej pomagale. Zanimivo je videti, kako ljudje tukaj živijo, čeprav se z njimi brez prevajalca težko sporazumem. Včasih pa je dovolj tudi govornica rok in kretenj.«

SALVADOR PUEYO PUNT iz Španije

TERESA PASTOR RAMOS iz Španije: »V Španiji imamo podobne probleme z onesnaževanjem narave, zlasti v sredozemskem delu, kjer je veliko turistov. Tam sem tudi jaz doma. V Jugoslaviji sem prvič in mi je zelo všeč, narava, pa tudi vaše vasi in hiše, ki so polne cvetja. Kaj takega pri nas ni videti. Jezik pa je zelo zelo težak. Sem študentka biologije in sem se tudi v Španiji že udeležila podobnega tabora, vendar je tabor ob Krki zame nekaj čisto posebnega.«

TERESA PASTOR RAMOS iz Španije

Občina se še kar naprej stara

Iz večine krajevnih skupnosti se izseljujejo za delo sposobni ljudje

BREŽICE — Za brežiško občino se vedno velja, da se stara, saj je v njej kar 18 odst. prebivalstva starejšega od 60 let, nad 65 let pa okoli 12 odst., kar je skoraj 3 odst. več, kot je v ostali Sloveniji. Število rojstev se prav tako zmanjšuje in v Sloveniji je brežiška občina po upadanju prebivalstva na drugem mestu.

Zanjo je značilen tudi velik delež vzdrževalnih ljudi, prebivalcev brez dohodka, med katerimi so gospodinje, otroci in starejši ljudje brez virov za preživljanje. Različne oblike pokojnine prejema nekaj manj kot 17 odst.

Siromašenje je značilno predvsem za oddaljene in hribovite krajevne skupnosti, odkoder se za delo sposobni prebivalci selijo v večja središča. To velja za 13 krajevnih skupnosti od devetnajstih, medtem ko se v šestih število ljudi po-

večuje, predvsem v Brežicah in v predelih, kamor se širi mesto, nadalje v Dobovi in na Jesenicah na Dolenjskem. Drugod ostajajo doma pretežno ostareli ljudje, ki niso več posobni obdelovati zemlje, čeprav sodijo h kmečkemu prebivalstvu. Tega je še okoli 20 odst. Mladi se počasi sicer odločajo za kmetije, toda pravih možnosti za preživljanje izključno z zemljo ne vidijo. Kmetije so majhne in razdrobljene, dohodek zelo skromen. Število prejemnikov otroškega dodatka se kljub temu v kmetijstvu zmanjšuje. Lani ga je prejelo 72 družin, letos le 51, čeprav se je nasploh število prejemnikov otroškega dodatka v občini povečalo za 19 odstotkov.

ŠTIRI SPALNICE

SEVNICA — V sevniškem Stilešu so se odločili, da bodo darovali v nedavnem neurju močno prizadetim Haložanom štiri spalnice. To pomoč bodo posredovali s pomočjo kmetijskega kombinata Ptuj oziroma ene izmed njegovih temeljnih organizacij, s katero Stileš poslovno uspešno sodeluje.

Pasji dnevi ob zaprtem bazenu

Na Senovem je bazen zaprt že drugo leto

SENOVO — Pasji dnevi so tu, Senovčani pa se še vedno ne morejo osvežiti v svojem plavalnem bazenu, ki je sredi poletja zaprt. Tako je bilo tudi lani in bo nemara tudi prihodnje leto, če se na Senovem ne bo našel nihče, ki bo zadevo vzel v roke.

Zaradi zaprtega plavalnega bazena na Senovem je bilo že lani postavljenih več vprašanj, ki pa so očito našli na gluha ušesa. Letos je rjava že kazalo nekaj bolje, saj so se tedaj sestali predstavniki krajevne skupnosti, Rudnika, ki je formalni lastnik bazena, Kosiaka in drugi. Tedaj so sklenili, da je treba bazen spet odpreti do 3. julija — dneva rudarjev. Se prej pa bi bilo treba v bazenu in okoli njega postaviti nekaj manjših del, tako da bi kopalci lahko v resnici uživali.

Vendar naloge ni izpolnil niti Rudnik, ki bi moral poskrbeti za popravilo notranjštine, ureditev okolice ter popravilo strojnega dela, niti krajevna skupnost, ki bi morala poskrbeti za garderobe, Skratka, vsi, ki so maja prevzeli naloge, sedaj kažejo drug na drugega. Senovčani pa sredi poletja ostajajo brez osvežitve v lastnem bazenu, v katerega so bila bržkone vložena velika družbena sredstva.

J. SIMČIČ

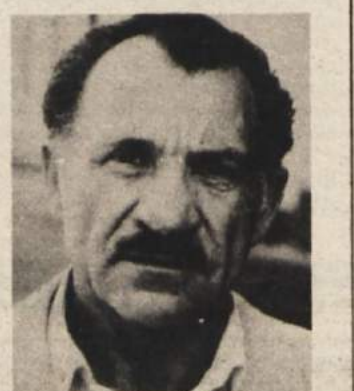
Več kot ves denar

F. Resnika veseli delo za ljudi in z ljudmi

SENUŠE — Med letošnjimi dobitniki znaka občine Krško je bil tudi Franc Resnik iz krajevne skupnosti Senuše, kjer je predsednik sveta že 6 let. Drugo najvišje občinsko priznanje je ob letošnjem občinskem prazniku dobil predvsem za prispevek k razvoju krajevne skupnosti Senuše in občine Krško.

Resnikovo aktivistično delovanje sega trideset let nazaj, ko je bil občinski odbornik in to delovanje se še ni prekinilo. Kot kaže, pa Resnik še ne namerava tako kmalu izpreči, saj bi rad, da bi pod njegovim vodstvom uresničili vse iz programa del, ki so si jih v krajevni skupnosti zastavili ob izglasovanju samopriskpeva.

»V teh desetih letih, odkar obstaja naša krajevna skupnost, ki je bila nekdanj v sklopu KS Leskovec, smo res že marsikaj naredili, da je življenje v naših vaseh in krajih prijetnejše,« pripoveduje Resnik in potem našteva: »Obnovili smo električno omrežje, vodovod, posodobili ceste, med največje dosežke pa lahko seveda prištejem tudi napeljavno telefonskega omrežja, saj imamo sedaj v krajevni skupnosti 150 telefonov ali tako rekoč v vsaki hiši. Pred nami pa je še ena velika akcija: asfaltiranje ceste v dolžini 5 km od Senuš preko Straže in Rimša do Rake. Za to cesto smo med krajani zbrali 3,4 milijarde dinarjev. Računamo, da bo do konca avgusta asfalt že položen, da bo do tedaj urejena majhna trgovina in bomo v Senušah dobili še otroško igrišče.

Franc Resnik

Ob 10-letnici krajevne skupnosti bomo torej imeli dovolj razlogov za proslavo, ko bomo na minulo delo pogledali s ponosom in veseljem.

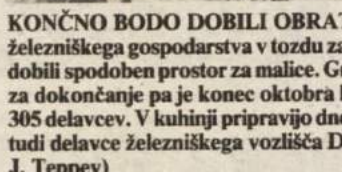
Prav slednje pa je tisto, kar žene Resnika, da za delo v krajevni skupnosti žrtvuje toliko ur. »Rad vidim, da nastaja kaj novega, da so ljudje zadovoljni.« Hkrati dodaja, da je bil nadvse vesel tudi občinskega priznanja, ki mu pomeni več kot ves denar na svetu.

Treba je še povedati, da Resnik svoje delo v krajevni skupnosti opravlja poleg službe v TCP Videm, kjer je v vzdrževanju že 22 let gradbeni delovodja in zna tovrstne izkušnje dobro uporabiti tudi v svoji krajevni skupnosti. »Predvsem pa je pomembno delo z ljudmi. Včasih je treba ob večjih akcijah tako rekoč od hiše do hiše, od človeka do človeka, če naj akcija uspe.« Na vasi se torej prepleta med seboj delo v KS in v SZDL, kjer pa je Resnik svoje delovanje nekoč tudi že udeležil in zanj dobil tudi najvišje občinsko priznanje OF.

J. S.

RAZVIT GASILSKI PRAPOR

DOLENJA PIROŠICA — S prikazom gašenja vnetljivih tekočin in v prisotnosti številnih članov in članic gasilskih društev Skopice, Cerklje in Krška vas je bila v soboto, 22. julija, na Dolenji Pirošici proslava 40-letnice gasilskega društva. Po govoru predsednika Ivana Goloba in po krajši predstavitvi delovanja v minulem obdobju je predstavnik pokrovitelja zavarovalnice Triglav Krško razvil in predal novi društveni prapor. Predsednik sisa za varstvo pred požari Vlado Deržič je po krajšem govoru izročil ključ novega gasilskega vozila. Sledila je podelitev diplom in zahval sosednjim društvom ter izročitev odklapanj posameznikom. Ob zaključku proslave je zbranim spregovoril predsednik občine Brežice Stanko Zlobko, čestital je jubileju in mu v spomin in zahvalo za 40 let uspešnega dela na področju požarne zaščite in krepitve društvene dejavnosti izročil plaketo občine Brežice.

KONČNO BODO DOBILI OBRAT DRUŽBENE PREHRANE — Delavci železniškega gospodarstva v tozdu za vzdrževanje voz v Dobovi bodo do jeseni dobili spodoben prostor za malice. Gradi ga Pionir Krško nad zakloniščem, rok za dokončanje pa je konec oktobra letos. V novi jedilnici bo prostora za vseh 305 delavcev. V kuhinji pripravijo dnevno 400 obrokov, ker oskrbujejo z malico tudi delavce železniškega vozlišča Dobova. Na sliki: varilca ob vagonu (Foto: J. Teppey)

J. TEPPEY **JOŽE KOŽAR**

BREŽICE: VSE VEČ BREZPOSELNIH

BREŽICE — Brežiška občina se ponaša z najizrazitejšo brezposelnostjo v Posavju, bati pa se je, da bo to še naraščalo. Posebna značilnost zaposlovanja v zadnjem času je, da podjetja zaposlujejo večino za določen čas. To bi sicer v primeru, da je razlog v preizkušnji sposobnosti, pomnilo obdobje vredno dejanje, na žalost pa gre le za tako obliko potreb (nadmernost). Strojni delavci s področja zaposlovanja ugotavljajo, da podjetja svoje potrebe po kadrih precejujevale. Zdaj se je izkazalo, da jih iz različnih razlogov ne potrebujejo toliko. Tako je bilo lansko leto realizirano le 50 odstotkov načrtovanih potreb po kadrih v Posavju.

Bodo zamudili turistični vlak?

O gradnji igrišča za golf v Kostanjevici so mnenja še močno deljena

KOSTANJEVICA — Že dolga leta se govori in piše o razvoju kostanjeviškega turizma, a resnici na ljubo naj bo povedano, da je bilo doslej zelo malo narejenega. Zdaj, ko imajo Kostanjevičani enkratno priložnost, da se z gradnjo golf igrišča na mah uvrstijo med perspektivna turistična središča — za to imajo vse možnosti — pa se je pojavila stara kostanjeviška bolezen, ki se ji reče neodločnost pa tudi neenotnost.

Zamisel o gradnji igrišča za golf v okolici kostanjeviškega gradu se je pravzaprav porodila v TCP Videm, seveda v soglasju z občino in domačo projekantsko organizacijo Savaprojekt. »Videm«, ki se preusmerja na evropski trg, namreč namerava ustanoviti mešana podjetje Vidimex (to je še delovno ime), ki se bo poleg trgovine ukvarjalo še s turizmom in svetovanjem. Razširitev poslovanja na turizem je za Videm ključnega pomena, saj se bo s tehnološko in organizacijsko prenovo pokazalo, da je v tovarni preveč zaposlenih ljudi. In te bi lahko zaposlili v turizmu.

Več o gradnji golf igrišča pove Tihomir Rajlič iz TCP Videm: »O razvoju turizma v Kostanjevici obstaja študija, ki so jo naredili v krškem Savaprojektu. V sklopu več projektov je tudi igrišče za golf, ki ga bomo gradili skupaj s finskim investitorjem, ki bo v gradnjo vložil 6,5 milijona nemških ali 30 milijonov finskih mark. Investitor je projekt zaupal znanemu finskemu projektantu Kosti Kuronenu, ki je projektiral že 47 igrišč za golf po vsem svetu. Načrtujemo, da bi do oktobra odkupili vsa potrebna zemljišča v skupnem obsegu 54 ha, kar je spodbudna meja za golf igrišče. Zdaj pa se malce bojimo, kako bo z odkupom, če se bodo nekateri še naprej oglašali tako nestrpno. Na sestanku smo namreč krajanom Kostanjevice natančno razložili, da bodo lahko zemljo prodali, jo zamenjali ali pa jo vložili kot svoj delež v podjetje. Očitno vsi niso razumeli, kaj lahko pomeni golf igrišče za razvoj turizma v Kostanjevici in nasploh v Posavju. Dobili bi namreč nova delovna mesta, Kostanjevico bi odprli svetu, skratka, zaslužili bi lahko marsikateri dinar.«

Kako pomembna je ta, morda zadnja priložnost za razvoj turizma v Kostanjevici, se zavedajo tudi v vodstvu kra-

MODNA REVILJA IN GLASBA OB BAZENU

SEVNICA — V petek, 28. julija ob 21. uri bo na kopalšču v Sevnici prijeten večer. Gostinci in vodstvo kopalšča je povabilo v goste ansambl Comet in pevca Vlada Kalemberja, bivšega solista Srebrnih kril. In seveda, da se ne bi končalo vse pri dobri glasbi, jedaci in pijači, bodo poskrbeli še za modno revijo. Maneenke in manekeni bodo predstavili izdelke sevniške Konfekcije Lisca ter butikov Napoleon iz Krškega in Školjka iz Sevnice.

»Bio« obutev vse bolj cenjena

V sevniški Koptarni letos izdelali že 307.000 parov lesene obutve — Letni načrt presegle za blizu 40 odst. D. Klakočar o razvoju novih izdelkov

SEVNICA — »Bio« obutev je bila v svetu dolgo zapostavljena. Lesena obutev, cokla, je bila v psihološkem smislu bolj ostalina preteklosti, celo zastalosti. Pomembnejša je bila moda kot pa zdravje. In prav v najrazvitejših deželah so se k dokazano zdravi »bio« obutvi najprej vrnil, postala je zelo priljubljena obutev za prosti čas,« pravi vodja razvoja v sevniški Koptarni, inž. kemije Dragica Klakočar.

In tudi povpraševanje po »bio« obutvi sevniške Koptarne je na domačem in najzahtevnejšem zahodnoevropskih tržiščih vse večje. Seveda bo pretoklo še precej Save, predno se bomo v Jugoslaviji približali Zahodu po vsestranski uporabnosti »bio« obutve. Pod tem pojmom Sevničani, ki seveda odkrito priznavajo, da s tem niso iznašli smodnika, razumejo leseno obutev, obutev za masažo nog kot tudi obutev za prosti čas. Slednji popularno rečejo tudi kar kork obutev oz. platom. Gre za sandale, natikače s plativinastim podplatom. Vložke iz plute uvažajo iz Španije. Poleg tega naravnega materiala uvažajo še lateks, medtem ko sta usnje in les kot nepogrešljiva spremljevalca »bio« obutve iz domačih logov. Mimogrede: izvoz Koptarne krepko pokriva uvoz teh naravnih materialov.

Dragica Klakočar

Bodo prihodnost krojili obrtniki?

Poleg povečanja števila tudi širitev dejavnosti

BREŽICE — Pri obrtni zadrugi v Brežicah je prijavljenih več kot 500 obrtnikov, kar je več kot v krški in sevniški občini. Če temu številu prištejemo še tiste, ki opravljajo popoldansko obrt in v nemalo primerih celo presegajo dohodek, ki ga ustvarijo samostojni obrtniki, lahko rečemo, da je drobno gospodarstvo v brežiški občini zelo razvijeno.

Kljub temu da razmere v naši zakonodaji za razvoj obrtništva še niso najboljše, nekatere olajšave pri nabavi strojev in druge vendarle povzročajo pravo ekspanzijo obrtništva. Tako oblika gospodarske dejavnosti je v porastu po številu nosilcev tako glede na pretekla leta kot tudi glede na število v sosednjih občinah. Obrtniki, ki jih zakon ne omejuje več na eno samo dejavnost, se zdaj pogosto odločajo tudi za razširitev obrti na več različnih dejavnosti.

V brežiški občini je največ avtoprevoznikov (čez 100 obrtnih dovoljenj) in obrtnikov, ki opravljajo kovinsko dejavnost. Gostincev je nekaj čez 50, precej pa je še takih zasebnikov, ki opravljajo avtoremontna, elektroinstalaterska, frizerska, gradbena, tekstilna in druga dela. V zadnjem času se posamezniki odločajo tudi za samostojne intelektualne storitve, pričakovati pa je, da se bo število takih zasebnikov ob povečanju števila nezaposlenih intelektualcev povečalo.

Kot je povedala Ida Križanec, tajnica Obrtne zadruge Brežice, pri zadrugi od letošnje pomladi delujeta tudi dva zasebnika, ki samostojno vodita računovodstvo, inženiring in svetovanje obrtnikom.

Pepca zabavala svate na več kot 400 obeh

BLANCA — Pepca Blej, rojena Meglič, z Lom pod Storžičem je začela igrati harmoniko šele s 27 leti. Zdaj, ko se je že srečala z Abrahamom, spada med boljše »muzikante« na frajtonarici v deželi kranski. In zakaj ni Pepca raztegnila meha že poprej, smo jo po barali, ko smo to žensko klenege značaja in močnega, skoraj moškega glasu, srečali na zboru sevniških vinogradnikov na Blanci?

»Veste, takrat se ni spodobilo za dekle, da se uči harmoniko. Je pa tudi res, da je to draga reč, še posebej, če upoštevate, da je morala naša gorska kmetinja preživljati 14 otrok. In jaz sem bila edino dekle. Eneurga jurja je stala harmonika tedaj, krava je bila pa 300 din,« pripoveduje Pepca.

Pepca pravi, da ji je sprva melodija pobjenila iz glave, ko pa je po dva dni pasla krave, ko pa je z vajo prešla v kri, je le še dopolnjevala repertoar. Po vojni so Megličevim precej zemlje vzeli in ko se je Pepca poročila, je bila še bolj odločena, da si ne vzame svobode in samostojnosti. Zato danes po tej življenjski epizodi že več kot 20 let služi svoj kruh pri Traku v Mengšu. Marsikakšen dinar kapne tudi od igranja na obeh. Pepca po krajšem razmisleku zagotovi, da je igrala na več kot 400 obeh. V gostilnah je igrala vsako soboto po krajnih krajih Slovenije. Zmage na tekmovanju harmonikarjev so ji še povečale sloves, zato je postala mentorica in učiteljica mnogih mladih harmonikarjev, nanjo pa se je spomnil tudi Mito Trefalt z ljubljanske televizije.

Sevniški paberki

RED IN MIR — Na sevniškem kopalšču so, kot kaže, ob pomoči številnih »dejavnikov« dosegli gentlemanski sporazum s sosedji, ki izgubljeni živce zaradi prehrunosti zabavnoglasbenih prireditev na kopalšču. Pravijo, da sosedje še bolj motijo mladi mopedisti in polnočni palci. Miličniki bi najraje videli, če bi ne pridrivale polovili kar tisti, ki so dolžni skrbeti za red in varnost v kopalšču.

CISTERNA — Sevničani sprašujejo, če je to normalno, da pridivja cisterna s propan-butan plinom za Inlet skozi mesto, kakor da hoče sofer dokazati svoje sposobnosti, da bi v formuli 1 zamenjal Prosta. In drugič: ali sploh sme voziti cisterna s tako nevarnim tovorom skozi naseljeno mesto brez vsakega spremljevalca?

ZAPISNIK — Že ob zadnjem zasedanju občinske skupščine je bilo nekaj pripomb glede verodostojnosti oziroma (ne)kakovosti zapisnikov. Zlasti sta bila glasana delegata Janko Blas in Alfred Železnik, ki sta znova pogrela vprašanje, zakaj ne bi dobivali celotnega zapisnika sej vsaj vodje delegacij. Železnik se je pridružil, da bi ga dovolj neke njegove netočno zapise ne jave lahko celo postavili »na hladno«. In vse kaže, da se težave sekretarja skupščine Borisa Slegatskega, pri čemur sta poleg števila delegatov, prenašajo tudi na polje pisanja zapisnikov, kar sicer ni njegova neposredna naloga, je pa odgovoren za to, da so zapisniki vereni odraz dogajanja na sejah. In ker overitve zadnjega zapisnika občinske skupščine Janko Blas ni imel občutka, da ta zapisnik povzema bistvo dogajanja na zadnji seji, je sklenil, da zapisnika ne bo podpisal.

GRADBIŠČE BREZ MATERIALA

SEVNICA — Zaenkrat še neznanu storili so pred dnevi z gradbišča še nedograjene stanovanjske hiše v Sevnici odpeljali kar 600 kosov opeke, 2000 strešnikov, 5000 kubike lesa, 15 vrec apna in še nekaj drugega materiala, tako da je lastnik oškodovan za preko 50 milijonov dinarjev. Predrežnje še iščejo.

Spet: Zlobna ena gospa

En gospod zaključuje prerekanje z eno gospo

Štefan Kovač (1919—1989)

17. julija 1989 smo se na pokopališču v Vavti vasi poslovili od Stefana Kovača, borca NOV in nosilca Partizanske spomenice 1941, skromnega in poštenega človeka ter tovariša.

Že zelo mlad je izkusil krutost tedanjega režima, zato nas ne preseneča, da je bil že 1940. leta sprejet v SKOJ, deloval pa je tudi v naprednem društvu Sokol.

Ko je fašizem z vso svojo močjo in neusmiljenostjo preplaval našo deželo, je tovariš Štefan Kovač pričel organizirano delo na svojem področju, v lepi dolini Krke. Že marca 1942 postane član Duletove čete, v začetku leta 1943 ga najdemo v Dolenjskem odredu, od marca 1943 pa do konca vojne pa je kot intendant deloval v glavni bolnišnici na Rogu. Prav to zadnje je bilo izrednega pomena, saj je bilo splošno znano, da je naša revolucija še posebno skrb posvečala ravno ranjenecem.

Po vojni se je zaposlil v GAP, kjer je poleg svoje delovne obveznosti deloval tudi v političnem in upravnem delu podjetja in tako ogromno prispeval k povojnemu razvoju in graditvi socializma.

Tudi po odhodu v pokoj ni miroval, ampak se je s še večjo vneto vključil v družbenopolitično delo KS. Med drugim je 15 let vodil borbensko organizacijo v Straži in si

prizadeval, da bi borci rešili svoje življenjske probleme in se tvorno vključevali v življenje in delo svojega kraja.

Za svoje revolucionarno delo, za uspehe, dosežene po vojni, je tovariš Štefan prejel vrsto odlikovanj in priznanj. Vsekakor največje priznanje pa je bila množica soborcev, prijateljev in krajanov, ki ga je spremljala do zadnjemu počitku.

Tovariša Stefana bomo ohranili v spominu kot skromnega in poštenega ter slovenskemu narodu predanega človeka. Iskrena mu hvala za vse.

IVAN SOMRAK

PREMALO SEZNANJENI VARČEVALCI

KOČEVJE — Denarna sredstva občanov predstavljajo v bilancah internih bank, poslovnih enot ljubljanske banke, Jugobanke in Beogradske banke ter ostalih denarnih zavodov pomemben delež. Dinarska sredstva varčevalcev se nominalno večajo, realno pa so vsako leto nižja zaradi inflacije. Tudi devizna sredstva so realno in nominalno v porastu. Vendar varčevalci menijo, da smo premalo seznanjeni s poslovanjem denarnih zavodov, pri katerih varčujemo svoj denar. Zato so v razpravah o ustavnih vprašanjih številni posamezniki dali pobudo, naj bi imeli varčevalci vsaj prek delegatske baze večjo vlogo in bili tako bolj informirani o svojih prihrankih in kreditnih pogojih.

VIKTOR DRAGOŠ

Vsak se po svoje znajde

Potem ko je štiri ure kljub bolniškemu staležu bil v službi, se je okoli enajste ure napotil v bolnišnico, kot mu je bilo naročeno. Mislil je, da je ura ravno prava in da bo v ambulantni prvi pomoči takoj opravil, pa se je ušel. V čakalnici je bilo še kar precej ljudi. Do trinajste ure je v vrsti čakajočih toliko napredoval, da se je pomaknil v sprejemno pisarno k sestri administratrici.

Tudi tu je bilo potrebno čakati. Trije ali štiri pacienti so živčno pogledovali k vratom, ki so vodila v ambulanto, kdaj se bo pojavil doktor ali katera od medicinskih sester in enega povabil naprej. Administratrix je urejala pisarniške formalnosti in tipkala mnega zdravnikov za srečneže, ki so že opravili.

Monotoni glas pisalne stroja je nenadoma prekinilo močno krkanje na vrata iz čakalnice, ki so se dala odpreti samo z notranje strani. Sestra je takoj vstala in odprla linico v čakalnico. Verjetno je mislila, da je kak nujen primer. Romkinja srednjih let ji je rinila v roke napotnico. Za koga gre, s vsi prisotni vedeli že po barvi glasu, ko je rekla: »Bom kmalu na vrsti?«

»Saj ste šele prišli. Počakajte vendar!« Sestra je bila kar malo nejevoljna, ljudje v obeh čakalnicah pa so se smehljali.

O ŠTALCERJH

Pred kratkim sem pisal v DL o mlinarju Hanžu Stalcerju iz Mašlja. Takoj po objavi me je poklicala neka Novomeščanka, žal pa ne vem njenega imena niti telefona, tako ji lahko sporočim le prek DL.

Novomeščanki je oče dejal, da ima strica mlinarja Stalzerja v Črmošnjicah, zato bi rada zvedela kaj več o teh sorodnikih.

V glavnem je bilo na Kočevskem zelo veliko Stalzerjev, samo izselilo se jih je 250. V Zdihovem (nekdanja občina Mozelj) ni znano, da bi bil kakšen Stalzer, lahko pa pogleda v matično knjigo. Med izselenci 1941 ni bilo nobenega Jakoba Stalzerja, bili pa so Stalzerji v Škrilju, Rajndolu, Knežji Lipi. Neki krojač Wilhelm Stalzer je bil tudi v Mozlju. Podrobnejše podatke lahko dobi pri meni v Semicu ali po telefonu 56-252.

FRANC DERGANČ

So labodi enaki strupenim izpustom?

Ribiči bi s »sveto življajo« brž opravili sporazumno z lovci

Na 31. seji zbora združenega dela skupščine občine Krško je član ribiške družine iz Kostanjevice potopil, da po reki Krki plava vse preveč labodov. Med ribjim zarodom v reki povzročajo škodo, ki da je enaka škodi občasnih strupenih izpustov industrije, farm...

Nato je sledila dopolnitev delegata TCP Videm, da lahko ribiči sprejmejo z lovci kratek samoupravni sporazum in stvar bo brž urejena, labodov bo brž manj...

»Labod — ploskoljuni iz družine rac, veliki rastlinojedi vodni ptič z izrazito dolgim vratom in močnim, sploščenim kljunom. Labod je veljal za sveto žival.« (Leksikon Cankarjeve založbe, 1988, str. 549).

Večinoma si v svetu na podobnih rekah s podobnimi objekti na in ob njih lahko bele ptice le želijo. Pri nas je očitno drugače.

Če bo »roparje« labode vsaj malo manj tako težko izrebiti, kot prečiti izpuste industrije, smo lahko neribiči — ljubitelji lepote Krke in lepih ptic na njej še vsaj nekaj časa ponosni na bele darove, ki dajejo Krki čar romantične, človeku pa umirjenosti, sprostitve in s tem razumnosti, ki je nekaterim članom ribiške družine v vsakdanjem tempu življenja očitno pošla.

BORIS PLANINC Krško

Najprej, da na srečo (bogsigavedi zakaj, ha, ha) nisem imel te sreče, da bi si lahko izbral svoje najožje sorodstvo. Kar pa zaveda mojo uknjeno rubriko v Delovski enotnosti, je treba povedati, da je v njej žvela predvsem satira politične narave. Ker pa je vsaka politika zasebna zadeva vsakega posameznika (ali naj bi taka vsaj bila), ki pa se mora v demokratičnih družbah obvezno odvijati v javni sferi (se pravi: tudi v časopisu), ne vidim prav nobene njene povezave z eno gospo, ki se, kot pravi M. Bauer, šali. Strinjam pa se, da bi bil lahko od vsega, kar je v svojem odgovoru natresel M. Bauer, sprejemljivi ta argument. Pa še ta samo dotlej, dokler se ne začne šaliti M. Bauer, ki je pred časom prav s pisanjem o meni in moji rubriki dokazal, da ne prenese tudi šale na svoj račun. To pa je najbolj prepričljiv dokaz, da v njegovem pisanju o Dolenjskih poslovodjih ni šlo za šalo, temveč za čisto navaden medijski vandalizem, kar je očitno sprevidel tudi M. Bauer, sicer se poslovodjem nikoli ne bi opravičil.

Zgolj še resnici na ljubo: moje rubrike ni ukimla Delavska enotnost, kot bi rad spet nekaj natolčeval M. Bauer, temveč sem to storil izključno jaz sam. Res pa je, da se mi za časa njenega življenja in tudi po vsem tistem, »kar je v njej lahko prebral« M. Bauer, ni bilo potrebno nikomur opravičevati. S tem je vsaj zame pogovor z eno gospo končan.

IVO KULJAJ Celovška 108 Ljubljana

ŠOLA V NARAVI

V soboto, 1. julija, smo se z vlakom odpeljali na morje. V Ljubljani smo prestopili na drug vlak, ki pelje proti Kopru. Skoz okno smo opazovali kraški in nato še primorski svet. Poskočili smo, ko smo skoz okno zagledali morje. Večina nas ga je videla prvič. V Kopru smo prestopili na avtobus, ki nas je prepeljal do počitniških hišic Metalne v Pacugu. Po kosilu smo odšli na prvo kopanje. Le trije smo znali malo plavati. Potem smo šli vsak dan dvakrat na plažo. Plavali nas je učil tovariš Igor, pomagali pa sta mu tovarišiči Mihaela in Renata. Na koncu smo vsi razen enega splavali. Šli smo tudi v Piran. Ogledali smo si mesto, akvarij in se peljali z ladjo.

Bilo je lepo. Zahvaljujemo se Metalni in Lisci, ki sta nam omogočila to šolo v naravi, in vsem, ki so pripomogli k našemu dobremu počutju.

Učenci 4. r. OŠ 1. dolenjskega partizanskega bataljona Tržišče

Umrli je dr. Zlatko Marin

Kakor je dr. Zlatko Marin tiho in komaj opazno prišel v Novo mesto, tako je tudi tiho odšel nanas.

Rodil se je 4. januarja 1919 v zdravniški družini v Mariboru. Tam je obiskoval osnovno šolo in maturiral na realni gimnaziji. V letu 1937 se je vpisal na medicinsko fakulteto v Zagrebu in 1944. leta promoviral. Takoj po diplomiji je stopil v NOB, postal sanitetni referent brigade, nato načelnik sanitete v brigadi, kasneje pa še v diviziji. Po dolgih letih dela v trupi je dobil specializacijo iz otorinolaringologije, leta 1956 pa je postal načelnik otorinolaringološkega oddelka vojne bolnišnice v Ljubljani.

Že po končani vojni je prošil za odpust iz vojaške službe, a prošnji je bilo ugodeno šele mnogo kasneje. Ob odhodu iz vojske je vedel, da se v Novem mestu pripravljata ustanovitve otorinolaringološkega oddelka. Začasno se je zaposlil v piranski bolnišnici, nato pa kot ladijski zdravnik pri Piranski splošni plovbi. Ko je dr. Marin prišel v Novo mesto, se je preselil kirurški oddelku v novo stavbo na desnem bregu Krke in pričel je v delu prostorov bivšega kirurškega oddelka začasno urejati otorinolaringološki oddelček. Prav vse je bilo treba pripraviti, ves personal priučiti novemu delu, marsikatero pomankljivost premostiti z improvizacijo. Delal je tiho, mirno, samozavestno, z ljubeznijo. Bil je strokovnjak v svoji stroki, kar so mu priznali tudi njegovi strokovni kolegi, saj so ga v času službovanja v vojni bolnišnici izvolili za predsednika otorinolaringološke sekcije pri Slovenskem zdravniškem društvu. Svoje ši-

rsko znanje in izkušnje je prenašal na mlajše kolege in štizne. Živel je tako rekoč za svoj oddelček, saj je med 18-letnim službovanjem v Novem mestu več kot dve tretjini časa preživel na oddelku, pripravil, da pomaga pomoči potrebnim, resen, vesten in natančen pri delu. Držal se je posvetila, ki mu ga je bil v študijsko knjigo napisal njegov oče: »Ne pozabi, da boš moral vsakemu bolniku dati del samega sebe. Če mu tega ne boš dal, mu ne boš dal ničesar!« Z dr. Marinom smo izgubili prijatelja, tenkočutnega ljubitelja glasbe in umetnosti, planin in narave ter vraga lepega. Dragi dr. Zlatko, v imenu vseh, ki smo te poznali, hvala ti za vse.

Sodelavci

SPREMENBA PROSTORA ZA TOVARIŠKO SREČANJE

TREBNJE — Člane društva upokojencev Trebnje obveščamo, da bo tovariško srečanje upokojencev v nedeljo, 30. julija, ob 15. uri na prostem, pred novim gasilskim domom v Trebnjem, in ne pred Vzgojnoizobraževalno organizacijo, kot je napisano na vabilih. Društvo upokojencev Trebnje

IZ TURISTIČNEGA KOŠA

Ob otvoritvi sejma domače obrti v Trebnjem je vse navdušeno pozdravila trebanjska godba pod vodstvom prof. Iva Matoša. Naslednji dan je bil na vrtu gostilne Pavlin večer z ljudskim petjem. Ta večer so pripravili ljudje, ki že desetletja pejojo pri raznih pevskih zborih, sedaj pa sestavljajo mešani pevski zbor društva upokojencev v Trebnjem. Program je vodila predsednica kulturnega društva, Zvonka Falkner. Za veselo plesno razloženo je s harmoniko poskrbel Jože Bevc iz Dobrave. Sproščen, domač večer je privabil zelo veliko ljudi, predvsem starejših, zato si Trebanjci takih srečanj še želimo.

IGOR in REZKA MAJER Trebnje

LETOVANJE METLIŠKIH OTROK

METLIKA — V organizaciji občinske Zveze prijateljev mladine in občinske organizacije Rdečega kriza bodo otroci iz metliške občine letovali na Debelem Rtiču in v Nerezinah na Lošnju. Prva skupina 50 otrok je sedaj na 10-dnevnem letovanju na Debelem Rtiču, še 38 otrok pa bo avgusta na 15-dnevem letovanju v Nerezinah. Pri izoboru so upoštevali predvsem zdravstveno in socialno stanje otrok. Pri letovanju otrok sta pomagala tudi socialno skrbstvo in zdravstvena skupnost. 10-dnevno letovanje na Debelem Rtiču stane 800.000 din, 15-dnevno v Nerezinah pa 950 tisočakov.

ČEHI S SPLAVOM — Po divji vodi Kolpe so se letos spustili Čehi s posebnim splavom, ki je bil za udeležence in gledalce, vajene kanujev in kajakov, nekaj posebnega. Na fotografiji: še zadnje priprave Čehov pred spustom po Kolpi. (Foto: Princ)

Spoštovani gospod Jakac!

Pismo umetniku ob častljivem jubileju

Zoreče žito s samotnim kozolcem in radostnim oblakom na nebu je zapelo v mojem srcu. Zadišali so gartelci in moje mesto trepete v sončnem zatonu. Barve žare močno in zasno kot pesem orgel v Kapiteljski cerkvi, prepevajo dolenjska polja, sanjari Kovačičeva ajda in Težka voda je posrkala polno lebo.

Meglince zavijajo vrbe in Krka se poljublja s soncem. Tja na Gorjance bi šla med sanjajoče gladke bukve, med zoroke njive, da si umijem roke v opojni zemlji. Še tisti oblaček nad Sv. Rokom ujame in si ga vtakne v nedrja za dan, ko bom preveč sama. Noro si želim, da zaspi na kozolcu v Hrušici in me uspa prelestni večerni Avo.

Radost pozvanja v meni, mladost hiti čez novomeški Breg, večerno žarkovje me naredi mehko in otožno.

Spoštovani gospod Jakac, Vi poet moje Dolenjske! Hvala Vam za vse trenutke, ko so moji pogledi božali poezijo Vaših stvaritev! Malo sreče sem okusila v življenju, doživljam jo samo po skromnih obrokih in vsako srečanje z Vami mi pomaga živeti.

Ob Vašem rojstnem dnevu Vam v mislih prinašam šopek poljskega cvečja v pozdrav. Nabrala sem ga v opranem jutru na njivi, kjer je nekoč pozvanjal zvon iz cerkve Sv. Ane. Zlatolaso klasje vpletem med kimajoči žareči mak, dodam plavico, ki se še otresa solz polnetega jutra. Potrosim ga z vonjavami zorečega žita, vpletem počijo jutro z radostjo božajočega vetra. Vse te drobne prepraste stvari povežem v šopek za Vaš praznik.

Hvala Vam za radost drobnih trenutkov, iz katerih sije lepota Vaše in moje Dolenjske!

Novo mesto, 16. 7. 1989

REZKA POVŠE

Safari na treh rekah

S kajaki, kanuji in splavi po Kolpi, Krki in Savinji — Za reklamo več posluha v tujini kot doma

ŽUŽEMBERK, OSILNICA — Kajak-kanu klub Žužemberk je letos že tretjič organiziral mednarodni kajak in kanu safari na rekah Kolpi, Krki in Savinji. Pobudnik in organizator teh prireditvev je Emil Glavič iz KKK Žužemberk, ki je o tej prireditvi povedal: »Pomen mednarodnega safarija na treh rekah je propagiranje turizma, udeleženci se rekreirajo, zabavajo in spoznavajo med seboj, poudarek pa dajemo tudi skrbi za ekologijo, predvsem varstvo voda.

Glavnemu prireditelju, KKK Žužemberk, pomagata KSD Tone Ožbena iz Osilnice in RTC Golte. S pripravami na safari začnemo že novembra. S propagando prireditve v tujini nimamo večjih težav, saj je bila na primer letošnjaja vključena v koledar mednarodnih prireditvev v Zahodni Nemčiji. Vabila za udeležbo na safariju pošiljamo redno sorodnim klubom v Franciji, Nemčiji, Italiji, Angliji in ČSSR. Najredneje prihajajo vsako leto Čehi. Nemcem letos ni bilo, pač pa nam je bilo sporočeno, da bo poleti večja skupina nemških kajakašev in kanuistov preživela letni dopust pri nas.

Največ težav s propagando imamo doma. Tako prireditve ne moremo in ne smemo propagirati s plakati v Ljubljani. Še Dolenjski list opozarja nanjo le skromno, v nekaj vrsticah, res pa je, da poroča več o njej potem, ko je končana.

Glavič je povedal še, da je asfari na treh rekah zelo zanimiv. Prvi dan poteka na Kolpi od Osilnice do Broda (18 km), kjer je narava še neokrnjena, voda čista, včasih mirna, včasih divja, soteska Kolpe pa nepozabna. Nekoliko manj zahtevno je čolnarjenje po Krki od Krke do Žužemberka (tudi 18 km). Najkrajša (le 6 km) a najtežja, pa je odsek na Savinji od Strug do Ljubnega. Tako vse tri reke nudijo dovolj užitka manj zahtevnim čolnarjem pa tudi spretnim izkušnim.

J. PRIMOŽIČ

Le upanja ni nikoli izgubil

Bil pa je pod Nemci in našimi oblastmi ob prostost in državljanstvo

Pred vrati kluba belokranjskih nogometštev v Črnomlju me pozdravi starejši možakar majhne in drobne postave, ki pa kot da se noče ukloniti letom. »Sem mislil, čda so mi pripeljali pijačo, pa sem pogledal, kdo hodi tod okoli. Veste, dopoldan imam zaprt, odpre se ob 5. uri popoldan.« mi hiti razlagat Avgustin Zorc. Avgust ali, kot mu v šali pravijo fantje, »štajerski humorist« dela že nekaj časa vsak popoldan tja do 11. ure zvečer v klubcu za točilno mizo. Tu ga imajo zelo radi, ker skrbi za red, ki ga, kot pravi on, pred njim tu ni bilo. Avgust rad opravlja to delo, predvsem pa je zelo rad v družbi in tu je ima dovolj. Pa vendar se z njim nisva dobila za klepet o tem, kar trenutno počne, ampak o tem, kar je v življenju že prestal.

Rodil se je v Ptujju. Ko je bil star osem let, so ga starši poslali služiti k bogatemu kmetu v Zlatolije. Prišlo je do druge svetovne vojne in kmalu po vkorakanju nemške vojske v Jugoslavijo so mnoge Štajerce in tudi Avgusta poslali v Brežice pospravljati pridelek z njiv, saj so Brežičane izselili. Od tam je Avgust pobegnil in na vlaku ga je dobila kontrola: bil je brez dovolilnice. Zapri so ga v celjski Stari pisker in ga že po štirinajstih dneh izpustili. Vrnil se je domov in so ga, še ne osemnajstletnega, mobilizirali v nemško vojsko. Decembra 1944 se je vrnil iz nemške vojske in se pridružil partizanom pri osvobodjanju Štajerske. Ko pa je bilo vojne konec, so mu dodelili nalogo, da na Bizeljskem skrbi za ujete četnike in nemške vojake. In tu, pravi, je prvič prišel navzkriž z oblastjo.

»Tistega dne sem bil na delu v gozdu z ujetniki, kar zaslišim, kako me kliče deklica iz vasi, naj br pri-tečem, ket neki stric toleže ujetnike« pripoveduje. Pritekel je tja in videl, kako kapetan s palico udarja po njih. »Zavpil sem nad njim, naj preneha, on pa mi je dejal, da sem tak kot ujet-

nik.« razburjen dodaja. Kljub temu je moral še enkrat skrbeti za ujetnike, tokrat v Kidričevem, kajti znal je zelo dobro nemško. Ko pa so ujetniki odšli domov, so ga poslali v vojašnico Melje v Maribor. »Začeli so zbirati naše osebne podatke in že samo ime jim ni odgovarjalo, češ da je nemško.« pripoveduje. Kasneje so ga začeli obtoževati, da je delal z fašiste in predboro skrbel za ujetnike v Brežicah. Svoje ravnanje je zagovarjal: »Če so že oni bili tako surovi do nas, pokažimo mi, da smo drugačni, saj smo ujetnike že dovolj kaznovali z odvzedom svobode.«

Obtoževanja so se nadaljevala in še z dvema kolegom je 1946. leta pobegnil iz vojašnice nekaj kilometrov stran od Mežice. Tam so jih prijeli. »V Mariboru sem bil v imenu ljudstva — čeprav ni bilo nobenega ljudstva nikjer — obsojen na 18 let zapor.« pripoveduje. Potem so mu kazen skrajšali na 4 leta zapor. Ko je prišel v Beograd v zapor, so mu zopet očitali nemškega duha in mu dejali, da bo treba z njim še trdno delati, da se bo spremenil. V zaporu je doživel marsikaj, od pretepa pa tja do brskanja po smeteh za hrano. Najbolj živo se spominja, kako so se zrušile sveže ste-nje zapora. V hipu je bilo mrtvih najmanj 50 zapornikov. Bilo je vse polno krvi in glasnega ječanja razmesarjenih ljudi. »Toda svoji umrlih niso nikoli izvedeli, kje so ostali njihovi sinovi, može ali očetje.« pripoveduje Avgust ter se jezi na takšen odnos oblasti do ljudi.

»Devet mesecev pred iztekom kazni so me po njihovih ocenah kot nepoboljšljivega poslali na Goli otok. Tu je šele bilo hudo!« pravi. V Beogradu so zapornike vsaj dostojno zaposlili, na otoku pa so morali en dan nositi kamenje na en prostor, drugi dan pa od tam nazaj. Tepli so jih kriminalci, tisti, razlaga Avgust, ki so stem imeli že izkušnje. »Ob odhodu z

otoka so mi zabičali, da ne smem tega, kar sem prestal, povedati nobenemu, tudi svoji ženi ne, in res ji nisem dolgo let povedal ničesar.« se izpove.

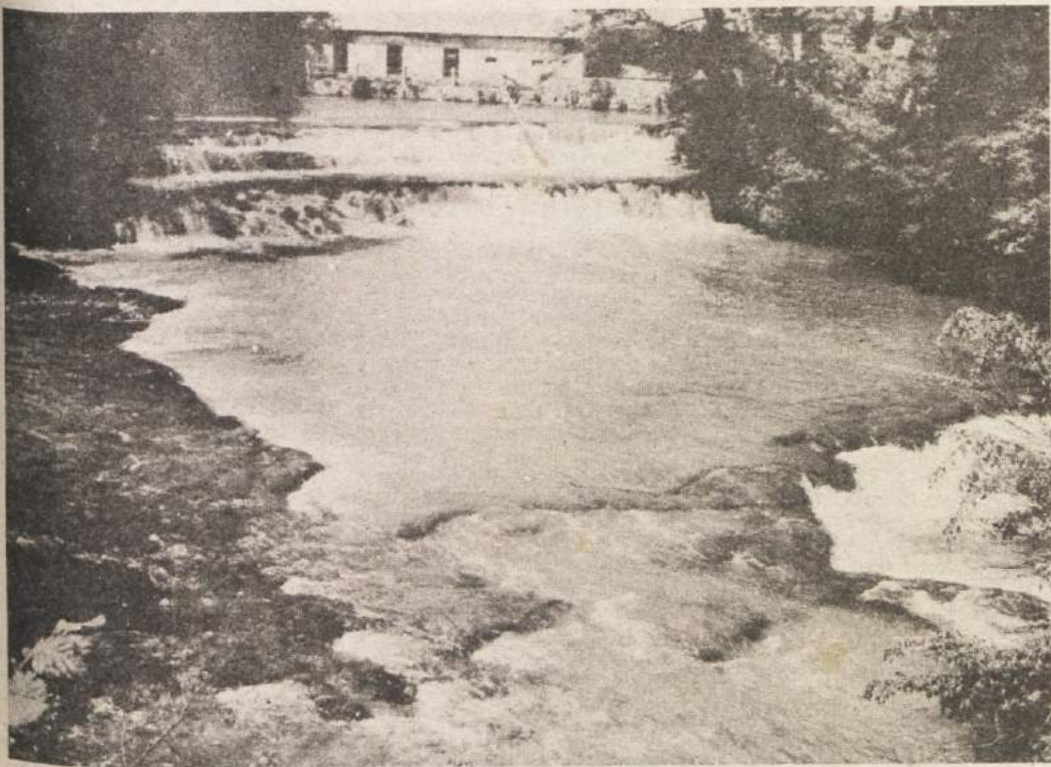
50. leta se je vrnil domov, ostal je brez državljanstva, zato je bil pregan iz svojega rodnega kraja, na izbiro so mu dali tri delovna mesta. Odločil se je za gozdno upravo Radlje

ob Dravi. Delal je s konji in tu spoznal tudi ženo. Sedaj sta poročena že 39 let in imata 6 otrok.

Leta 1967 sta prišla živeti v Črnomelj. Vseskozi sta živila namreč v slabem stanovanju, kmetijska zadruga v Črnomlju pa je potrebovala živinorejca in mu nudila tudi stanovanje. Zorčeva sta stanovala in delala na Lokvicih pri Črnomlju, oče in sin sta skrbela za približno 350 glav živine. Leta 1974 se je Avgust upokojil, leto predtem pa je dobil stanovanje v bloku. »Vendar mi tudi sedaj, po vsem tem, kar sem prestal, ne dajo miru. Ukiniti so mi denarno pomoč za stanovanje, češ da do nje nisem upravičen. Vendar se ne bom več z njimi prepiral, vsaj sedaj hočem živeti v miru.« pravi Avgust.

J. ŽAGAR

Krka umira že v zibelki

Že takoj, ko privre na dan in se poda preko travnikov med prve bregove, je njena barva smaragdno zelena. To barvo obdrži vse dotlej, dokler preko petih slovenskih občin ne pripelje svoje vode v Savo. Jama, ki zija v bregu takoj nad izvircem, je njena popkovina. Popotnik, ki se bo podal po vlažnem rovu globoko v no-tranjost, tako da bo za njim ugasnil zadnji žarek zunanje svetlobe in zamri sleherni zunanji šum, bo najprej okoli sebe zaslišal nešteto kapelj, ki z vlažnih stropov udarjajo na kamnita tla, ko pa se bo njegovo uho privadilo na to melodi-

mentorjev iz raznih inštitutov ugotavlja, kakšna je onesnaženost vode in njene okolice v gornjem toku reke Krke, se pravi njene zibelke. Nastanjeni so v osnovni šoli v vasi Krka. Začelo se je tako, da je najprej skoraj polovica od njih dobila želodčne in črevesne težave, vse znake, ki so kazali na zastrupitev s pitno vodo. Pa je niso pili iz Krke, ampak iz javnega vodovoda.

Stara šola, s podstrešjem vred, je postala prava mladinska znanstvena postojanka, v kateri vlada določen dnevni in hišni red, saj bi bilo sicer težko urediti življenje v teh starih

položljivi podatki dovolj, da ugotovimo: to je katastrofa!

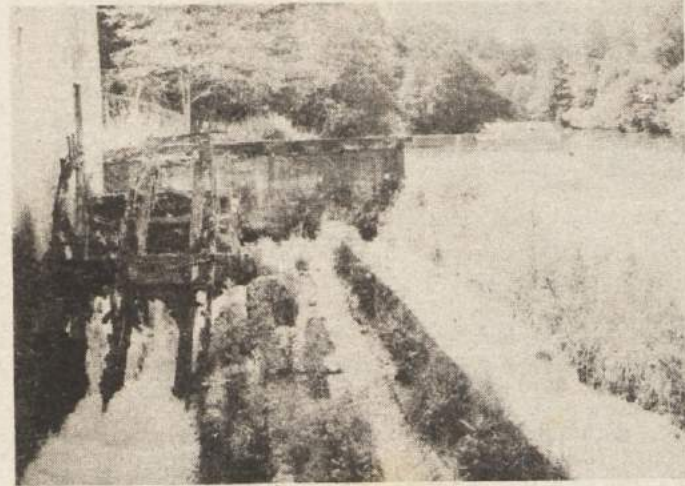
Zakaj? Predvsem zaradi tega, ker bi človek pričakoval, da bo reka vsaj pri izviri čista ali recimo zdrava. Pa Krka to ni več! Ob idealnih pogojih jo tukaj lahko res še prišteva-mo med čiste vode, se pravi v prvo kategorijo, medtem ko njen pritok Višnjica to ni več. Ob visokih vodah, ko podzemne vode izpirajo nesnago v kraškem podzemlju, pade Krka v drugo kategorijo, Višnjica pa v tretjo. Omenimo naj še, da kam daleč ni več možno pasti, saj so v zadnji, četrty kategoriji, zbrane najbolj onesnažene vode.

Vse to se dogaja pri izviri. Kaj vse se dogaja z mlado slovensko lepoto, ko se po svoji vijugasti zibelki zapodi mimo Žužemberka in Dvora do Soteske, pa tudi vejo povedati mladi raziskovalci, ki imajo oči in ušesa odprta in tako vidijo in slišijo marsikaj, tudi tako zaupne podatke, da se zaenkrat še ne upajo z njimi na dan. Pa saj je že to, kar lahko sedaj povejo, dovolj, da se ti naježijo lasje. Človek namreč v tej prelepi zibelki reki, ki že tako shirana priteče iz podzemlja, ni nobena varuška, še hudobna mačeha komaj. Zahrbtne udarci njenemu krh-kemu življenju se vrstijo drug za drugim. Krka pa teče naprej, kot da se ni nič zgodilo. Lepo zelena je, na slapovih in jezovih se belo peni, v ozkih soteskah se skriva v zelenju. Kako varljiva podoba! Ribjega zaroda je vse manj, nekatere vrste so že povsem izginile. Tudi nekateri sesalci, ki so včasih domovali ob vodi, pa ptiči so izginili. Najboljši dokaz onesnažene vode je vidra. Mladi raziskovalci je kljub natančnemu preiskovanju brez go niso mogli več zaslediti.

OD KOD ONESNAŽEVANJE?

Nedvomno je, da so glavni onesnaževalci Krke ob izviri predvsem kmetje. Kako pride do tega?

»Sodobno kmetijstvo uporablja velike količine gnojil pa tudi različne vrste škropiv, ki jih deževje spira v podzemlje z velikih površin, zato ne gre samo za kmetije tik ob reki. Pri škropivih pa je še tako, da dostikrat proizvajalci dajejo nejasna pa tudi netočna navodila, da le zadostijo predpisom, kmetje pa, seveda ne vsi, ne upoštevajo navodil, ker jih ne razumejo ali pa ker vejo, da količina, napisana na navodilu, ne zadostuje, in uporabijo včasih tudi desetkratno, pravi Andrej Žorž. Seveda ne smemo kriviti samo kmetje, kajti Višnjica prinaša tudi še druge odpadke. Kataster onesnaževalcev, ki so ga napravili udeleženci tabora, je zelo pester. Samo od izvira Krke do Žužemberka se nahaja na njegovem zemljevidu kar šestdeset

takšnih točk. To so predvsem divja smetišča, na katere ljudje odvržejo razne odpadke, precej tudi takih, ki so naravi pa tudi življenju v vodi škodljivi.

Druga posebnost tega področja so kraške jame. Ogromno jih je že registriranih. S pomočjo jamarskega društva iz Novega mesta, ki je taboru posodilo kombi s šoferjem — ta je hkrati tudi mentor — so se raziskovalci spustili v globine in raziskali, kaj se nahaja v njih. Kaj malo spodbudnih novic so prinesli na površje, zato pa kup zanimivih podatkov, ki bodo pomagali ugotoviti vzroke za tako veliko onesnaženost vode. V jamah se nahaja namreč vsa mogoča svinjarija; marsikje imajo vanje kar naravnost speljane greznice. Nesnaga se ob visoki vodi splakuje v reko. To pa še ni vse. V jame padajo tudi odpadna olja, ostanki škropiv, različnih strupov, presenetljivo veliko za te kraje pa je tudi različnih ostankov zdravil, tako da raziskovalci dvomijo, da bi jih zmetali v jame le domačini, ampak je morala sem svoje zaloge skrivno odložiti

tudi kakšna družbena firma. Nižje s tokom gremo, več je onesnaževalcev, več je vrst onesnaženj in bolj nečista je voda.

Pri Žužemberku stopajo v reko tudi zelo nevarne snovi. Tukaj je moč najti svinec, kadmij, cink in nekatere druge težke kovine, katerih učinek na žive organizme ni neposreden, ampak lahko vpliva na potomce šele čez mnogo let.

Udeleženci tabora pravijo, da bodo po zaključku izdali publikacijo, v kateri bodo dokumentirali svoje delo in ne bodo slepomišili s podatki. Pravijo tudi, da le-ti verjetno za nekatere v novomeški občini niso skrivnost, pa alarma zaradi umiranja reke Krke doslej vendarle niso sprožili.

KDAJ BOMO POGLEDALI RESNICI V OČI?

Vodja tabora Andrej Žorž pravi, da so predstavniki nekaterih novomeških institucij, katerih skrb je predvsem nadzor nad vodo, na pripravljal-

nem sestanku tabora zamahnili z roko, češ kaj novega, česar mi ne poznamo, tako ali tako ne morete odkriti. Tak odnos do mladih entuziastov je vsekakor omalovaževalen, kaže pa še na nekaj drugega. Če so stvari, kakršne so, v teh krogih poznane, kje je potem njihova vest in poklicna dolžnost? Je res, kar je bilo tudi že mimogrede namignjeno, da velja pri teh tihih konsenzih s kmetijstvom in industrijo, češ da ne smemo motiti dela in proizvodnje, dokler le-ta daje kruh ljudem v teh že tako ali tako zaostalih krajih. Vsaj dokler ne bodo posledice vidne tudi laikom. Kaj pa, če bo takrat že prepozno?

Pozno je že sedaj. Mladi raziskovalci na ekološkem taboru Krka 89 nimajo nobenih pomislekov in ne mislijo sklepati nikakršnih konsenzov. Njihova naloga je ugotoviti, kako daleč je že prišlo onesnaževanje, kdo ga povzroča, in povzročitelje pokazati s prstom. Hkrati si prizadevajo skupaj z mladino iz teh krajev ekološko dovolj osvestiti prebivalce doline ob zgornji Krki, da bodo na onesnaževanje in povzročitelje tudi sami pozorni. Da se bodo zavedali, da je njihovo življenje še vedno tako povezano z živo reko, kot je bilo življenje njihovih prednikov. Pravijo, da so presenečeni, ker je Krka, katere gornji tok smo vsaj od sedaj imeli za čistega, bolj onesnažena kot mnoge slovenske reke, znano pa je tudi, da so naše reke med najbolj neosnaženimi v Evropi. Z osveščenim delom in dosledno kontrolo pa je tudi za Krko še upanje. Pravijo, da po dolgih letih sredi Londona po Temzi zopet plavajo lososi. Če je Angležem uspelo rešiti Temzo ob milijonskem mestu, pa ne bi nam Krke, ki teče sredi čudovite in še sorazmerno dobro ohranjene narave? TONE JAKŠE

jo, bo tam daleč naprej v temi zaslišal mogočne vodne tokove. To so vodne žile matere zemlje. Preko njih se pretaka hrana za mlado Krko, da se že kar krepka skobaca v kamenito zibelko med dolenskimi hrbovi, ki jo zapusti tam doli nekje pri Soteski. Tam je konec razposajenega otroštva, čas za resen premislek v globokih tolmunih.

Mladost pa tudi za reke ni več lahka in gorje materi zemlji, če bi vedela, s kakšnim mlekom doji svoje dete. Smrt uživa Krka že iz maternih prsi. In na enako smrt, kot doletava Krko, je obsojeno tudi vse življenje v njej in okoli nje, če ne bo tisti, ki to dete zastruplja, pravočasno prekinil tega množičnega pomora. Če že ne iz spoštovanja do življenja drugih, vsaj iz strahu za lastni obstoj, kajti človek je hočeš nočeš tudi člen v tej verigi življenja. Morda resda zadnji, ki bo počil, vendar ko se prične enkrat veriga trgati, gre propad hitro naprej. Zagotovo pa je človek edini, ki propad lahko zaustavi.

EKOLOŠKI TABOR KRKA 89

»Ko smo prišli sem, smo sicer pričakovali onesnaženost, še zdaleč pa si nismo predstavljali, da bomo že pri izviri našli tako alarmantne zadetve,« pripoveduje Andrej Žorž. Andrej je vodja mednarodnega mladinskega ekološkega tabora Krka 89. Dvainsvetletni dijakov in študentov — polovica od njih je slovenskih mladih raziskovalcev, drugi pa so prišli sem iz Švice, Nemčije, Francije, Belgije, Velike Britanije, Španije in ZDA — od 9. julija dalje pod vodstvom

prostorih za toliko mladih ljudi. V eni učilnici imajo pograde, v drugi pa študijsko sobo za obdelavo podatkov, pri čemer jim pomagajo tudi računalniki, ter razgovore. V šolski kuhinji si sami pripravljajo zajtrke in večerje. Biološki laboratorij so si pripravili na podstrešju, laboratorij za kemično analizo vode pa imajo kar zunanjo na šolskem dvorišču. Tudi sicer se večina dejavnosti odvija na prostem, saj že narava njihovega dela to zahteva. Na taboru naj bi obdelali sedem projektov, ob zaključku 28. julija pa bodo predstavili rezultate svojih raziskovanj. Projekti obsegajo biološke analize življa v reki, raziskovanje in proučevanje kraških pojavov, izdelavo katastra onesnaževalcev, kemične analize vode, analize malih sesalcev in ptičev, ki živijo ob vodi. Zadnje dneve naj bi mladi raziskovalci skupaj z ekološkim društvom Zagradec in zainteresiranimi krajanji organizirali protestno akcijo pobiranja odpadkov z bregov Krke, sestavili pa so že tudi peticijo, ki naj bi jo podpisalo čimveč ljudi, njena vsebina pa seveda poziva k večji ekološki zavesti in ključni odgovorne, najstore svoje, dokler je še čas.

ŽIVELJ VSE BOLJ IZGINJA

Povedali smo že, da je vodja tabora Andrej Žorž presenečen nad resnico, ki se odkriva pred očmi mladih znanstvenikov. Seveda so sedaj pri roki le prve analize brez povezav in primerjav, natančne meritve pa bi morali opraviti v bolj opremljenih laboratorijih inštitutov, vendar so za ugotovitev logičnih zaključkov raz-

Živeti z odpadki

Brusničani nikoli niso bili posebno srečni — le kdo bi tudi bil? — da imajo v svoji krajevni skupnosti v Leskovcu občinsko smetišče, vedno so tudi imeli vrsto pripomb na njegovo obratovanje. Protismetiščno razpoloženje pa je doseglo vrhunec, ko naj bi v začetku leta resno razpravljali o študiji možnih lokacij deponije posebnih odpadkov, ki naj bi bila v Leskovcu. Nemesto do tovrstnega sestanka je prišlo v krajevni skupnosti do ustanovitve protideponijske komisije, ki je izvršnemu svetu občine postavila več zahtev v zvezi z obratovanjem sedanje deponije, odklonila pa — po sklepu sveta in skupščine krajevske skupnosti — karšnokoli dogovarjanje o deponiji posebnih odpadkov.

Očitki in zahteve krajevske skupnosti in na tej osnovi zahteve občinske vlade so zbudile upravljalca deponije in celo vrsto odgovornih. Da bi ugotovili vplive obstoječe komunalne deponije na okolico, so opravili študije prometa in meritve hrupa, meritve prašnih delcev, opravljene so bile analize pitne vode iz vodnjakov, analize izcednih vod iz zadrževalnega bazena ob deponiji ter vode iz Bukovega in Žerjavinskega potoka. In rezultati? S prometom nasploh (ne le s komunalnimi vozili) je zelo obremenjena cesta Novo mesto — Mali Slatnik, zaradi česar so se za večjo varnost že lotili gradnje pločnikov. Lokalna cesta Ratež — Brusnice ni toliko prometna, da bi bili pločniki iz prometovarnostnih razlogov potrebni, bi pa bil pločnik koristen v samih naseljih Male in Velike Brusnice, kjer je cesta utesnena med hiše. Hrup nikjer ne presega dovoljene meje (meritve so izvedli v Velikih Brusnicah pri šoli in hiši številka 100 ter v Leskovcu pri hiši številka 1) in nima škodljivih vplivov, največjega pa tako povzročajo traktorji in mopedi. Tudi količina prašnih delcev je precej pod količino, dovoljeno za stanovanjska naselja. V Novem mestu, na primer, je bila takrat koncentracija enaka kot v Leskovcu, v Straži pa nekoliko višja. Analize so pokazale, da je pitna voda iz vodnjakov s kapnico v Leskovcu in Dol. Suhadolu oporečna, vendar ni mogoče trditi, da zaradi smetišča. Z analizami vode še nadaljujejo, pravo sliko naj bi dobili, ko bodo vodnjaki očiščeni, naredili pa bodo tudi primerjalne analize z drugimi kraji v občini. Vsem gospodinjstvom v Leskovcu in Dol.

Suhadolu Komunalna že nekaj mesece brezplačno vozi vodo, kar je vsaj trenutno edina rešitev, saj denarja za drago napeljavno vodovodno ni. Meritve pretokov in analize vode v Bukovem in Žerjavinskem potoku so pokazale, da slednji ne čuti vplivov deponije, v prvem pa so ugotovili povečan amoniak in KPK. V iskanju rešitev za ta problem je Krka, tovarna zdravil, poskusno čistila izcedne vode; ali bodo izcedne vode vozili na čistilno napravo ali manjšo čistilno morda postavili ob deponiji, bo odločeno že v kratkem, zadevo pa morata Komunalna in komunalna skupnost urediti do konca leta. Ostale vplive — raznašanje odpadkov, ogenj, smrad — upravljalci deponije skušajo obvladovati z dnevnim prekrivanjem odpadkv, z odplinjavanjem deponije, z gašenjem in deponiranjem pepela tako, da se ob strasanju ne dviga oblak prahu.

Komunalna je tudi poostriala nadzor nad odpadki, pripeljanimi na deponijo. Sekundarne surovine in druge materiale, ki ne spadajo na smetišče, zavračajo. Zelo pereč je tudi problem Romov, ki kljub prepovedi in odganjanju še vedno hodijo brskat po smetišču. Občinski izvršni svet je ob nedavnem obravnavanju deponije s tem v zvezi zahteval, naj Komunalna zaradi vse večje prisotnosti Romov in prehitrega polnjenja deponije še poostri nadzor nad dovozom odpadkov in deponijo, da ne bodo tja prihajali sekundarni odpadki, ki tudi privlačijo Rome. Komunalna, še posebno pa Dinos, morata izdelati temeljit program zbiranja in odvoza sekundarnih surovin, predvsem od gospodinjstev. Postaja milice je dolžna bolj pomagati pri odganjanju Romov z deponije, skupaj s Komunalno in inšpekcijskimi službami pa redno spremljati obratovanje deponije in o stanju redno dvakrat na leto poročati. Očitki krajevske skupnosti, ki so bili obrnani posebni odpadki, ki imajo IMV, je bilo ugotovljeno, da je IMV leta 1982 za deponijo odvrгла svoje odpadke v kovinskih sodih, da pa je na zahtevo sanitarne inšpekcije izvedla sanacijo.

Zaradi stalnih očitkov je novomeški komite za urbanizem in varstvo okolja zabil tudi za oceno razmer na komunalni deponiji v Leskovcu republiški komite za varstvo okolja in urejanje prostora. Ta je na osnovi mnenj in ogleda, ki so ga opravile republiška sanitarna, vodnogospodarska in urbanistična inšpekcija ter sam komite, ocenil, da »sodi deponija Leskovec po vseh primerjalnih kriterijih od lege do vzdrževanja in skrbi za

okolje med najboljši v Sloveniji. Oustrezni strokovni usposobljenosti upravljalca priča tudi dejstvo, da že naroča pripravljajna dela za čistilno napravo za izcedne vode. Prizadevanja in dosežki občinskih upravnih organov pri reševanju problemov z odpadki vseh vrst postavljajo občino Novo mesto med vodilne v Sloveniji. Je pa komite v svoji oceni, pod katero se je podpisal njegov predsednik Tomaž Vuga, zapisal tudi znano, pa včasih pri odgovornih premalo upoštevano resnico, da vsak industrijski objekt, še posebej pa objekt za ravnanje z odpadki, predstavlja tujek v okolju in motnjo zanj. S prostorskimi, tehničnimi in organizacijskimi ukrepi je možno obremenitve bivalnega in naravnega okolja zmanjšati na sprejemljivo raven, piše v oceni, ter da v Leskovcu tudi gre za tak primer. Seveda je treba upoštevati tudi sociološke vplive in razsežnosti vsakega (in tudi tega) posega v okolje — kar stalno poudarja član novomeškega izvršnega sveta Janez Kržan — ko strahu in nezaupanja ljudi ni mogoče odpraviti niti s povsem verodostojnimi fizikalnimi meritvami ter realnimi ocenami in ugotovitvami pristojnih in strokovnih institucij, posebno, če skoraj dokazujejo, da bi takšen tujek moral pravzaprav blagodejno vplivati na okolje in ljudi. Zato je pač nujna strpnost tudi v primeru morebitnih pretiranih ali celo nerealnih strahov in zahtev. Predlog, da mora Komunalna Novo mesto v ceni smetarine že sedaj zagotoviti desetodstotni delež za hitrejši razvoj komunalne infrastrukture v krajevni skupnosti Brusnice in v krajevni skupnosti Orehovica za naselji Tolsti vrh in Žerjavina, s čimer bo možno uresničiti marsikatero sedaj neizvedljivo nalogo (npr. vodovod za dokončno ureditev oskrbe prebivalcev krajevske skupnosti z neoporečno pitno vodo, pločniki v naseljih Male in Velike Brusnice, posodobitev javnih poti, javna razsvetljava itd.), seveda po dolgoročnem programu, je po vsem dosedanem premajhnem upoštevanju krajanov pri smetišču poleg ureditve obratovanja deponije še en poskus, da se omogoči kar najmanj težko življenje na deponiji in ob njej.

Kaj pa posebni odpadki in njihova deponija, o kateri se Brusničani nočejo pogovarjati? Vse priprave za to deponijo so ustavljene, pristojni omenjajo prihodnje srednjeročno obdobje, s posebnimi odpadki, ki nastajajo vsak dan, pa se tovarne znajdejo, kot vedo in znajo. Pravzaprav je strah, pa ne le v prebivalcih v bližini deponije, kar upravičen. Z LINDIČ-DRAGAŠ

JLA proti JLA?

Julija lani so slovenski časniki, med njimi tudi naš tednik, objavili novico, da so štirje mladeniči iz Brežic napadli in fizično obračunali s Perico Jelićem, vojakom garnizije iz Cerklje. Sporočilo ni dopuščalo (čeprav takrat sojenja še ni bilo) nobenega dvoma o resničnosti navedb, govor je bil o mladih nasilnežih, navedeni so bili njihovi osebni podatki, vpliv alkohola, pivska steklenica, ki so jo zalučali v Jelića, kot dejstvo je nastopala tudi grozljiva podrobnost, da je hotel eden od mladeničev vojaka celo zabosti z nožem.

Obravnava zoper mlado četverico je bila 23. maja letos. Sodba je bila oprostilna, kar pomeni najmanj to, da četverici ni bilo mogoče dokazati napada na vojaka Perico Jelića, celo več, vse kaže, da napada sploh ni bilo. Vojak Jelić je bil med postopkom tako nepričljivi in protisloven, da mu sodni senat ni mogel verjeti. Kolega Bojan Budja, ki je

raziskoval epilog domnevne napada na vojaka, je prišel do sklepa, da si je napad izmislil Perica Jelić sam z namenom, da bi opravičil svojo pot domov, njegova zgodba pa da je prišla prav tudi nekaterim v cerkljanski garniziji.

Kdo so ti nekateri? Brežičani, da o Cerkljancih niti ne govorimo, pravijo, da je bil pri dokazovanju napada na vojaka Jelića zelo aktiven Radojica Otašević, podpolkovnik in mož, ki na letališču Cerklje skrbi za varnost. Kdo je Radojica Otašević? Med drugim je starešina JLA, ki ga je tednik Mladina 16. junija letos v dolgem prispevku obtožila krivolova na cerkljanskem vojaškem letališču. Pravzaprav je to storila lovska družina Cerklje, vendar je vojaško tožilstvo v Zemunu (podpolkovnik Jovan Čaprić) kazensko prijavo preprosto zavrglo. In to ne glede na to, da domači lovci med drugim navajajo kar šest primerov nezakonitega lova

Otaševića in tovarišev. Grozljiva, vendar prav nič prene-netljiva, je tudi Mladinina ugotovitev, da niso republiške lovske oblasti niti s prstom mignile zoper člana zelene bratovščine, ki je prekršil (tako kaže) lovske zakone. In to ne glede na to, da se nad Otaševićem početjem zgražajo tudi nekateri lovci v častniškem zboru letališča Cerklje.

Zdaj smo pri bistvu zadeve. Kdo blati ugled JLA, kdo jo napada? Vojak Jelić s svojo dvomljivo zgodbo ali štirje mladi Brežičani, ki so se nekoliko objestno vozili v diani? Podpolkovnik Radojica Otašević, ki novinarjem Mladine noče odgovarjati na očitke o krivolovu, ali ti isti novinarji, ki potem o krivolovu dokumentirano pišejo o krivolovu in ogorčenju domačinov nad Otaševićem početjem?

Zanimivo je, da poveljstvo letališča Cerklje ni nikoli odgovorilo na pisanje Mladine o lovskih orgijah na območju letališča, še vedno brez odmeva pa je tudi namig Dolenjskega lista o tem, da je Jelićeva zgodba prišla prav nekaterim v cerkljanski garniziji. Je JLA res tako šibka, da ne more ustaviti redkih posameznikov v JLA, ki delajo zoper ugled JLA? Kdo dopušča, da JLA dela zoper JLA?

MARJAN BAUER

Ujeti vsako ribo v vodo

Nova poslovna zgradba SOP na Litijski cesti v Ljubljani s svojo nevsljivo eleganco priteguje poglede mimoidočih, njena notranost pa je navdušila blišča vajene tuje in poslovne partnerje te krške delovne organizacije. Naj se zdi poprečnemu človeku ta zgradba še tako luksuzna, so strokovnjaki mnenja, da so take poslovne zgradbe potrebne, če naj se slovenske delovne organizacije uveljavijo v svetu. Torej nova hiša za Sopove inženirje v Ljubljani ni razkošje.

»Pred tremi leti smo se v SOP odločili, da zaokrožimo in združimo naše proizvodne prostore v Krškem, čemur je sledila selitev iz ožjega mestnega središča v novo industrijsko cono v Krškem. V tem sklopu je bila tudi gradnja novih proizvodnih prostorov za tovarno v Kostanjevici. Letos junija pa smo naložbene dejavnosti, ki so nas veljale okoli 20 milijonov dolarjev, zaključili z novimi prostori za naše inženirje v Ljubljani, ki so doslej delali na več lokacijah po Ljubljani,« pravi glavni direktor krškega SOP Janez Rošker. Vse te gradnje so bile potrebne zato, da so v delovni organizaciji ali po novem v skupnosti podjetij uvedli novo tehnološko disciplino, začeli z uvajanjem novih programov. »Vse to pomeni naš način prilaganja v Evropi, ki pri nas že dolgo ni več vodila beseda, marveč dejstvo, saj že sedaj izvozimo 60 odst. svojih izdelkov in storitev. Pravzaprav lahko rečem, da nas Evropa spodbuja k učinkovitejšemu organiziranju, v katerem mora še pomembnejše mesto dobiti znanje. Nova zgradba v Ljubljani torej pomeni tudi naložbo v znanje.«

Inž. Franc Janežič že 22 let vodi Sopovo tovarno znanja v Ljubljani, v resnici pa je ta nekaj več, saj inženirji že dolgo niso več samo strokovnjaki za tehniko in tehnologijo, marveč se morajo spoznati tudi na ekonomijo. Ali kot pravi inž. Janežič: »Tehnika je umetnost možnega, torej takega, kar je moč prodati in potem uporabi-

ti. Naše delo je povsem merljivo. V Ljubljani bomo samo letos sklenili za 24 milijonov nemških mark poslov,« pove Janežič in dodaja, da se sedaj v SOP-u ne dogaja pravzaprav nič bistveno novega. Že od nekdaj so poskušali ujeti vsako ribo, ki so jo videli v vodi, zato bodo v tej smeri nadaljevali, inženirsko delo pa je pri taki filozofiji več kot nujno. »Vendar je inženirje v provinci — prosim, tega ne mislim slabšalno — težko dobiti, hkrati pa provincialna mentaliteta ne koristi poslom. Čeprav smo doslej v Ljubljani delovali na štirih lokacijah, smo se s svojim delom potrudili, vendar so se že začele pojavljati težave zaradi komunikacij med posameznimi deli. Hkrati je naša

firma v Ljubljani živelja v anonimnosti, pa tudi pred tujci se z barakami nismo mogli postavljati, da ne govorim o tem, kako pomemben je za delavca občutek o pripadnosti, ki pa se porodi le, če je firma dobra. To sem opazil tudi po tem, da so se začele ženske, ki so zaposlene pri nas, veliko bolj urejati.«

A naj bo dovolj o razlogih, ki so pripeljali do gradnje nove SOP-ove poslovne stavbe v Ljubljani. Velja se malce pomuditi tudi pri posebnosti same zgradbe. Ta pa je vidna navzven, saj je obdana s stekleno »srajčko«, ki varuje notranost pred vročino in mrazom, padavinami in hrupom, za to stekleno obleko pa so okna lahko odprta noč in dan, kar je seveda najboljša ventilacija. Osrednji del poslovne stavbe je velik pokrit atrij z vodometom in rastlinjem, na ta atrij pa gleda-

jo okna vseh šefov vključno z oknom vodje biroja. Če je potrebno, se šefi lahko pogovorijo z vodjem tudi z balkončkov, ki so pritlikavi vseh pisarn vodilnih. Na vrhu je terasa, katere del je pokrit in služi hišni kuhinji in restavraciji. Stavbo je projektiral deloma tudi po ameriških vzorih inž. arh. Janez Lajovic iz Ljubljane, energetske izračune pa je opravil dr. Novak. Seveda se je tudi tu izkazala inovativnost Sopovih inženirjev, saj je »srajčko« arhitektu predlagal sam inž. Janežič, za teraso, po kateri se bo mogoče sprehajati, pa so se odločili tako rekoč na sindikalnem sestanku. Zdaj ima 160 zaposlenih v inženirskem biroju odlične razmere za delo. K prijetnemu počutju prispeva tudi Olivettijeva pisarniška oprema, poznavalci pa pogrešajo več računalnikov. Inž. Janežič je povedal, da v hiši sicer imajo sistem PC računalnikov, vendar nimajo računalnikov za projektiranje in konstruiranje, z izjemo elektroinstalacij. Janežič priznava, da bodo s projektiranjem elektroinstalacij na računalniku »prihranili« troje ljudi, ampak šele tedaj, ko bo ta novi način do kraja upeljan. Nova načina projektiranja z računalniki se zato ne bodo lotili na mah, marveč postopoma, da tako ne bi trpelo redno delo. Sicer pa se Janežič zdi povsem samoumevno, da imajo inženirji dobre plače, ki pa niso najpomembnejše: »Za inženirja, ki zori kakšnih 5 let, je predvsem pomembno, da se lahko izobražuje, da se razvija in raste s svojo stroko, da veliko vidi in spoznava novosti ter govori jezike, da čeni svojo stroko in titulo. Mislim, da pri nas inženirski poklic spet pridobiva veljavo, da smo lahko povsem enakopravni Svcarjem ali Nemcem, naš največji užitek pa je, če jih tudi česa naučimo,« pravi Janežič.

Na Litijski cesti v Ljubljanskem Mostah ima SOP trenutno zaposlenih 160 ljudi, med katerimi jih je 100 z višjo in visoko izobrazbo. V stavbi pa je prostora za 240 ljudi, ker so v SOP-u mislili tudi na prihodnost. Vendar stroji niso prazni, saj so se v njih nastanili predstavniki dveh mešanih družb, kasneje, ko bo SOP postal prava evropska firma, pa bodo prostore potrebovali zase, kar pomeni, da se bo z zaposlovanjem novih inženirjev delež znanja v Sopovih izdelkih še povečal.

J. SIMČIČ

Ni resnice o resnici

Jugoslavijo tvorijo narodi s silno različno kulturno tradicijo. Ivan Svetlik (Nova revija, št. 65/66) pravi, da so se v Jugoslaviji srečali trije mogočni vetrovi z imeni: Rim, Bizanc in Meka. Toda tu ne gre le za razlike v religijah, temveč gre za občutna razhajanja na področju vrednotenja in normiranja, za razlike v kulturi, umetnosti, v politiki, vključno z vlogo države, tehnologije in organizacije dela. Le nekaj desetletij skupnega življenja ni moglo prekriati teh razlik kljub propagandi v javnih obdilih, socializaciji v šoli in kljub številnim institucijam, ki so bile ustanovljene v ta namen: štafeta mladosti, mladinske delovne brigade. »Vsa umetnost ustvarjanja novih institucij oziroma regulacije družbenega razvoja je v ohranjanju starega in hkratnem inoviranju novega,« pravi Svetlik. Toda v Jugoslaviji je nastopil problem, ko so za vse stare raznolike kulturne matrice hoteli najti nov, edinstven institucionalni okvir. Vsaka unifikacija pa slej ko prej vodi v spopade in je protiproduktivna tako za gospodarstvo kot tudi na socialnem področju. Žal v Jugoslaviji nismo znali iskoristiti kontrastov naših kultur. Po zmagi revolucije so pravzaprav hoteli vse izničiti. Toda tradicionalnih vzorcev ni mogoče zavreči niti jih ne moremo ohraniti pri življenju nesprenmenljive. Potrebno jih je obogatiti z novimi pridobitvami civilizacije. Vse socialistične revolucije, vključno z jugoslovansko, pa so gradile na predpostavki, da je vse staro mogoče zavreči in nadomestiti z novimi, socialističnimi elementi. Vsa pod-

ročja družbenega življenja se začela obvladovati partija, medtem ko so v vsakdanjem življenju še naprej prevladovali tradicionalni kulturni vzorci in vrednote. V kriznem obdobju se najnovejše kulturne plasti rahljajo, izpod njih pa prihajajo na dan trdnejše kulturne usedline. Ljudje težijo k nečemu, kar je že preizkušeno, kar zagotavlja varnost in preživetje. Vedejo se kot Schutzov človek z ulice (Nova revija, št. 65/66), ki je pripravljen stvar sprejeti kot samo-umevno, zdrami ga le šok, vendar rešitev zanj išče v že preizkušeni zakladnici prednikov. Ljudje smo prej pripravljene iskriti stvarnost, kot pa da bi žrtvovali že preizkušeno rešitev Kajti vse, kar je novo, je vir negotovosti.

Poleg uniformnosti je partija vseskozi poudarjala tudi kolektiviteto. Posameznik je bil izničen. V današnji težnji po demokraciji in družbe se skriva tudi težnja po uveljavitvi posameznika, in to predvsem v razvitejših predelih Jugoslavije, kar je rezultat zgodovinskega nalaganja. Posameznik je rezultat evropske civilizacije in tudi pri nas sega do tam, do koder je najmočnejše segel vpliv evropske kulture. Na različne kulturne matrice se zelo različno prijemajo tudi regulacijski mehanizmi v ekonomiji in družbi: država, trg, samoupravljanje.

INTERKULTURNO KOMUNICIRANJE

Ljudje, ki vstopajo v interkulturalno komuniciranje, no-

sijo v sebi okvir referenčne kulture, v kateri živijo. To je sistem idej in vrednot, ki deluje kot obrambni mehanizem. Je neka oblika samozavarovanja pred tujo kulturo. »Interkulturalno komuniciranje predstavlja možnost interakcijskega komuniciranja ljudi različnih kultur, empatičnega sporazumevanja v procesu komuniciranja, doseganje soglasij (konsenza) in kooperacije v procesuelainpolitike, možnost integracije v novo skupnost in ustvarjanje sožitja z drugimi narodi,« pravi France Vreg (Teorija in praksa, 1/2 1989, str. 41). Vsako interkulturalno komuniciranje predstavlja trčenje dveh ali več kultur, ki nujno rojeva konflikte, njihova intenziteta pa je odvisna od odprtosti in tolerantnosti kultur, ki so se srečale.

Idealni vzorec komuniciranja se v stvarnosti poruši. Dejansko pa se vzpostavi vzorec hierarhičnega komuniciranja. Takšne težnje danes zapažamo v srbskem vodstvu in srbskih medijih, ki jim sledijo. Duncan kot simbolični interakcionist zavrača vse konsenzne modele družbe in je pristaša konfliktnih modelov. Pravi, da hierarhično komuniciranje izraža boj glede legitimnosti oblasti. Množični mediji vedno izbirajo spročila za dominantni diskurz. Delujejo kot vlade javne akulturacije — ustvarjajo predstavo o svetu. Peter Golding ugotavlja, da množični mediji poustvarjajo objektivno stvarnost, družbeno moč in konfliktno družbeno procese. Se pravi, da imamo opravka z medijsko konstrukcijo družbene stvarnosti. Množični komunikacijski sistemi nikjer niso avtonomni, temveč so povsod pod sistemi dominantnih sfer. Objektivnega sporočanja ni. Ali kot navaja Manca Košir v svoji knjigi Nastavki za teorijo novinarskih vrst O'Brienovo misel, da so produkti medijev novice in ne resnice. Kar ponujajo novinarji, so le interpretacije stvarnosti. Ta objektivizacija realnosti pa ima več dimenzij prvih

je pomemben izbor o čem sporočamo in o čem ne, naslednjo dimenzijo predstavlja odnos do stvarnosti, o kateri sporočamo, in na koncu je tudi pomembno, za kakšno jezikovno ubesedovanje se odločimo. To so tri dimenzije, od katerih je nedvomno najpomembnejša prva. Po raziskavi M. Stefensa »z več kot 99 odstotki dogodkov po svetu bralci niso nikoli seznanjeni, ker z njimi ni seznanjen niti tisk. Več kot 99 odstotkov novic, ki končno dospejo do tiska, pa nikoli ne doseže bralca, ker so izločene kot nepomembne, preveč fragmentarne ali po vladajočih idejah nemoralne.« (citirani v M. Košir: Nastavki za teorijo novinarskih vrst, 1988, str. 12). Selekcija dogodkov ne poteka po naključju, novinarji in uredniki jih selekcionirajo po pomenu, ki jim ga daje njihova družbenopolitična stvarnost. Ti pomeni pa se v času in prostoru seveda spreminjajo.

RESNICA O RESNICI

Za novinarsko sporočanje je značilno, da je ideološki vpliv dominanten, to je interpretacija vladajočih krogov. Ideologija pa ni enoznačen pojem. Lahko bi jo definirali kot sistem vrednot, vzorcev, čestredstvo, cilj in akcijo. Ideologija predstavlja strateški načrt, katerega del je tudi naša medijska vojna. Njihov namen je širiti »resnico« s prepričanjem, zato so mediji zelo aktivni. Meša Selimović je nekoč dejal: »Vsaka ideologija, ki misli, da je naša, ali je na tem, da bo naša absolutno resnico, je lahko razlog za to, da moralno pohabi ljudi.« In kaj je stvarnost? Paul Watzlawick v knjigi Koliko je stvarno stvarno razlikuje dve stvarnosti in še dodaja, da nikjer ne obstaja absolutna stvarnost, ampak samo subjektivna in pogosto protislovno dojeta stvarnost. Loči stvarnost prvega reda, ki jo sestavljajo vsebine fizične

narave in so vedno preverljive, stvarnost drugega reda, na tej ravni pa je vsako razpravljanje, kaj je resnica in kaj ni, relativno. »Iluzija je verjeti, da obstaja 'resnična' resničnost drugega reda in da se je 'normalni' ljudje bolj zavedajo kot 'nornci',« pravi Watzlawick.

Pred novinarjem je zahteva po celoviti in objektivni informaciji in v novinarskih kodeksih je le-ta zabeležena kot moralno vprašanje. Kajti novinar lahko v vsakem trenutku izbere, ali bo pošteno poročal ali ne. Večkrat se slišijo zahteve, naj novinar poroča po resnici, toda vsaka človeška resnica je relativna in v tem smislu zmotna. »Resnica o resnici je ta, da ni resnice o resnici, zato z resnico ne razpolaga nihče,« piše Tine Hribar (Resnica o resnici, 1984). Torej obstaja le pot do resnice. Zato bi morali zamenjati besedo resnica z resnicoljubnostjo kot moralnim načelom. In s tem, ko ni »resnice«, tudi ni mogoče nevtralen sporočevalec.

JUGOSLOVANSKA MEDIJSKA REALNOST

Današnja situacija medsebojnega komuniciranja v Jugoslaviji kaže premoč dominantnih medijev velikih narodov. Medsebojno poznavanje dogodkov je minimalno, k temu prispeva tudi neenakomerno razširjanje informacij o posameznih narodih, poleg tega beograjski in zagrebški časopisi sežejo tudi preko republiških meja (več kot 20% naklade prodajo zunaj svojih meja). Dominantno komuniciranje močnejšega se spreverča v avtorsko propagando. V takšnem zmanipuliranem politično-propagandnem vzdušju pa je vsako interkulturalno komuniciranje neuspešno.

Srbsko vodstvo z Miloševićem na čelu se poslužuje preizkušene formule politične propagande. To formulo so

preizkusili že fašisti. Vse svoje formulacije in gesla ponavljajo toliko časa, da preide ljudem v kri. Poleg ponavljanja se poslužujejo tudi idejnega siromaštva ljudstva. Že Freud je odkril temeljni element fašistične manipulacije, to je vez. Pravi, da je libidinalne narave. »Človeški efekti komajda kdaj tako zelo narasejo kot v množici; ker uživajo v občutku, da so ukinjene individualne razmejitve, obdaja jih občutek ugodja.« (Theodor W. Adorno: Freudovska teorija in struktura fašistične propagande, v Psihologiji in kulturi, 1984). Freud pravi, da tisti, ki se utopijo v množici, niso primitivni ljudje, pač pa kažejo primitivne načine vedenja, ki so v nasprotju z njihovim normalnim racionalnim vedenjem. Zelo močno vlogo ima tudi identifikacija množice z njihovim vodjo. Človek, ki si naredi vodjo za svoj ideal, ljudi pravzaprav samega sebe, da bi se tako znebil svojih neuspehov in nezadovoljstva. Na misel mi pridejo srbski mitingi.

V takšnih kriznih razmerah je nujno spodbujati interkulturalno komuniciranje, ki pa brez večje medsebojne tolerantnosti, empatije in visoke motivacije ne bi nikoli uspelo. Spoznati bi morali različnost kot možnost odpiranja, in ne kot oviro. »Predvsem pa bi morala celotna jugoslovanska publicistična stvarnost upoštevati svojo profesionalno odgovornost in uporabljati paradigmo demokratičnega komuniciranja,« poudarja France Vreg (Teorija in praksa, 1/2, 1989, str. 41). Novinarji bi morali biti kot Schutzovi dobro obveščeni državljani, državljani, ki znajo razumsko oblikovati svoje mnenje in iskati informacije in ki ne privolijo v temeljno nedolžnost receptivnega vedenja. Toda novinar je trenutno pri nas opredeljen po definiciji kot družbenopolitični delavec, zastopnik obče resnice brez svoje individualnosti.

Prilpavila: J. ŽAGAR

Skrivnost nakelskega Sv. Jakoba

Po vinorodnih gričih na jugovzhodnih obronkih Kočevskega Roga nad belokranjsko ravnico se med hišami in zidanicami tu in tam dviga cerkveni zvonik katere od manjših cerkva, ki so, kot je pač pričakovati v slovenski krajini, kar gosto posejane med človekovimi bivališči in vinogradi. Na prvi pogled cerkve niso nič posebnega, skromne so po zunanjsčini in malo znane po imenu. Precej časa se tudi ljubitelji in poznavalci umetnostne zgodovine niso kaj dosti zmenili zanje. Potem pa ko so delavci Zavoda za varstvo naravne in kulturne dediščine iz Novega mesta šli po sledih skromnih zaznač in se ob denarni podpori republiške in črnomajske kulturne skupnosti lotili cerkva nekoliko temeljiteje, se je pokazalo, da ta del Bele krajine skriva pravo majhno bogastvo. Najprej je presenetila cerkev v Stražnjem vrhu s svojim poslikanim lesenim stropom, grobovi v ladji in staro apsidno v temeljih prezbiterija, zdaj pa podobno presenečenje, če ne celo še večje, ponuja podružnična cerkev sv. Jakoba v Naklem.

Ta čas v prezbiteriju cerkve stoji gradbeni oder, na njem pa študentki Mihaela Čiuh in Jana Kropivšek ter restavratorski tehnik Nuša Dolenc pod strokovnim vodstvom in nadzorom restavratorja Marka Butine iz Restavratorskega centra Slovenije pazljivo odstranjujejo novejšo plast ometa, izpod katerega ponovno prihajajo na svetlo čudovite gotske freske, ki jih je neznan mojster naslikal v davnem 15. stoletju.

Marko Butina, ki je lani po nalogu Zavoda za varstvo naravne in kulturne dediščine opravil temeljito sondažo notranjih in zunanjih sten cerkve, pravi, da so freske na obovku prezbiterija, kjer jih zdaj odkrivajo, zelo dobro ohranjene in da pri delu nimajo večjih težav. Delajo na klasičen način, za del oboka pa so uporabili tudi tehniko injiciranja

mase, ki zveže poslikano plast ometa s podlago. »Konec tega meseca bomo dela za letos zaključili. Prihodnje leto nas čaka odkrivanje poslikave na slavaloku in na stenah prezbiterija, še leto kasneje pa se bomo lotili sten ladje. Tu bo delo težje, saj so spodnji deli sten v prezbiteriju in v ladji zasigani in bolj poškodovani.«

Prvi, ki je odkril, da se pod sedanjo poslikavo v cerkvi sv. Jakoba skrivajo starejše freske, je bil dr. Ivan Komelj, in to že pred 20 leti. Odločitev za temeljitejši ogled, kakšne so freske in ali naj se jih odkrije, je padla leta 1985, ko je Zavod prijavil akcijo v srednjeročni program republiške kulturne skupnosti. Program je bil sprejet, kot bosta gotovo sprejeta v naslednji srednjeročni program tudi nadaljnje odkrivanja poslikave in prezentacija celotne notranjščine cerkve.

Podružnično cerkev sv. Jakoba v Naklem najdemo prvič omenjeno v zgodovinskih dokumentih šele v Valvasorjevi Slavi. A kaj več od imena cerkve nam Valvasor ne pove. Marinka Dražumerič iz novejšega Zavoda meni, da so cerkev najverjetneje postavili okrog 1470. leta, ko je bila narejena tudi poslikava v prezbiteriju, na slavaločni steni in delno na stenah ladje. Po gotskih stilnih značilnostih prezbiterija cerkev sodi v ta čas, časovno in slogovno pa se ujema tudi prvotna poslikava. Cerkev je v stoletjih doživela nekaj sprememb. Prvotni leseni ravni strop v ladji so najverjetneje v 18. stoletju odstranili in postavili banjast svod, hkrati ko so podrli staro lopo in pozidali novo. Sedanji zvonik in glavni oltar je cerkev dobila kasneje, v 19. stoletju. Ob koncu prejšnjega stoletja so v cerkvi postavili stran-

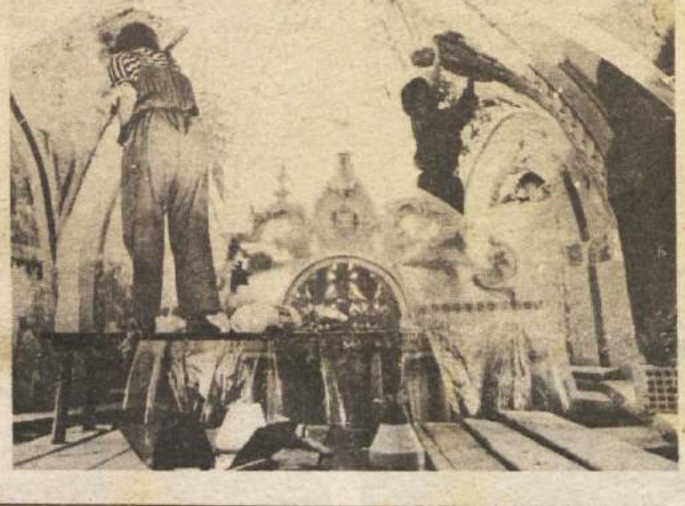
ska oltarja, delo Jerneja Jeraba iz Metlike, France Blaznik pa je cerkev na novo poslikal. Pri tem se je motivno naslonil na prejšnjo poslikavo, vendar starega mojstra ni dosegel v izrazni moči.

»Kolikar je mogoče ugotovljati iz dosedaj odkritih fresk, je poslikava delo strokovnjaka, kvaliteta pa izdaja zelo večjo roko. Najverjetneje je mojster prišel od drugod, od kod in kdo je bil, pa ne vemo. Cerkev je poslikal dokaj ne navadno. Upodobil je motive, ki so v evropskem srednjeveškem gotskem slikarstvu redki, denimo prizor križanja in zraven prizor obešenega Juda Iškarijota. Nenavadno je tudi to, da je notranji rob slavaloka poslikan z doprnsnimi podobami apostolov. Že zdaj je mogoče reči, da freske v podružnični cerkvi sv. Jakoba tako po kvaliteti kot po motivih, ki so upodobljeni, sodijo v zakladnico slovenske kulturne dediščine. Presegajo lokalni in zgolj pokrajinski pomen,« pravi Marinka Dražumerič.

Podobno oceno so dali tudi priznani slovenski strokovnjaki. Lani si je dr. Emilijan Cevc z nadškofijsko umetnostno komisijo ogledal sondirane dele v prezbiteriju, prejšnji teden pa je prišel na ogled tudi dr. Ivan Štopar. Oba sta ocenila, da gre za freske vrhunske kvalitete.

Domačini so delavce Restavratorskega centra sprejeli s prislovično belokranjsko gostoljubnostjo. Tudi župnijski urad je po svojih močeh priskočil na pomoč. Videti je, da se ljudje zavedajo, da njihova doslej malo poznana cerkev skriva v sebi umetnostni zaklad, po katerem bosta cerkev sama in ime kraja šla po vsej domovini.

M. MARKELJ

Obzorja

STARI PIL

Pisatelj je stvarnik novega sveta, ustvarjalec novih resničnosti. In če za katerega od mladih slovenskih prozastov to velja v polnem pomenu te besede, potem za nesljivo za Vlada Žabota. Nedolgo tega je pri Cankarjevi založbi izšla njegova druga knjiga, s katero potrjuje posebno mesto v slovenski prozi, ki si ga je izboril že pred leti s svojim prozним prvencem. Tokrat se javnosti predstavlja s krajšim romanom Stari pil.

Roman je napisan v pretehtanem in izbranem jeziku, ki mu je tuje sicer danes tako priljubljeno besedno poigravanje, če vztrajanje na doseženi ravni knjižnega jezika in arhaičnost nista ta čas že kar sama po sebi slogovna igra. Po zunanji formi je roman realističen, pisatelj ostaja pri realističnem upodabljanju sveta, junakovih

doživljanj in občutij. Bralec se zato prepusti branju z mislijo, da je na sledi realistični zgodbi. Toda ko spremlja junaka romana Kalmana na njegovih blodnjah po odmaknjenih, mračnih krajih podeželja in po podeželskih gostilnah, ko se ljudje spreminjajo v žive mrtvece, v polprvide, ko se zgodbe trgajo in začenjajo znova, se zruši tudi domnevna realističnost pripovedi. Iz besednega tkiva se izlušči svet, ki kljub čutni danosti in pisateljevi spretnosti izgublja stik s svetom resničnosti, katere odraz naj bi bilo. To je povsem svoj svet, svet zase. Bralec se znajde pred dejstvom, da s Kalmanom potuje po svetu, ki je izmišljen, znajde se pred preprostim, a presenetljivim dejstvom, da je samo bralec in da je podlel magičnosti literature.

Verjetno je največja odlika romana prav ta notranja napetost, ki raste iz nasprotja med realizmom pripovedi in sanjskostjo (moro) sveta, ki ga ustvarja.

M. MARKELJ

ŽIVLJENJE V RIMAH

Pred dvema desetletjema so v Ljubljani ob sodelovanju s Slovensko izseljenko matico prvič izšle pesmi Jacka Tomšiča pod naslovom Pognale se na tujih tleh. Izbor za knjigo je iz obsežnega pesniškega gradiva opravila zdaj že pokojna Marička Znidaršič in avtorja takole predstavila bralecem: »Delavec, pesnik, borec za pravice mallega naroda, zagovornik poštenosti in dobrote, ljubitelj miru in vsega legega na svetu — to je Jack Tomšič.«

Letos, pred nedavnim, je ta 92-letni ameriški Slovenec iz Clevelanda slavil izid druge knjige svojih pesmi, ki jih je tokrat izdal (v samozaložbi) pod naslovom Človeku pojem. Izbor za to Tomšičevo pesniško zbirko je naredil Jože Šmit in v spremni besedi med drugim zapisal, da je Tomšiču pesnikovanje tako prešlo v kri kot davno rimskemu pesniku Ovidu, ki je o sebi dejal, da se mu vse, karkoli poskuša napisati, spreminja v verze.

Smisel za izpovedovanje v verzih je Tomšič kazal že v otroških letih, takrat, ko je kot Jakob iz vasi Bač na Notranjskem meril pot do ljudske šole v bližnji Knežak. Naredil je samo štiri razrede, potem živel med gozdnimi delavci in moral osem-

najstleten v vojno. Po končani vojni je njegov rojstni kraj z večjim delom Notranjske prišel pod Italijo. Nedolgo zatem je mladega Jakoba potegnilo v svet »tja daleč čez polja, nižine, goré, čez mnoge dežele in širo morje« za drugimi, ki »za delom in kruhom v tujino so šli/premnoگی ljudje slovenske krvi«, kot je sam kasneje zapisal v pesmi Narodna reka. V Ameriki, novi domovini reke Slovencev, se je Jakobu, ki je onkraj »velike luže« postal Jack, šele povse razvil dar za izpovedovanje v rimah.

Preveč prostora bi zavzelo popisovanje, kaj vse je Jack Tomšič delal v Ameriki, kje vse je bil. Povejmo le to, da je v njegovem srcu ostala zapisana stara domovina in z njo vse, kar ga je spominjalo nanjo. Tako pokrajina, ljudje, običaji. O vsem tem pripovedujejo tudi pesmi iz njegove druge zbirke. Pa ne samo o tem, ampak tudi o tistem, kar se je v njem sprožalo ob dotiku s samoto, trpkostjo, žalostjo pa veseljem in radoživostjo, pri čemer je svoje preproste rimane verze često zavil v sproščajoč humor. V pesmih je pravzaprav vse življenje Jacka Tomšiča, enega poslednjih Mohikancev slovenskega stroselstva onkraj Atlantika.

I. ZORAN

BOLEČINE V KRIŽU

Med sodobnimi boleznimi, ki grenijo vsakdanj premojemu Zemljanu, so med najbolj pogostimi bolečine v križu in išias. Sedeči način življenja, nepravilna prehrana, premalo gibanja in za nameček še slaba splošna zdravstvena izobrazba, vse to vsako po svoje prispeva, da slehernika prej ali slej uščipne v križu in se pojavi bolečina, ki je včasih lahko zelo huda in nadležna, posameznika pa lahko odtrga od njegovega dela, mu preže-

ne življenjsko radost in zadovoljstvo ter mu pokaže pot k zdravniku, če ne celo kar na operacijsko mizo.

Ker modri Paracelsov izrek, ki pravi, da je bolnik sam svoj zdravnik, zdravnik pa samo njegov pomočnik, še posebej velja za bolnike te vrste, je vse, kar hrbtničar lahko sam naredi zase in svoje zdravje, vredno spodbujanja. Znanje ni nikoli odveč, saj je prav poznavanje lastne bolezni najboljši kažipot, ki usmerja na prave poti ravnanja in samovarovanja. Zato gre pozdraviti knjižno novost Mladinske knjige, ki je pripravila izpopolnjen natis knjige Bolečine v križu in išias. Prva izdaja knjige je hitro pošla, drugo izdajo pa je založba natisnila hkrati v slovensčini in srbohrvaščini.

Avtor knjige je prof. dr. Janko Popovič, strokovnjak svetovnega slovesa, sicer pa belokranjski rojak, doma iz Popovičev pri Metliki. Več let se ukvarja z bolečinami v križu in išiasom, napisal o tej temi vrsto strokovnih člankov, se izpopolnjeval v mnogih državah, raziskovalno delo na tem

področju mu je odprlo članstvo v Mednarodnem združenju za kirurgijo hrbtnice in v newyorški akademiji znanosti, da omenimo samo ti dve ustanovi. Vsekakor je prvi pisec knjige te vrste. Ob vsej strokovni usmerjenosti pa je pri pisanju imel v mislih tudi nestrokovnjaka in je vsebino knjige podredil poljudnosti. Ob spremstvu številnih skic in risb bralec spozna razvoj in zgradbo hrbtnice, različne vzroke bolečin v križu in išiasa, načine odkrivanja vzrokov ter zdravljenja, kako ravnati pri bolečinah in, kar je posebej važno, kako obolenja preprečiti. Na koncu knjige je podan še pregled naravnih slovenskih in jugoslovanskih zdravilišč.

Knjiga bo kot stalen priročnik prišla prav vsem tistim, ki že poznajo bolečine v križu, zanimivo in nadvse koristno pa bo branje knjige tudi za tiste srečneže, ki bolečin v križu še ne poznajo in se prav z vednostjo, ki jo knjiga ponuja, in seveda z upoštevanjem nasvetov v nji te nadloge lahko tudi ubranijo.

M. MARKELJ

Zabeleženo DROBCI LJUBEZNI

Literarni klub Beno Zupančič in sevniška agencija Opus sta s skupnimi močmi izdala drobno, a lično opremljeno knjižico pesmi Drobci ljubezni. Urednik Silvester Mavsar je pobrskal po ljubezenski literaturi, ki je bila objavljena v občasnih literarnih listih in reviji Posavska srečanja, in iz lirične bere posavskih literatov naredil izbor ljubezenskih pesmi.

Tako se je rodila drobna knjižica, po kateri ni le prijetno polistati, ker je tako priročna in kar sama pače v žep, zanimivo je tudi srečanje z liriko posavskih literatov: Aste in Maje Malavašič, Draga Primana, Ivana Škofljanca, Domenike Korošec, Vide Fritz, Vodka Kuselj, Saša Škof, Jureta Koritnika, Bojana Kopine, Francija Jevšvarja in Silva Mavsarja.

Drobna knjižica »drobcev« niti ni tako drobna ob dejstvu, da je dolenski založniški mozaik še vedno preporedno posejan s podobnimi izdajami, ki pričajo, četudi ne preglasno, o živi literarni tvornosti v tem delu domovine.

V ZNAMENJU TEHTNICE

Roman Iva Zormana V znamenju tehtnice, ki je pred časom izšel pri Založbi Borec, je vsekakor zanimivo branje. Ne samo zato, ker pisatelj s suverenim obvladanjem pisanja zna ustvarjati tekočo pripoved o obdobju, ki je v zadnjih letih sploh v ospredju zanimanja, to je povojni čas, ko se je kalilo človeško jeklo in skalilo v to, kar danes je, pač pa zato, ker se je pistolj v tem romanu postavil v dokaj nenavadnem položaju.

Govori in razmišlja skozi misli in doživljanja svojega junaka, partizana in povojnega aktivista, ki je po prvotnih črtah prepoznaven kot pisatelj sam, hkrati pa v osnovni potezi, to je v ideološki zaslepljenosti, preveč tipiziran, da bi ga še lahko sprejeli — danes še posebno ne — kot glasnika pristnih avtorjevih ramišljanj in pogledov na svet. Vsekakor pa takšna potopljenost pisatelja v svojega junaka omogoča najmočnejše zapisati nostalgični ton pripovedi, ujeti prhli okus minevanja tako časov kot ljudi in ideologij.

MIM

Sovjetske izkušnje s točo

Letošnje leto ima naša obramba pred točo spet polne roke dela. Nevihte si kar podajajo roko, kakor bi hoteli »protitočnikom«, začeni od strelec pa do delavcev radarso-računalniškega centra na Lisci, zagosti, ker so si lani lahko privoščili pravi odhiti. In prav zavoljo tega, ker nas ima letos očitno bog precej manj rad kot lani (on že ve zakaj, se pošalijo kmetje!), je bil toliko bolj zanimiv nedavni obisk visoke sovjetske delegacije v Sloveniji, ki se je na povabilo naše skupnosti za obrambo pred točo največ časa mudila v sevniški občini. Naše strokovnjake so zanimala zlasti sovjetske izkušnje pri obrambi pred točo, o čemer nama je z urednikom glasila slovenske protitočne obrambe Alfredom Železnikom še posebej koristne in zanimive stvari povedal vodilni sovjetski tehnolog dr. Magomet Tahirovič Abšaev.

Na vprašanje, kakšna je razlika med našo in sovjetsko obrambo pred točo, se mi je dr. Abšaev diplomatsko izmaknil. Po prvih vtisih sodeč, je lahko pohvalil zlasti obrambo pred točo v Sloveniji, zatem pa je zelo odprto, do vseh navedenosti nanizal, kako imajo to urejeno v ogromni Sovjetski zvezi. Tam so pričeli z obrambo že leta 1962, bolj natančno pa so se lotili boja proti točenosnim oblakom z ukazom sovjetske vlade pet let pozneje na Kavkazu in v Zakavkazu. Sovjeti imajo obrambo pred točo v osmih zveznih republikah, zlasti v južnem

predelu države, kjer pač prevladuje kmetijstvo. Skupaj branijo 40,5 milijona hektarjev površin, kjer so v zadnjih letih dosegli kar 83- do 89-odstotno učinkovitost. Nekateri naši strokovnjaki sicer pri takih podatkih uspešnosti obrambe pred točo nejeverno zmajujejo z glavo, a več kot očitno je, da so Sovjeti tu precej pred nami in marsikatero drugo evropsko deželo.

V Sovjetski zvezi so se lotili obrambe pred točo nadvse sistematično. Že od 1892, torej še iz carske Rusije, strokovnjaki beležijo meteorološke podatke, ki kažejo na spremembo klimatologije. O vseh nesrečnih primerih s točo pa imajo v Sovjetski zvezi podrobno dokumentacijo, saj le tako lahko naglo ugotovijo, zakaj so bili neuspešni. In tega jim ni nerodno priznati, sploh v zadnjem obdobju »glasnosti« in perestrojke. Tudi tega ne, da so (bile) v Sovjetski zvezi tri različne šole obrambe pred točo in so v Abšaeva študentskih letih še streljali tudi na srečo in na slepo. Zdaj padlo točo analizirajo tudi mikroskopsko in spektrografsko. Pri nas šele začinjamo s poskusno namestitvijo točemerov. Sovjeti pa z mrežo točemerov že lep čas merijo energijo padle toče. Pomemben podatek dajejo Sovjeti prav fizikalni oceni dela.

»Ugotovili smo, da nevarni oblaki postanejo v 85 odstotkih tudi točenosni, če je njihova temperatura večja od -8° Celzija. V takih primerih ne čakamo, da postanejo oblaki zelo nevarni. Zato je nadvse pomembna hitrost akcije. Od zaznave nevarnega oblaka, obdelave v radarskem centru, ustreznega povelja strelcem in samega streljanja raket praviloma ne sme preteči več kot 60 sekund, 70 do 80 sekund še gre, tri do pet minut razlike pa je lahko že prava katastrofa. Z natančnim delom porabimo na hektar zdaj tudi po 8 raket manj,« pravi dr. Abšaev.

Navkljub temu da ima Sovjetska zveza zelo močno razvito letalsko industrijo, imajo vodilni strokovnjaki za obrambo pred točo milo rečeno odklonilen odnos do letalske obrambe pred točo, s katero bi nekateri pri nas menda radi odkrivali Ameriko, pri čemer se sklicujejo na izkušnje sosedov Avstrijcev in še nekaterih dežel. Tudi Abšaev, ki je nedvomno cvet in glava sovjetske obrambe pred točo, je do pomoči letalcev zelo kategoričen. »Če vemo, da lahko z ene lansirne rampe v minuti izstrelimo 18 raket Nebo in tako z enega lanserja pokrijemo oz. branimo 180 kvadratnih kilometrov površin, si lahko predstavljate, koliko letal bi se moralo dvigniti v zrak! Ali se bo kdaj kam dvignil reagent iz njih, je le predpostavka. Raketa vsekakor opravi nalogo bolj natančno kot en polet. In vedeti morate še to, da mi proučujemo oblake zato, da potem učinkujemo na povsem določen del oblaka, kamor pa letalec z avionom ne more ali pa vsaj ne brez velikega tveganja.«

Morda je tudi zato za sovjetski model obrambe pred točo v svetu precej zanimanja. Dr. Abšaev je dragocene izkušnje prenesel celo v Južno Ameriko, v Argentino. Ni vrag, da ne bi še kdo poskusil, kako se obnese obramba pred točo, ki skuša upoštevati predvsem ekonomsko logiko. V Sovjetski zvezi nimajo več tako majhnega poligona, da bi lako zasuli z reagensom tako rekoč vsak točenosni oblak. Pri tako velikih poligonih, kot je denimo moldavski z 2,5 milijona hektarjev, ali tako zahtevnih, kot so predeli v Gruziji in na severnem Kavkazu, kjer je učinkovitost obrambe pred točo zoenkrat še najmanjša, čeprav se nenehno izboljšuje, je povsod v ospredju dobra uigranost, koordinacija ekip, ki jim je zaupana sodobna tehnika.

PAVEL PERC

Priložni zapisi temeljijo na resničnih dogodkih, ki so pred tremi in več desetletji razburjali dolensko javnost. Le oseba in kraj v njih so, ker so glavni junaki povečini že pošte- no odslužili svojo kazen, izmišljeni.

»Živi se ne vidimo več«

Bine, kot so ga imenovali sosedje in znanci, v domači vasi ni bil priljubljen. Še posebej po dogodku, ki se je pripetil pred osmimi leti, na 1. septembra dan, ko je umoril sosedo Jakoba. Bine je takrat sam prišel na postajo milice in povedal, kaj je storil. Bojda so miličniki pri hišni preiskavi našli za pol voza orožja, Bineta pa je sodišče obsodilo na pet let strogega zapora. Toda med prestajanjem kazni je bil priden, izpustili so ga domov že po treh letih in enem mesecu. Le kdo bi si mislil, da se bo kmalu odločil za nov krut zločin, enega najhujših, kar jih pozna slovenska kriminalistika!

Binetova žena je kasneje govorila, kako je bil njen mož zadnje dneve razburjen in nervozen, z nikomer se ni pogovarjal. Po njenem naj bi bilo temu vzrok pričevanje sosedo nekaj dni poprej na središčnem sodišču, kjer je bila vno- vič beseda o sosedskem sporu, kakršnih je Bine imel kar nekaj. Pred sodniki je moral obljubiti, da bo poslej miroval in da ne bo več žalil sosedo. Zanj

je bilo to ponižanje, ki ga očitno ni mogel preboleti.

Tistega čemernega jesenskega nedeljskega popoldneva se je Bine okoli 15. ure z živino odpravil na pašo. »Nisem ga videla vse do 19. ure,« je kasneje pripovedovala njegova žena. »Takrat pa je stopil v hišo. Srečala ga je le hči, kateri je dejal: 'Lahko noč! Živi se ne vidimo nikoli več.' Niti posumila nisem, da je lahko kaj takšnega storil. Z otroki smo se odpravili spat, okoli 2. ure ponoči pa so nas zbudili miličniki.« Bine je tistega večera poravnal vse dolgoletne sosedske spore. Račun je izpisal s krvjo, za njim so ostala štiri nedolžna trupla.

Dokončna podoba zločina ni bila nikoli v celoti pojasnjena, vrstni red dogodkov je bilo skoroda nemogoče natanko razložiti. Gornikovi so bili tistega večera v kuhinji, okoli pol sedmih zvečer je bilo, ko je gospodar poslal hčer v klet po pijsko. Zasišal je pok, a je menil, da se je razbila steklenica. Ko je potem šel v hlev, mu je nasproti pritekla sosedo Marija. »Jože, ali ne veš kaj je naredil Bine?« Mamo mi je ustrelil! Mamo!« Marija je bila tistega večera sama doma z otroki in staro mamo, mož je bil na lovu. Takole je opisala usodne minute: »Okoli pol sedme zvečer so se pred hišo zaslišali moški koraki. Temu je sledil močan udarec po vratih. 'Odprite!' Po glasu smo spoznali, da okoli hiše ponovno kolovrati Bine. Že večkrat prej je bil pri hiši in nam grozil. Otrokom sem naročila, naj pustijo vrata zaklenjena. Zatem je potrkal še po šipi. Mama se je obrnila, takrat pa je počulo. Šele pozneje sem izvedela, da je Bine nameraval ubiti mene in moža, verjetno pa zaradi slabe vidljivosti ni mogel razločiti postav. Vsa sreča, da so otroci takrat pričeli klicati očeta. To

nas je verjetno rešilo, kajti Bine je mislil, da je Janez nekje doma.«

Nihče od vaščanov pa tisto nedeljo niti slutiti ni, da ležijo na bližnjem travniku še tri trupla. Našli so jih šele miličniki naslednjega jutra. Bine je obračunal tudi z najbližjimi sosedi, štirim otrokom je vzel starše in staro mater. Ta se je skupaj s hčerko proti večeru vračala domov, pred hišo ju je počakal Bine in obe ustrelil, hip zatem pa še Franca, ki je šilšal pokanje in stekel iz hiše pogledat, kaj se dogaja. Vsega kak meter stran od žene in matere so zjutraj našli tudi njegovo truplo.

Binetov morilski ples tisto nedeljo pa s tem ni bil končan. Odpravil se je še v sosednjo vas do majhne prtilične hiše, v kateri je živela 73-letna Marica. Tudi ona je bila na morilčevem spisku, najverjetneje zato, ker je pomagala pri delu Binetovim sosedom. Vrata hiše so bila odklenjena, Bine je v kuhinjo stopil, ne da bi potrkal, hip zatem je trikrat ustrelil. Marico sta zadeli dve krogli. Bineta je zatem pobrala noč, Marica pa se je zavlekla na postelo in obležala. Po čudežnem naključju je dogodek preživela.

Še celih štirinajst dni po krvavi nedelji so se krajani zapirali v hiše iz strahu pred morilsko Binetovo roko. Vedeli so, da Bine pozna vsak peščen goste, prav tako, da je sposoben ponovno moriti, vedeli so tudi, da ima ogromno zalogo orožja, nihče pa ni vedel, kje in kdaj se bo pojavil. Oddahnili so si šele po dveh tednih. Bineta so našli obešenega v 7 kilometrov oddaljeni sosednji vasi. Sodil si je sam. Pri njem niso našli prav ničesar, tudi predmetov in slik, ki jih je vzel od slovesu od hčerke tisto nedeljo, ko so ga doma zadnjič videli, ni imel pri sebi.

OBRABI

Oče je na Dunaju prodajal kostanje

Ko se z Rozo pogovarjava v njeni sobi, naju prekine zvon v farni cerkvi sv. Kozme in Damjana. Najprej odbije dvanajsto, nato se oglasi opoldansko zvonjenje z enim zvonom, po kratkem premoru pa se oglasio kar trije. »Le kdo je zopet umrl?« se sprašuje Roza. V devetinsemdesetih letih življenja so se takole oglašili farni zvonovi že dostikrat in vedno v s podhratvanjem zvonov v srcu zadrževalo tudi tisto tesnobno vprašanje: »Le kdo?«

Zvonjenje se le razgubi med hišami in Roza Pinolič nadaljuje svojo pripoved: »Rodila sem se desetega leta tukaj na Krki. Pravzaprav to takrat še ni bila Krka, to ime sta dobili enkrat po vojni našelji Videm in Gmajna. Naša kmetija je bila ena od močnejših v vasi. Hiša ima še sedaj zidove, debele kot grad, in velike kleti z mogočnimi velbi. Orne zemlje je bilo pri hiši za posevek dvanajsetih mernikov pšenice. V začetku stoletja pa je bil grunt zaradi velikih dolgov že čisto na psu. Rešil ga je moj oče, ki se je sem priženil in odkupil dolgove. Rada se spominjam očeta, ki je bil zelo dober človek. Skupaj smo delali, vsa družina. Bili smo trije otroci, kajti ena sestra je še zelo mlada umrla, pri

hiši pa sta bila še dva strica in teta, kot je bilo v tistih časih navada, če se mladi niso poročili drugam. Oče je bil doma z dobrepolskega konca. Dostikrat nam je pripovedoval, kako je moral kot fantič jeseni in pozimi na Dunaj, kjer je na ulicah pek- kel kostanj. To so Dobropoljci dostikrat delali. Kostanj ali krompir so pripeljali s sabo, še več so ga nakupili tam od raznih prodajalcev, potem pa v hladnih zimskih dnevih prodajali topli posladek premraženim Dunajčanom, da so si ogreli roke in se okrepčali. Oče je tako zaslužil denar za pot, ki ga je peljala čez veliko lužo v rudnike Minnesote. Tam je bilo takrat dela in zaslužka še dovolj. Z lepim izkupičkom se je vrnil, odkupil dolg in se oženil z svojo materjo. Tako je prišel grunt mojega deda v Gačnikovo roko, kakor sem se pisala tudi jaz, ko sem bila še dekle. Ko sta bila rojena prva dva otroka, je oče zopet odšel nazaj v ameriške rudnike. Vendar je takrat dela tam že zmanjkovalo in zaslužek je bil manjši. Spominjam se, kako je oče pripo- vedoval, da je stanoval daleč v divjini in se je k nedeljski maši vozil kar dve uri z vlačkom. Potem se je dokončno vrnil domov in takrat sem bila rojena jaz.«

Roza se rada spominja tistih radostnih mladostnih dni na bregovih Krke, ki iz- vira nedaleč stran od vasi. Bilo je precej dela, pa tudi veselja, saj je bilo mladeži takrat v vasi precej več kot pa danes. Hodila je v isto staro šolo blizu cerkve, v katero je hodil znani slovenski pisatelj Josip Jurčič, spominja pa se tudi, kako čista in polna življenja je bila včasih Krka tukaj. Ljudje so jo uporabljali celo za pitje. V sodih so jo vozili domov za gospodinjstvo, živino pa so vsaj dvakrat na dan gonili na posebne napajalnike k vodi. O onesnaženju, takšnem, kot ga je deležna ta dolenska lepota danes že ob rojstvu, ni bilo ne duha ne sluha.

Ker je bilo mladine veliko, je bilo tudi kulturno življe-

nje na vasi precej razvito. Imeli so cerkveni in posvetni pevski zbor pa še igralsko skupino. Res je, da so bili ponavadi v vseh treh skupinah isti ljudje, vendar ni to nikogar motilo. Radi so hodili k vavam, ki so jih vodili učitelji ali organisti, in kmečk o delo jih ni pri tem nič oviralo, tu- di sredi poletja ne. Z igrami, ki so jih prirejali kar na farovškem podu, so gostovali v sosednjih vaseh, pevski zbor pa je že pred vojno sodeloval na šentiviškem shodu. Še posebej rada se Roza spominja spomladanskih večerov, ko so se vračali iz gozda, kjer so grabili listje, pa so se na poti skozi mrak iz- niš oglašali zvoki citer, ki so jih imeli takrat še v marsikateri družini. Pri Gačnikovih so imeli citre in harmoniko. Potem pa se je v noč oglašilo ubrano fantovsko petje.

Morda je tudi ljubezen do glasbe pripomogla k temu, da se je Roza poročila z organistom. Z njim se je preselila na Štajersko, tam pa je zajela vojna in Nemci so družino preselili v Sisak. V taborišču je družina s tremi majhnimi otroki preživela tri mesece, potem jim je le uspelo priti nazaj v Rozino rojstno vas. Četrtega otroka je Roza rodila šele potem, ko je bil njen mož v vrvežu ob kopcu vojne že ubit. Sedaj uživa zasluženo starost v vasi Krki in na pragu osem- desetih let obuja spomine na nekdanjo čisto in pitno Krko ter posluša zvon, ki se oglašja iz farne cerkve.

TONE JAKŠE

Ogrožena streha sveta

Streho sveta, sveto in one- časčno, preplavljajo reke tu- ristov in jo »bogatijo« s civili- zacijskim neredom. S tujo po- močjo Nepal začena štiti krhko okolje, ki skriva v sebi kronске dragulje svetovnih gora — prebivališča bogov, kot trdijo krajevna izročila. Sir Edmund Hillary, ki je 29. maja 1953 skupaj s šerpo Tenzin- gom Norgayem prvi stopil na vrh planine Everest, več kot trideset let po njunem podvi- gu razmišlja, kaj je pravza- prav prinesel v deželo šerp...

»Planino Everest sem prvi- krat obiskal leta 1951 kot član britanske izvidniške odprave, ki jo je vodil Eric Shipton. Naša naloga je bila ogledati primerno pot na vrh po juž- nem pobočju planine.

Skozi Nepal smo se prebijali v mokrem monsunu. Prečkati smo morali neštete visoke mrzle grebene in brestni naras- le reke. Dvanajstega septem- bra se je zvedrilo in prečkali smo prelaz nad Chaunrikar- ko. Odprl se nam je pogled na- vzgor po čudoviti gozdni do- lini Dudh Kosi. Khumbila, sveta gora šerp, se je ostro risala na čistem tibetanskem nebu proti severu, in vedeli smo, da se približujemo pokrajini Khum- bu na mogočnih bokih Evere- sta — srcu dežele šerp.

Naslednji dan smo se skozi borove gozdove strmo vzpen- jali v glavno mesto šerp, Nam- che Bazar. Vse to področje je bilo na gosto poraslo z zele- njem. Pod vasio so se vzpenjali v nebo orjaški iglavci in uok- virjali v sneg in led vklenjene vrhove, ki so se vrtili na drugi strani doline. Po dolini smo se vzpeli do samostana Thyang- boche na nadmorski višini skoraj 4 kilometrov, kraj zavita v gozd in obkrožen z bleščecimi gorami. Nad velikansko plan- sko steno, ki se razteza od skoraj 8 km visokega Nuptse- ja na zahodu do 8500 m viso- kega Lhotseja na vzhodu, je štrlela kockasta gmota Evere- stovega vrha. Prilezli smo do vasi Pangboche s starim sas- mostanom in visokimi zver- ženimi drevesi brinja. Večina brinja od tu navzgor je grmov- je, toda ponekod je gozd ostal in to so bile prave zakladnice kurjave. Ko smo se obrnili v dolino ledčnika Khumbu, je gozd izginil, toda temno zele- no brinovo grmovje je pokri-

valo pobočja in po suhi travi so se pasli jaki.

Nadaljevali smo pot do baz- nega tabora ob vzhodni lede- niškega slapa Khumbu in se prepričali, da bi se po južnem pobočju Everesta lahko vzpeli na vrh. Dve leti po tistem, 29. maja 1953, sva s prijateljem šerpo Tenzingom Norgayem stala na najvišji gori sveta.

Skoraj trideset let pozneje sem še enkrat ponovil poto- vanje v deželo šerp. Dolina re- ke Dudh Kosi je bila še vedno čudovita, toda gozd so boleče razredčile sekire in žage šerp, ki so podirali drevje za grad- beno les. Drevesa pod Namche Bazarjem so kazala brazgoti- ne velikih nožev, s katerimi nepalski nosači sekajo veje in drevesno skorjo za kurjavo. Gozdovi okrog samostana Tyangboche so izgubili veliko svojih mogočnih prebivalcev, zemlja okrog vasi Pangboche pa je bila skoraj gola. Navzgor po ledeniški dolini Khumbu sem komaj kje opazil brinov grm.

Kaj se je zgodilo, da je prišlo do take spremembe? Naša osv- ojitev Everesta je privabila pla- nince iz vseh koncev sveta, ki so tudi hoteli stopiti na vrh sveta. Zelena brinja je postala kurjava za njihove odprave in kaj hitro ga je zmanjkalo. To- da gozdove so v začetku pustili nedotaknjene.

Ne da bi se tega zavedal, sem v njih povzročil škodo. V zgod- njih šestdesetih letih sem si prizadeval šerpam pomagati pri gradnji šol, bolnišnic, mo- stov in vodovodov. Da bi jim olajšal prevoz gradbenih ma- terialov, sem s svojo skupino zgradil letališče v Lukli. Toda letališče je učinkovalo tudi nepričakovano — področje okrog Everesta je odprlo ved- no večjemu številu pohodni- kov in drugih turistov, ki so potrebovali kurjavo.

Okrog leta 1973 sem spoz- nal, da bo treba uvesti nadzor ali pa pristati na dejstvo, da bo pokrajina Khumbu postala pu- ščava brez drevja. Khumbu je zelo odmaknjeno področje in vladno upravljanje je skoraj nemogoče. Tudi denarja od vlade ni bilo možno pričakova- ti. Edina rešitev je bila raz- glasitev narodnega parka.

Oktober leta 1973 sem gov- ril s svetovalcem Združenih narodov za gozdarstvo v Kat- manduju, ki se je o parku že pogovarjal z direktorjem ne- palskih narodnih parkov B. N. Upretijem. Bila sta prepričana, da bo potrebna mednarodna pomoč. Bi bila Nova Zelandija pripravljena pomagati ustano- viti narodni park Sagarmat- ha? Sagarmatha je uradno ne- palsko ime za Everest.

Obiskal sem novozelandske- ga zunanjega ministra in takoj mi je pomagal. V Nepal so po-

slali tričlansko odposlanstvo. Njihovo poročilo je bilo spod- budno. Leta 1975 se je prvi no- vozelandski svetovalec za na- rodni park preselil v Namche Bazar Park. Sagarmatha se je začel rojevati.

Sedemdeseta leta so bila čas širjenja dejavnosti področja Khumbu. Zdaj vsako leto obi- šče kraje pod Everestom več tisoč turistov. Zgradili so na ducate hotelov, namočile so se čajnice in pivnice. Tedenski semnji v Namche Bazarju so postali prodajališča hrane in kurjave turistom, planincem in njihovim nosačem. Gozdovi pa so zaradi naraščajočega povpraševanja po kurjavi in gradbenem lesu trpeli in sko- raj dotrpeli.

Še največja težava pa so bili resni dvomi šerp o narodnem parku. Bali so se, da jim bodo omejili uporabo lesa za kurja- vo in pašo za jake. Domišljali so si celo, da jih bodo izselili iz parka in ga prepustili drevju, divjin živalim in turistom.

Na volitvah v vaške svete le- ta 1976 so bili glavni kandidati zoper razglasitev narodnega parka. Moj prijatelj Khunjo Chumbi, eden od voljenih kan- didatov, ki je poznal mojo iz- virno podporo parku, je v svo- jih govorih rad povedal, da je »Hillary najprej šerpam ust- nice potresel s sladkorjem, zdaj pa jim v oči meče sol.«

Moral sem se strinjati, da je bilanjnogova zaskrbljenost upra- vičena. Gospodarske skušnjava- ve, ki so jih šerpam ponujali z denarjem dobro založeni tu- tci, so bile skoraj nevzdržne. Krajevni odpor proti nadzira- nju zbiranja kurjave je narod- nemu parku otežil uvajanje odredb zoper uporabo lesa, ki so ga zahtevale odprave in turisti. Tudi dobava plina in drugih virov v Namche Bazar ni učinkovala. Vprašanje kur- jave je še danes zelo resno.

Novozelandski so svoj pro- gram pogojevali zaključiti in Ne- palci ga zdaj izvajajo sami. Šerpa Mingma Norbu, ki se je pet let šolal v Novi Zelandiji, odgovarja za gozdarske in os- tale dejavnosti na prostem v parku. Prihodnost parka Sa- garmatha je močno odvisna od njega. Če mu bo uspelo pre- pričati svoje ljudstvo, da bo sodelovalo s programi narod- nega parka, če mu bo uspelo disciplinirati planinske odpra- ve, ki so včasih v svojih zahte- vah po kurjavi prav domišlja- ve, in če mu bo uspelo doseči, da bodo pohodniki in turisti s seboj prinašali vsa potrebno kurjavo, bo park morda zaži- vel.

Na tehtnici je odločitev: pre- krasen narodni park ali puš- čava brez drevja. Z dovolj hrabrosti in domišljije bi bil lahko čudovit park.

Pripravil: J. P.

Kaj zmore Gorenjec v Beli krajini

Zgodba o kranjskih tabornikih, ki so v dveh letih v ne- razviti adleški krajevni skup- nosti naredili toliko, kot sami krajinai najbrž ne bi zmogli v dveh desetletjih, je za Belo krajino presenetljiva in spod- budna hkrati. Pravzaprav Adle- šičani še sploh niso došli vsega, kar jim je prinesel pri- hod tabornikov iz Kranja, ki so v to krajevno skupnost povsem slučajno zašli že pred desetletjem. Takrat so namreč taborili v Pučkoveh, kamor so se vrnili še enkrat, potem pa so si našli prostor za tabor pri Tržakovem jezu pod Adlešiči. Sanitarna inšpekcija, ki jih je obiskala pred tremi leti, sicer ni imela nič proti taboru, a jih je opozorila, da jim v prihod- nje tam najbrž ne bodo več do- volili postaviti šotore, saj sodi območje v ožji varstveni pas vodovodnega zajetja Adlešiči. Taborniki so opozorilo raz- umeli, nikakor pa se niso mogli sprijazniti s tem, da bi za vedno odšli iz adleške kraje- vne skupnosti, kjer jih je pritegnila predvsem še neokr- njena narava ter preprosti, gostoljubni Belokranjci.

Za pomoč so poprosili Alojza Cvitkoviča, ki zelo dobro, če ne celo najbolje, pozna raz- mere v krajevni skupnosti, in ta jim je predlagal, naj uredijo zapuščen šolo v Marindolu. Od tam jih zagotovo nihče ne bi preganjal. Tako smo pred poltretjim letom s krajevno skupnostjo podpisali pogodbo o polovničnem solastništvu nek- danje šole. Edini pogoj, ki so nam ga naložili Adlešičani, je bil, da obnovimo stavbo, ki bo primerna za bivanje tabornikov in vaške skupnosti Mar- indol. »pove Tone Bajuk, na- čelnik kranjske občinske zve- ze tabornikov in predsednik nadzorne odbora v odredu Stane Žagar mlajši. Toda ko naj bi delavci začeli obnavljati šolo, ki je za najmanj desetlet-

je propadala, so ugotovili, da adaptacija zaradi dotrajanosti sploh ni mogoča. Edina rešitev je bila, da stavbo podprejo in na istem mestu zgradijo novo, vendar povsem enako poslop- je. Tako ko je bila zgrajena, smo ugotovili, da potrebujemo še nekaj dodatnih prostorov, tako da smo dogradili še manj- šo hišo, hkrati pa uredili tudi okolico. Pogobili smo eno od vrtač in naredili amfiteater,« pravi ponosno Bajuk.

Toda vedno, ko so zaključili eno delo, so ugotovili, da po- trebujejo za normalno bivanje v Marindolu še kup stvari. Ko je bilo bivališče torej pod stre- ho, so spoznali, da nimajo pit- ne vode. S prebivalci Adlešičev in okoliških vasi so se odločili, da ugriznejo še v to, sicer kisljo in trdo jabolko. Tako sta prišli do vodovoda tudi vasi Marindol in Vrhovci, ki glede na denarne sposob- nosti krajevne skupnosti in konfiguracijo tal — prevladuje namreč kamen — ne bi imeli vodovoda še najmanj dve de- setletji. S tem so nas taborniki rešili velikih skrbi in seveda stroškov. Poleg vodovoda so v Marindolu napeljali tudi tro- fazni tok. To pa zagotovo ni naša zadnja skupna akcija,« meni zadovoljno Anton Jan- kovič, predsednik skupščine krajevne skupnosti Adlešiči. »Načrtujemo tudi skupen raz- voj turizma, obnovo propada- jočih stavb v krajevni skup- nosti, razmišljamo o obratu, ki naj bi ga ena od kranjskih de- lovni organizacij odprla v našem kraju.«

Seveda ob kranjski pomoči Adlešičani niso stali križem- rok. Pomagali so, kolikor so le mogli, zlasti v delu in s krajevnim samoprispevkom, ven- dar je kljub vsemu trudu nji-

hova pomoč znašala le okrog 5 odst. vrednosti naložbe. Samo za vodovod in električno je bilo namreč potrebno odšteti 3,6 milijarde dinarjev. Seveda vsega tega denarja ne bi mogla zagotoviti niti zveza taborni- kov občine Kranj, čeprav je s šestimi odredi, v katerih je 700 aktivnih članov in še 200 pod- pornih, med največjimi v Slo- veniji, po taborniškem znanju pa sodi celo v republiški vrh. Pri naložbah se je močno iz- kazalo kranjsko združeno de- lo, ki, kot sta zagotovila Bajuk in Jankovič, še ni reklo zadnje besede.

Čeprav so kranjski taborni- ki uspešno rešili svoj prostorski problem, pa jih vendarle skrbi, da njihov prelepi novi dom ne bi ostal — razen med poletnimi in zimskimi počit- nicami — prazen. Gotovo ne bi dovolili, da bi se z njim nada- ljevala usoda nekdanje šolske stavbe. Za to že razmišljajo, da bi ga oddajali tudi v turistične namene, saj je v njem okrog 80 ležišč, v okolici je moč postavi- ti tabor za 200 ljudi, nezna- nemarljivo pa je tudi, da je v njem ena najodobnejše opre- mljenih gostinskih kuhinj v črnomaljski občini. Kakor koli že, domačini zaupajo Kranj- čanom, da se bodo znašli in uspešno rešili tudi ta problem, kot so jih v adleškem koncu že veliko. V tem so, to so doka- zali v zadnjih dveh letih, prvi strokovnjaki in tu si ne upa oporekati nihče. Nasprotno, tudi v drugih nerazvitih krajevnih skupnostih v črnomaljski občini, ki jih je kar nekaj, si lahko le želijo, da bi k njim »zašel« kakšen takšen »kri- vec« za razvoj, kot je Tone Ba- iuk, po rodu Belokranjec z Radovice.

M. BEZEK-JAKŠE

Žreb je izmed reševalcev 26. nagradne križanke izbral FRANCA RUPNICA iz Kočevja in mu za nagrado dodeljajo Guenterja Wallraffa Čisto na čelu. Gre za slovito delo nemškega novejšarja, ki je razgrnil strahotne razmere, katerih delajo in živijo turški delavci v ZR Nemčiji. Nagrajencu čestitamo in mu želimo prijetno branje!

Rešite današnja križanka in pošljite rešitev najkasneje do 7. avgusta na naslov: Uredništvo Dolenjskega lista, Čermova 3, 68000 Novo mesto, s pripisom KRIZANKA 28.

NAGRADNA KRIZANKA

JOULE	VNETJE JAČNIKOV	ŠKOFUSKI CERVENI ZBOR	POUDAREK	ZIVAL, KI LETA	SESTAVIL UDOR	STARA PLOSKOVNA MERA	AVTORICA PROZNIV TEKSTOV	GR. MIT. SONČNA DEŽELA	KRADJIVLEC
					PREDSTOJNIK SAMOSTANA PRIPOMOČEK ZA OPORO UDOR				
		BRTANSKA KRALJICA V 19. STOL.							
		NASPROTNO PRAJAC VETER KOT PASAT							
		GR. ČRKA ERA		DOLŽ. MERA (PALEC) MIHELČ NIKO			NAZIV		VZDEVEK IGRALCA ROKA POLICA
						ANTIČNO FENICANSKO MESTO DOLGA OS			
KEM. SIMBOL ZA KISK	GR. BOGINJA MODROSTI	SESTAVNA ZEMELJSKEGA PLUNA BIVŠI EGIPT. PREDSEDNIK		VSEBINA MSUJ MIMICNA IGRA					
LUJSTVO V PIRENEJH			AZUSKA DRŽAVA	SLAVNI ROJNOV V KIP VRTNA UTA					
KONICA		POLKOVINA IZRAELSKA LUKA					DEL TENIŠKE IGRE		TRČENJE
GR. MUZA PETJA			STROKOVNIAK ZA PMSKO PRAVO						
SIMBOL			VULKAN NA OTOKU MINDANAO		JAVOR				
MEDN. ZVEZA LETALSKIH DRUŽB			KONJSKI DIR		DL	NJORKA			

MISLI

Laž je ljudem vsakdanja hrana, pri vsem tem pa bi še radi veljali za poštenjake.
A. TRSTENJAK

Ljudje živijo v sanjah in v resničnosti.
M. DJILAS

Stik z umetnino je ljubezensko dejanje.
C. M. GIULINI

Postajajo njihov drugi dom

Moderni živalski vrtovi ohranjajo ogrožene živalske vrste — Nič več zverinjaki, marveč kar se da zvesta podoba naravnega okolja — Ljudje v kletkah

Kam se naj zateče divjad, ko ji naravno okolje propada in se njene vrste neusmiljeno krčijo, krčijo do izginotja? Če se kje košček sveta, kjer lahko živi po naravnem načinu? Seveda je. Tak kraj so danes moderni živalski vrtovi.

Bobri v živalskem vrtu v Minnesoti marljivo grizejo debela in jih, kot so bili prej, najraje početi v naravnem okolju, nočejo v vodo, kjer si grade prezimovališča. Vendar je njihovo delo Sifzifo.

Tak teden delavci živalskega vrta odpravljajo del zgrajenega in nastavijo naravnim živalcam nova debela, da jih naravnost grizljajo in podirajo. Toda s tem, ko naravnost omogočajo tako rekoč »polno zaposlitev«, so dosegli, da se te živali v jetništvu dobro počutijo in se, kar sicer bila navada, tudi veselo razmnožujejo.

srnjad, pa sloviti park kitajskega cesarja, kjer se je kot edini preostanek na svetu ohranila redka vrsta jelena. Toda za eksotične živali, živali iz povsem drugačnega okolja, živalski vrtovi dolgo niso bili pravo prebivališče.

Zaradi velikega izumiranja živalskih vrst, ki smo mu priče v zadnjem stoletju

Nič več tako. Živalski vrt ni ujetništvo.

in ki ga poznavalci že primerjajo s katastrofalnim izginotjem vrst v obdobju krede pred davnimi milijoni let, se je vloga živalskih vrtov bistveno spremenila. V ZDA, kjer deluje kakih 143 akreditiranih živalskih vrtov in akvarijev, so od leta 1980, ko so začeli z njihovo preobrazbo, porabili dobro milijardo dolarjev za rekonstrukcije in obnove. Tako danes obiskovalec živalskega vrta ne ostane le pri tem, da žival le vidi, kakšna je: spozna jo v njeni resnični identiteti, v njenem resničnem delovanju, navadah in obnašanju. Predvsem zato, ker je v modernih živalskih vrtovih poudarjeno njeno naravno okolje. Živali se plodijo, vzgajajo mladice, razvijajo svoje sposobnosti za preživetje, skratka, živijo kar se da naravno.

Obiskovalci živalskih vrtov pa živali in njihovega okolja ne spoznavajo samo z vidom. V nekaterih, kot je na primer

živalski vrt v Bronxu, za popolnejše vzdušje skrbijo tudi zvočne kulise. V oddelku, kjer bivajo živali tropskega gozda, imajo razpeljan zapleten akustični sistem. Iz 65 zvočnikov odmevajo glasovi mnogih tropskih ptic, slišijo se kriki gibonov, brenčanje in glasovi žuželk. Za zvoke skrbi strokovnjak Tom Veltre, ki je preživel mesec dni v pragozdovih Tajske in tam posnel vse mogoče glasove džungle. In čeprav živali nekako vedo, da glasovi ne prihajajo od živih pernatih in dlakastih bitij, da jih proizvajajo črne škatle, se v takem okolju vseeno obnašajo in počutijo bolj naravno. Obiskovalcem pa je obisk takega živalskega vrta vsekakor popolnejše doživetje. Omeniti velja, da zvočno kuliso spreminjajo z dobo dneva, tako kot se spreminja v pravi džungli. Zjutraj se slišijo povsem drugi zvoki in druge živali kot zvečer ali ponoči.

Morda je med vsemi živalskimi vrtovi še najbolj presenetljiv tisti v San Diegu. Tu namesto živali spravijo v »kletke« ljudi. Da si ogledajo 2600 živali, ki pohajajo v ograjenem prostoru, velikem 283 hektarju, morajo obiskovalci v električna vozila in se popeljejo z njimi skozi oddelek. Kdo koga opazuje, živali ljudi ali ljudje živali, je že vprašanje.

MiM (Vir: Newsweek)

SOS iz dvigala

Kaj storiti ob nasilju v dvigalih — Telefon v sili

Vožnja z dvigalom ni kakšno posebej pretresljivo izkustvo, če seveda izvzamemo jezo in srd zaradi pokvarjenih naprav in zanemarjenosti. Toda statistika kaže, da se v dvigalih dogajajo pretresljive stvari. V dvigalih so namreč pogosti ropi, posilstva in nadlegovanja. Še posebno v razvitem svetu, kjer je tako dvigal kot nasilja več kot pri nas, se s temi zlorabami poskušajo spoprijeti na razne načine, med drugim tudi s telefoni za pomoč, ki so jih vgradili v večino dvigalov v ZDA. Toda izkazalo se je, da stvari niso najbolj primerne. Pri nasilju v dvigalih žrtve običajno nima priložnosti oziroma ji nasilnež ne dopusti, da bi uporabila telefon v sili. Zato so se domislili drugačnega telefona za pomoč, ki je uporabljen tudi v drugih prostorih. Gre za izum podjetja ComTrac.

Novi telefon ima vgrajeno elektronsko napravo, ki v primeru, da kdo dvigne slušalko ali jo zobje z lesiča, samodejno odvrti potrebno številko, hkrati pa se na centrali samodejno označi lokacija, kje je telefon v sili aktiviran.

Napravo so preskusili v dveh domovih za ostarele na Floridi. Preiskus je izvrstno prestala.

Nekaj stopinj do apokalipse

Znanstveniki resno opozarjajo na nevarnost pregrevanja Zemlje — Zemljevid sveta bo povsem spremenjen

Kartografi bodo čez nekaj desetletij imeli dela čez glavo, saj bodo morali znova narisati zemljevide sveta. A to bo še najmanjši od problemov, ki se bodo zgrnili na človeštvo v bližnji prihodnosti, če se bodo seveda uresničile črnoogle napovedi strokovnjakov o katastrofalnem dvigu gladine morij in oceanov.

Znanstveniki so se zbrali na posvet v Majoru, glavnem mestu Maršalovega otočja. In to ne brez razloga. Najvišje vzpetine na tem otočju segajo vsega nekaj metrov nad vodno gladino. Dvig morske gladine bi praktično pomenil, da bi otočje, tako kot še mnoga druga in ogromna priobalna območja, izginilo z obličja našega planeta.

Koliko je takšna katastrofa zares možna?

Raziskave, ki jih opravljajo že vrsto let, kažejo, da se Zemlja pregreva. Glavni krivec za ogrevanje ozračja je človek sam. Emisija izgorin iz industrijskih dimnikov, avtomobilov,

Drugotna neplodnost

Vse več neplodnih žensk, ki so enkrat že rodile

Medtem ko v nekaterih državah, npr. na Kitajskem, pa tudi pri nas na Kosovem skušamo znižati previsoko nataliteto, druge tarnajo zaradi premajhnega števila rojstev. Predvsem v razvitem svetu se starši odločajo za enega otroka. Strokovnjaki pravijo, da je v teh delih sveta tudi najpogostejše opaziti neplodnost med moškimi in ženskami. Po ameriški statistiki iz leta 1982 je bilo 4,5 milijonov žensk, ki niso mogle zanositi, zanimivo pa je, da je od tega bila polovica takih, ki so že enkrat rodile. V mnogih primerih se zakonca, ki ne moreta imeti več otrok, niti ne odločata za specialne preglede in raje ostaneta pri enem otroku. Strokovnjaki trdijo, da je tako imenovane »drugotne neplodnosti« celo več.

In zakaj postanejo plodni pari neplodni? Zdravniki pravijo, da na to lahko vpliva več faktorjev, nekateri pa so le odstopajoči; ko se starši odločijo za drugega otroka, so starejši, z leti pa upada tudi njihova plodnost. Pri moških se lahko pojavi problem tvorbe sperme, ženske pa so predvsem izpostavljene vnetjem rodil. Najpogostejše jih povzroča bakterija Chlamydia, ki ob porodu prodre v rodila in z vnetjem prepreči naslednjo nosečnost. To ji dovoljuje delno okrnjen imunski sistem v nosečnosti.

Za starša je lahko »drugotna neplodnost« psihično zelo obremenjujoča, pogosto prihaja do frustracij, mnogi pa celo vržejo puško v koruzo in niti ne poskušajo z zdravljenjem.

Zdravniki pravijo, da se začasna neplodnost mnogokrat da odpraviti, le, da je za to potreben čas, pogum in potrpežljivost. Pogosto se je dogajalo, da službe, ki so pregledovale neplodne, niti niso imele posluha za ženske, ki so že enkrat rodile; sedaj se tudi na tem področju spreminjajo, kajti tako, kot je neprijetna prvotna neplodnost, tudi druga ni nič manj boleča.

J. ŽAGAR (Vir: Newsweek)

letal in drugega v ozračje povzroča pojav, ki mu pravijo topla greda. Gre za blokiranje oddajanja toplote v vesolje in počasno ogrevanje zemeljskega ozračja. Ob nadaljevanju sedanega poviševanja povprečne temperature bo čez 40 let svetovna povprečna temperatura višja za 2,5 do 4 stopinje Celzija. To pa bo dovolj za topljenje polarnega ledu na obeh zemeljskih tečajih. Dotok velikih množin vode, ki je zdaj ujeta v ledenih tečajnih kapah, bo povzročil dvig gladine svetovnih morij. Posledice bodo katastrofalne.

Studija, ki so jo izdelali v okviru programa OZN za oceane in zaščito priobalnih območij — njen direktor je Stjepan Keckes — kaže, da bo pojav najhujše prizadel Bangladeš, Egipt, Indonezijo, Mozambik, Pakistan, Senegal, Tajsko, Gambijo in še nekatere druge nerazvite države. Visoko razvite države bodo svetovno katastrofo prestale z manj škode, ker sta jim na voljo pač dovolj denarja in ustrezna tehnologija za gradnjo zaščitnih nasipov in regulacijskih naprav.

Strokovnjaki so opozorili tudi na možnost apokaliptičnega preseljevanja ljudstev. Iz poplavljenih, zdaj gosto naseljenih območij revnega sveta se bodo milijonske množice beguncev selile na nepoplavljena območja Avstralije in Nove Zelandije, kar vse bo prineslo nepredvidljive družbene in politične posledice.

Kdaj v Ameriko?

Selitev preko kopnega mostu pred 15.000 leti

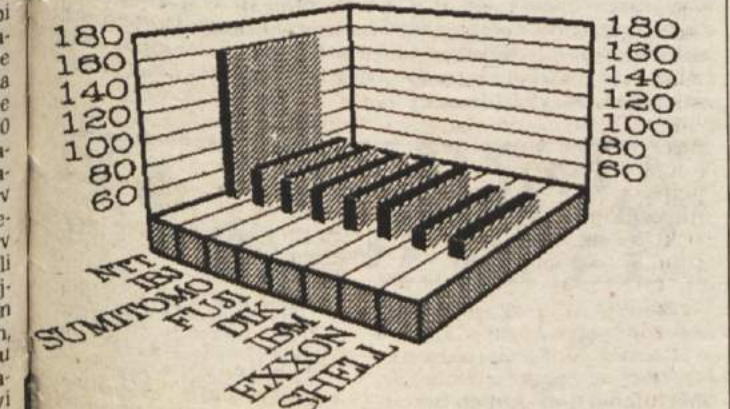
Datum poselitve severnoameriškega kontinenta so znanstveniki doslej teoretično postavljali v zelo različna obdobja. Nekateri, predvsem starejši zgodovinarji, so se ogrevali za poselitev pred 30 tisoč leti, novejši pa so opozarjali, da je do preseljevanja iz azijskega na severnoameriški kontinent in potem naprej na južnoameriški prišlo kasneje, gotovo pa ne prej kot pred 15 tisoč leti. Materialnih dokazov za svoje trditve pa niso imeli ne eni in ne drugi. V Kanadi, na ozemlju ZDA, Mehike in Kostarice so sicer našli več primerkov kamnitega orožja, predvsem konice puščic in sulic, ki so jih uporabljali in izdelovali davni lovci in nomadi, vendar so bile najdbe površinske in jih ni bilo mogoče zanesljivo datirati po preskušanih znanstvenih metodah.

Sele z najdbami kamnitega orožja v Clovisu v Gvatemali je uspelo strokovnjaku Alanu Bryanu z univerze Alberta znanstveno datiranje. Starost najdb je postavil na 10.700 let. Cloviška kultura je tako dobila zanesljivo letnico, s katero se je naselitev Amerike nekoliko trdneje zasedrila na zgodovinskih zemljevidih.

Alan Bryan meni, da se je poselitev začela že nekaj tisočletij poprej in da je potekala preko kopnega mostu med Azijo in Ameriko, ki se je dvignil na severu zaradi zaledenitve in z njo povezanega znižanja gladine svetovnih morij. Nadajevala se je ob pacifiški obali proti jugu kontinenta. V 13. tisočletju pred našim štetjem je bila pacifiška obala obeh Amerik že naseljena.

svet v številkah

NAJDRAŽJE DRUŽBE SVETA

Poslovni tednik Business week je pripravil lestvico stotih svetovnih družb in nanjo uvrstil velike družbe po njihovi sedanji vrednosti, če bi jih bilo seveda sploh mogoče kupiti. Na prvo mesto se je uvrstil japonski telekomunikacijski gigant Nippon Telegraph-Telephon, ki je po svoji vrednosti daleč pred drugimi. Nato sledijo velike japonske banke: IBJ, Sumitomo, Fuji, DIK in šele potem je na vrsti prva ne-japonska družba, in sicer modri velikan IBM. Tri družbe iz Evrope — gre za britanske — najdemo šele med prvo petdeseterico, medtem ko sta najdražji nemški družbi Daimler-Benz in Siemens šele na 86. in 95. mestu. Vrednosti na grafu so zarisane v milijonih dolarjev.

vaša zgodba

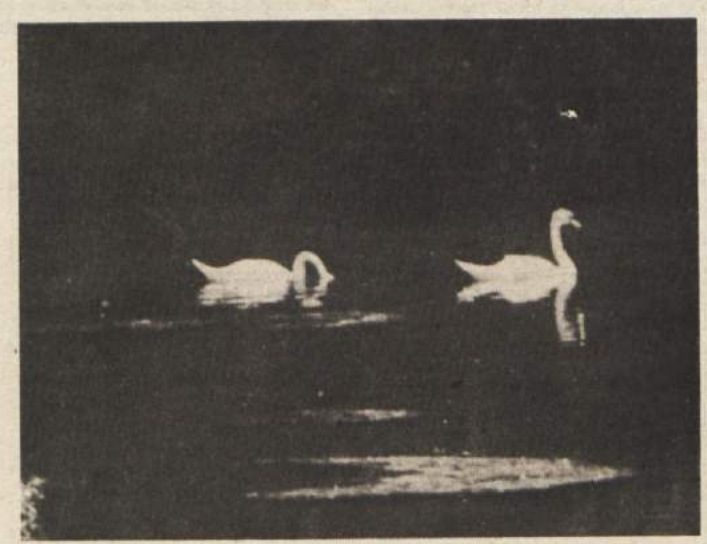
Poletje je odšlo, za njim jesen in prišla je nadvse nenavadna zima brez snega, s puščobnimi travniki, kjer narava zaključuje svoj letni krog štirih letnih časov z njavo travnato površino in golim grmičjem, skozi katerega ob večernih veter vleče turobno žalostinko. Le zjutraj, ko sonce zleze dovolj visoko, se razkrije z ivjem pokrito višje hribovje in ustvarja pravljico podobno.

Ali se spomniš takega dne nekega leta, nekega decembra, in neke poti ob potočku, kjer je voda še vedno čista? Sem in tja po višjih legah so se bleščale krpice snega. Potem pa hribovje, pod katerim teče najina smaragdno zelena lepotica, neke svetlečje, neke temnejše, visoko v hrib se vzpenjajo smreke in odsevajo v vodni gladini, da postaja tam nekako zametna. Tam, kjer reka teče vzporedno s cesto, sta na vodni gladini dva laboda; zdi se kot podoba iz sanj. Sredi vse te zamske pušbe ti sanjsko lepi beli ptici. Počasi se pomikata s tokom navzdol po strugi in naju ustavita. Spomniš se, seveda se spomniš, v zadnjem pismu med drugim pišeš: »tam, kjer sva krmlila bela laboda...«

Da, tisto nedeljo sem ti z bednim poskusom umika stran od tebe vsadila prvi dvom v srce in nikoli več mi ga ni uspelo zbrisati. Kot ogromen madež se je zlepil z najinimi sanjami in enkratno ljubeznijo, sčasoma pa je pridobil na svoji teži in prevladal nad ostalimi čustvi.

Pa si se tako motil, strahotna je tvoja znota. Dvom je skalil najino razmerje, skalil za vedno. Kajti zdaj ne bom več

»POKLIČI ME, ČE...«

poskusila podreti te nepremagljive ovire med nama, preveč se je zasedrila v tvojo miselnost. Ne bom ničesar več dejala. Povedala sem ti vse in še preveč, prav vse, ničesar več ni ostalo za ta ogromni prepad, ki ga ne moreva premostiti.

Tvoj odmev je čisto logičen zaključek vsega. Saj ne moreš misliti drugače! Sama sem kriva za to, kajti na dnu duše, zbegane in razdvojene med nemogočo ljubezen, brezciljne sanje, sem od vsega začetka želela in vsa leta poskušala z lažmi in lažnimi prevarami odriniti od

sebe ljubljeno bitje, ker je bilo vse tako brezupno, čedalje težje, preveč zame.

In čeprav mi je pri srcu tesno in me boli, čeprav vem, da izgubljam nekaj najlepšega v življenju, ti moram priznati, da si treznejši in pametnejši in več, po kateri poti moraš iti naprej, jaz pa sem vse kaj drugega. Moj značaj ne pozna trdne srednje poti, vseskozi hodim po robovih, tvegam poraze in padce. Moj korak ni trden, a ne morem biti drugačn. Sicer pa poznaš, še kako dobro poznaš svojo drago, ali ne? In veš za vse

bedne poskuse, zgrajene na lažeh in izmišljotinah, da bi ti krenil svojo pot, pa čeprav bi na moji ostale solze, ki jih ne bi več utegnil videti.

Pa bi tako rada, da je zima bela, da se sneg blešči v svetlobi sonca ali lune, da gozd doni od petja ptic, da se najina reka tiho vijuga ob najini hosti, da vse to skupaj gledava, poslušava in občudujeva kot tolikokrat v teh letih, da bi ti tiho dejala, da te vse bolj ljubim, kolikor se bolj zavedam, da ne ljubim sklopaj naprej, da te bom silno pogrešala, toda ne bom ubogala tvoje skrite želje, napisane formalno »...če želiš, me pokliči...«, kajti to sem tudi jaz počela ob svojih poskusih slovesa in vem, kaj to pomeni.

Morava biti močna, morava spraviti najino čudovito obdobje, sklikano iz mozaika tisočletnih spominov in trenutkov v zadnji košček zavesti. Od tam bodo skozi leta, ki prihajajo, polagoma prihajali v spomin. Ali se bo ta mozaik zlepil v prelepo podobo nečesa nepovnovljivega, z večnim, nepozabnim hrepenenjem in v dno duše potlačeno ljubeznijo, ali se bo razblinil kot nekaj nestvarnega? Zase vem, da bo v meni ostalo vse tako, kot je, in v preveč natrpanem času bo obupna praznina, ne bo več tebe, čeprav bi ti še enkrat rada dejala:

»Vedno boš moj Orfej, čeprav na oni strani brega, kajti reka je pregloboka, da bi jo lahko prešel, reka dvomov in vprašanj, napol izrečenih besed, napol zamolkanih misli, vedno se te bo z jezami in sanjami spominjala neke daleč daleč

Evridika.«

POTA IN STRANPOTA

dežurni poročajo

KDO JE RAZBIJAL STEKLA? — Novomeški miličniki so bili 19. julija obveščeni, da je neznanec minule dni rogovilil po kurilnici, ki jo uporablja skupnost stanovanjskih hiš v Ulici Slavka Gruma v Novem mestu. Storič je na kurilnici razbil tri okenska stekla in pet neonskih svetilk. Stanovanjska skupnost je oškodovana za prek 3 milijone dinarjev.

LASTNIK NA DOPUSTU, VLOMILEC V HIŠI — 21. julija popoldne je bila novomeška UNZ obveščena, da je nekdo vlomil v stanovanjsko hišo 59-letnega Ivana Anclina na Butoraju pri Črnomlju. V času, ko je bil Anclin na dopustu, se je v hišo začasno naselil neznanec, ki pa je bil začuda zadovoljen že s tem, da si je notranjost hiše temeljito ogledal in tam nekaj časa prebival. Odnesel namreč ni ničesar, čeprav je imel precejšnjo izbiro, tudi tehnični predmeti so vsi ostali nedotaknjeni. Ostalo je le borih 100 tisočakov škode, kolikor jih je vlomilec povzročil z razbitjem stekla na vhodnih vratih. Vsi vlomilci žal niso enako »pošteni«.

Konec kupčij z oljem in navitji

Kazenska ovadba zoper štiri belokranjske mladeniče — Olje in statorska navitja iz Gorenjevega tozda Kompressorji — Tozdo oškodovan za 21,600.000 din

ČRNOMELJ — Uslužbenci novomeške uprave za notranje zadeve so te dni pri temeljnem javnem tožilu vložili kazensko ovadbo zoper 22-letnega R. Z. iz Črnomlja, 28-letnega A. S. iz Metlike ter 24-letna D. S. iz Semiča in P. Č. iz Vinice. Mladeniči naj bi namreč imeli prste zraven pri tatvinah olja in statorskih navitij iz Gorenjevega tozda Kompressorji v Črnomlju.

Po podatkih, ki so jih zbrali uslužbenci novomeške UNZ, se je R. Z. letošnjega januarja zaposlil v tozdu Kompressorji kot viličarist, vse pogostejše pa ga je obiskoval A. S. in ga nagovarjal k zaslužku na lahek način. Predlagal mu je, naj v delovni organizaciji priskrbi kompresorsko olje in statorska navitja elektromotorjev za kompresorje hladilnih naprav. A. S. mu je obljubil dobro plačilo, bojda celo svoj osebni avto R-4. Rečeno storjeno.

ga kasneje, ko se je ob 22. uri vrnil domov, skril v garažo stanovanjske hiše. Olje naj bi naslednjega dne izročil Metličanu A. S. Po štirinajstih dneh naj bi R. Z. na podoben način priskrbel še en sod olja, katerega pa naj bi za 2 milijona din prodal v Stransko vas D. S. Tatvin pa s tem še ni bilo konec. Po podatkih novomeške UNZ naj bi R. Z. v delovni organizaciji ukradel še 4 statorska navitja, ker pa sam ni imel vselej dostopa do proizvodnih prostorov, naj bi k sodelovanju pritegnil še P. Č. Slednji mu je priskrbel še 10 takšnih navitij, katere pa naj bi R. Z. takoj zatem, ko je izvedel, da se zanj in za njegovo početje zanimajo miličniki, vrغل v Lahinjo.

NI CENIL DOBREGA KRUHA

STARA CERKEV PRI KOČEVJU — Pri zasebni obrtnici A. D. iz Stare Cerkev je bil zaposlen 24-letni A. I. iz Kotorvaroša. Imel je primerno plačo, brezplačno hrano in stanovanje pa še njen avtomobil je lahko uporabljal. Kaže pa, da se je dobrega preobjedel, saj je obrtnici vzel 93 majic in 293 nalepk zanje ter ta plen, vreden okoli 15 milijonov dinarjev, po pošti poslal v rodni Kotorvaroš. Ljubljanski kriminalisti pa so o tem obvestili svoje kolege v Kotorvarošu, ki so na pošiljko počakali kar na pošti in jo prevzeli. Obrtnica je dobila robo vrnjeno, poštni pošiljatelj ukradene robe pa se bo zagovarjal pred sodiščem.

Mladeniči naj bi s takšnim početjem Gorenjevo tozdo Kompressorji v Črnomlju oškodovali za 21,600.000 din, kazenska ovadba pa je ta čas, kot rečeno, pri temeljnem javnem tožilu.

B. B.

V KAPELAH SHAJALIŠČE GASILCEV

KAPELE — Člani gasilskega društva veliko naredijo sami in letos mineva 60 let, odkar so začeli zidati svoj dom. Pred kratkim so si nad novo garažo s prostovoljnimi delom uredili 70 kvadratnih metrov velik prostor za preventivno in klubsko dejavnost. V novo zbirališče bodo imeli dostop vsi krajanji, v njem bo televizijski sprejemnik, neki zdomec pa jim je obljubil tudi video napravo kot pripomoček za izobraževanje članstva. Novo pridobitev bodo 13. avgusta proslavili še z veselico, na kateri bo zabaval goste Celjski instrumentalni kvintet.

Med spraviom pšenice ob življenje

Ludvik Brce je ranam podlegel dan kasneje

CIRNIK — Minuli četrtek, 20. julija, je prišlo med spraviom pšenice do hude delovne nezgode, v kateri je izgubil življenje 47-letni Ludvik Brce iz Ponikev. Brce je tistega dne s kombajnom žel pšenico na njivi na Cirniku, do nezgode pa je prišlo okoli 18. ure. Cirk je namreč s kombajna zlagal snope pšenice, pri tem pa mu je spodrsnilo in je padel 90 centimetrov globoko na tla. Zadobil je hude poškodbe, zaradi katerih so ga nemudoma prepeljali v ljubljanski Klinični center, tam pa je ranam 21. julija podlegel.

MILIČNIKI GRADBINCI

KOČEVJE — V tednu dni so kočevski miličniki zgradili za postajo milice 4 nadkrite garaže za svoja vozila. Vsaka meri 12 x 5 m. Vse so s prostovoljnimi delom zgradili sami, material pa so jim darovala nekatera podjetja. Poklicni zidarji pa še vedno gradijo podobne garaže za stavbo občinske skupščine. Očividci trdijo, da so bili miličniki bolj urni graditelji kot poklicni gradbinci.

Zvonovi namesto sirene

Strele netijo požare po Dolenjskem — Gasilce klicali s cerkvenimi zvonovi — Ogromna škoda

VRBOVEC, STRAŽA — Popoldanska in nočna neurja so prejšnji teden po Dolenjskem povzročila precej škode, strele so med drugim zantile tudi dva požara. Do prvega je prišlo 19. julija ob 3.30 v Vrbovcu pri Trebnjem, do drugega pa 23. julija ob 19.30 v Straži pri Šentrupertu.

Požar, ki je nastal 19. julija, potem ko je strela udarila v steber kozolca, last 43-letnega Antona Jarca, je objekt povsem upepelil. Strela je najprej na koščke razbila steber, požar pa je nato uničil tam spravljeno pšenico, 10 ton sena, 15 kubičkov smrekovih plohov in nekaj poljedelskega orodja. Na Jarčevem objektu je škoda za preko 150 milijonov dinarjev. Istočasno pa je strela udarila tudi v sosednje gospodarstvo poslopje 46-letnega Antona

Lavriča, kjer pa je na srečo poškodovala le en špirovce in električno napeljavno. Dodajmo še, da zaradi izpada električne energije sirene niso delovale, zato so gasilce klicali cerkveni zvonovi. Svojo nalogo so dobro opravili, saj je pri gašenju udeleževalo 40 vaščanov in okoli 45 gasilcev iz Gorenjega Vrha, Dobriča, Vrhtrebnjega in Repč.

V nedeljo, 23. julija, pa je ob 19.30 strela udarila v kozolec velikosti 8 krat 5 metrov, last 49-letnega Ruperta Hlebeca iz Straže. Zgoraj je gornji del kozolca z 8 tonami sena in 5 kubički suhega lesa, na srečo pa se požar ni razširil na bližnje stanovanjsko hišo. Zasluge za to gredo kakim osemdesetimi gasilcem iz okoliških vasi, ki so z ognjem pravočasno opravili. Hlebec je oškodovan za okrog 20 milijonov dinarjev.

Nezakonita tombola pred sodniki

Organizatorji majske tombole AK Iskra Tenel so nezakonito zmanjšali nagradni sklad za avto Jugo coral — Prometni davek prevailili na dobitnike

NOVO MESTO — Očitno je zlato obdobje tombol in podobnih iger na srečo že mimo. Denarja za tvrstne prireditve je pač vse manj, to so na svoji koži občutili tudi prireditelji dveh tombol, ki smo jim bili priča letošnjega maja v Novem mestu. Organizatorji ene, tiste, ki jo je pripravil Atletski klub Iskra Tenel, pa bodo morali v kratkem celo pred sodnike. Zakaj?

Novomeški temeljni javni tožilec je namreč te dni na sodišču vložil obtožni predlog zaradi gospodarskega prestopka, ki naj bi ga storil Atletski klub, kot odgovorni osebi pa sta omenjena Stanislava Romih, predsednik Iskre Tenel, in Martin Drgan, član organizacijsko-tehnične komisije kluba. Bolj ali manj je verjetno znano, da je bila tombola napovedana za 14. maj letos, prireditelji pa so kot nagrade med drugim ponujali tri osebne avtomobile, od tega eno ludo niva in dva juga coral. Slabo vreme in pa verjetno tudi manjša kupna moč so privedli do tega, da so morali organizatorji tombolo preložiti na kasnejši termin, vendar prodaja tombolskih lističev tudi tokrat ni cvetela. Organizatorji so se zategadelj odločili za nezakonito potezo: najavljeni nagradni sklad v znesku 180.963.900 din, kar je predstavljalo z zakonom o igrar na srečo predpisanih 40-odstotkov od vrednosti vseh tombolskih kartic v prodaji, so enostavno za 42.571.300 din zmanjšali. Ali z drugimi besedami: med samo prireditvijo so umaknili eno od tombol — osebni avtomobil Jugo coral. Ker atletski klub tako ni izdal vseh dobitkov, kot so bili določeni v pravilih tombole, in ker je šlo za očitno kršenje zakona o igrar na srečo, seveda na škodo obiskovalcev, je temeljni javni tožilec pač ukrepal.

Ob tem pa je prišel na površje še en spodsrijaj organizatorjev. Dobitnikom ostalih dveh avtomobilov, ki sta bila izročena, so zaračunali poleg plačila obveznega davka, ki ga določa zakon o igrar na srečo, še 36-odstotni prometni davek na vrednost vozil, katerega pa bi po zakonu moral plačati prireditelj. V atletskem klubu Iskra Tenel so se izgovarjali, da zaradi slabega uspeha tombole tega davka enostavno ne morejo plačati, in tako sta tu tudi zaradi bojazni, da jima po petnajstih dneh ne bi obračunali še zamudnih dajatev, storila pač dobitnika nagrad sama. Atleti so jima za to lahko še kako hvaležni.

B. BUDJA

ŠTIRJE RANJENI

GMAJNA — 34-letni Matjaž Loboda iz Podlubnika je 20. julija ob 18.35 peljal osebni avto iz Ljubljane proti Zagrebu. Pri Gmajni je pričel prehitevati kolono vozil pred seboj, takrat pa je s tovornjakom pripeljal nasproti 33-letni Branko Labaš. Ta se je sicer umikal, vendar trčenja ni mogel preprečiti, na nesrečo pa je v Labaševo vozilo z osebnim avtom trčil še Brežičan Marko Bukovec. Voznik Loboda, njegov sopotnik Janez Mavec in Labaš so bili hudo ranjeni, lažje pa Aleks Marković, sopotnik v tovornjaku; vse so odpeljali v novomeško bolnišnico.

Oče in hči umrla v razbitinah

V nedeljo sta se zgodili dve hudi prometni nesreči na dolenski magistrali — Ne previdnost šoferja avtobusa — Tri žrtve v petnajstih urah

KRAKOVO, DRNOVO — Minula nedelja, 23. julija, je bila ponovno ena najbolj črnih na dolenski magistrali. Pobrala je kar tri življenja in tako potrdila, kar je doslej kazala statistika: da je namreč mesec julij eden tistih, ki vsako leto pobere največ smrtnega davka.

40-letni avstrijski državljan Johann Schmedler se je v nedeljo ob 5.50 peljal z osebnim avtomobilom Mazda skozi Krakovski gozd proti Zagrebu. Na ravnem delu ceste je iz neznanega vzroka zapeljal na levi prometni pas, po katerem je takrat vozil nasproti 50-letni Zagrebčan Mladen Kuzmič. Ta se je sicer

umikal na skrajni desni rob vozišča, vendar ni mogel preprečiti silovitega trčenja. Kuzmič je hudim poškodbam podlegel na kraju nesreče, težko ranjena je bila tudi njegova 47-letna sopotnica Anica Kuzmič, ki se zdravi v zagrebški bolnišnici, medtem ko se prav tako hudo poškodovana Johann in Anna Schmedler zdravita v novomeški bolnišnici, lažje ranjena Ramedia Kaufmann pa v brežiški. Zoper avstrijskega voznika bo napisana kazenska ovadba temeljnemu javnemu tožilu.

Istega dne, le da 15 ur kasneje, je prišlo do še hujše nezgode pri Drnovem. 34-letni Milorad Rudonjić iz Titovega Velenja je ob 20.40 peljal avtobus po dolenski magistrali proti Ljubljani. Na ravnem delu s prekinjeno belo črto na sredini ceste, takrat pa je nasproti pripeljal osebni avto, za krmilom katerega je sedel Turek Yakup Atak. Prišlo je do silovitega čelnega trčenja, v katerem sta bila na mestu nesreče mrtva 40-letni turški voznik in njegova 19-letna hči Hava, lažje ranjeni pa so bili voznikova 41-letna žena Guelbahar, 17-letni sin Murat in 11-letni sin Mustafa. Prav tako lažje ranjen je bil potnik v avtobusu, 49-letni Vukašin Vasić iz Titovega Velenja. Vse ranjene so prepeljali na zdravljenje v brežiško bolnišnico. Promet na dolenski magistrali je bil nekaj časa za-

radi nezgode zaprt, nekaj časa pa celo meren, normaliziral se je šele okoli polnoči. Voznika avtobusa Milorada Rudonjića so predali preiskovalnemu sodniku novomeškega temeljnega sodišča, ta pa je zanj odredil pripor. Prav tako bil odrejen izvedenski pregled avtobusa.

TRČIL V SMREKO

SREBRNICE — 42-letni Viktor Ščepca iz Obrha se je 21. julija ob 22.10 peljal osebnim avtomobilom po regionalni cesti proti Straži. Blizu naselja Srebrnice je zaradi prehitene hitrosti zaneslo na breg, nekaj časa je vozil po njej, nato pa v smreko ob vozišču. Senica je bil hujšen, materialne škode pa je bilo za 50 milijonov dinarjev.

STEKLA PRED AVTOBUS

STRAŽA — 38-letni Leopold Brod Smolenje vasi je 18. julija ob 13.50 peljal avtobus po lokalni cesti iz centra Straže proti Novovesu. Kakih 50 metrov pred varno je pred vozilo nenadoma preskakoval 37-letna Andja Kekec iz Straže, ki je bila tobus zadel in zbil po tleh. Poškodovani so prepeljali na zdravljenje v novomeško bolnišnico.

STRELA PUSTOŠILA — V nedeljo je proti večeru Ribniško dolino zajelo hudo neurje. Največ škode so povzročili številni udari strele. Tako je v naselju Hrovca strela udarila in zantelila požar na čebelnjaku Franc Mateta, v Prigorici na škodo brata in sestre Komar, kasneje pa se je vnel še sosednji skedenj Janeza Šobarja. V sta povsem uničena, škode pa je po prvi oceni za okoli milijardo. Posnetek je iz goric, kjer so se gasilci in vaščani borili z zublji na skednju Šobarjevih. Dodajmo tem še, da je bila Ribnica v nedeljo ponoči brez pitne vode zaradi udara strele zajete Obrh. (Foto: M. Glavonjić)

KRONIKA NESREČ

PREHITEVAL V ŠKARJE — 47-letni Ante Sušnja iz Poljane pri Kaknju se je 21. julija ob 10.45 peljal z osebnim avtomobilom po magistralski cesti iz Ljubljane proti Zagrebu. V nepreglednem desnem ovinku v Mokricah je pričel prehitevati kolono vozil, med drugimi tudi tovornjavo avto 52-letnega Djura Katarina iz Zagorja. Ker mu je prav takrat pripeljala nasproti drugo vozilo, je Sušnja sunkovito zavil pred tovornjak, ga zadel in izgubil oblast nad vozilom. Sušnja je zapeljal preko desnega pasu na travnat nasip, kjer se je vozilo večkrat prevrnilo. Sušnja je začuda ostal nepoškodovan, materialne škode pa je za poltretji milijon dinarjev.

DELOVNA ZAVORA NI DEVALA — 36-letni Toni Plantarić iz Trebnja je 21. julija ob 8.30 s tovornjakom trebanjske Komunalne pripeljal v Zagreb tri kubične betona. V strmem klancu doline se naročnika je opazil preko vozišča preskakoval betonsko železo, zato je tovornjak ustavil. Pri tem je ročico pretaknil v tek in pognel delovno zavoro. Ta je delovala, zaradi česar je pričelo vozilo vzvratno diseti. Voznik je skušal neposredno preprečiti, vendar mu je volan zadel v iz rok, nakaš se je tovornjak vrnil na stih metrek drsenja prevrnil. Škoda je ogromna, po prvih ocenah naj bi znašala kar 100 milijonov dinarjev.

NA SLAVNOSTI — Okrog 150 predstavnikov dolenskih združenj šoferjev in avtomehaničev je v povorki po črnomajških ulicah ob 13. juliju, dnevu ŽŽAM, pred dnevi s praporji na čelu prikorakalo na slovesno srečanje v Jurjevanjsko drago. (Foto: M. B.-J.)

Uspešen prestopni rok

V taboru odbojkarjev Pionirja, novih prvotligašev, zadovoljni — Trener Poljak Leszek — Nova igralka Branko Martić in Ferdinand Mestnik

NOVO MESTO — Čeprav je do pričetka prvenstva v I. zvezni odbojkarjski ligi, ki tokrat zelo zanima tudi dolenski ljubiteljski odbojke, še dobra dva meseca, v vrstah novomeškega Pionirja ni miru. Te dni se je namreč končal prestopni rok, s katerim morajo biti v Novem mestu nadse zadovoljni.

Bolj ali manj znano je že, da je krmilo novomeškega prvotligaša prevzel poljski trener Dorek Leszek, medtem ko bo sedaj trener prve ekipe profesor Marko Zadravnik. Vse vrste novomeške ekipe sta okrepila dva, prvo ime je vsekakor Branko Martić, dosedanja igralka prve postave zagrebškega prvotligaša Mladosti Monter. Martić, ki je star 24 let, je v Zagreb prišel iz Zadra, s svojimi igralkami pa je že potikal na vrata državne reprezentance. Vsekakor primerna okrepitev, še posebej, ker gre za mladega in afirmirane igralkice. Podobno velja tudi za drugo novo ime v Pionirju, 23-letnega Ferdinanda Mestnika, dosedanjega igralca Sempetra. Ta 197 cm visoki igralec je celo doma iz Novega mesta, kamor se bo sedaj tudi preselil. Odbojkarji Pionirja, ki so v minuli sezoni ostali brez Prevročnika in Bašiča ter Peašinovića in Verniga, ki sta prenehala igrati, so z navedenimi okrepitevami brez dvoma ekipa, ki bo merila v zgornji del lestvice I. B odbojkarjske lige.

Priloge na prvenstvo, ki se prične 28. septembra, bodo pionirjevci pričeli 7. avgusta, opravljen pa je bil že tudi zbiranje. Pionir bo v prvem kolu gostoval v Brčnem pri ekipi Jedinstva Interpel, svojem dobrem znancu iz drugotligaškega društva, že v drugem kolu pa bo v novomeški športni dvorani svojevrstna odbojkarjska postlatica; v slovenskem prvotligaškem derbiju se bosta namreč pomerili vrsti Pionirja in mariborskega Stavbarja. Kot zanimivost omenimo, da so novomeščani predlagali, naj bi srečanje prenašala tudi televizija. Slednja naj bi po dogovoru s predsedstvom Odbojkarjske zveze Jugoslavije poslej ob četrtih redno uvrščala v spored po eno prvotligaško tekmo.

B. B.

OKREPLJENI V PRVO ZVEZNO LIGO — Očitno odbojkarji novomeškega Pionirja ne nameravajo v prvotligaški družbi ostati le eno leto, nasprotno, cilj jim je celo iz I. B prebiti se v I. A zvezno ligo. Igralski in strokovni kader sta česa takega brez dvoma sposobna, še posebej, ker bo izkušeni Boro Jović (na posnetku v akciji) imel ob sebi dovolj kvalitetnih in izenačenih igralcev. (Foto: B. B.)

PETI FILIPČIČEV MEMORIAL

BREŽICE — ŠK Brežice je pred dnevi pripravil tradicionalni hitropotezni šahovski turnir za 5. Filipčičev memorial. Prireditelj je zmagal Krčan Rupar, pri starejših pionirjih Vene, pri starejših pionirkah Kogovčeva in pri mlajših pionirkah Komenova (vsi SK Milan Majcen, Sevnica).

Franc Vlahovič

Črnomaljci želijo v prvo slovensko ligo

Potrebovali bi več trenerjev — Nova igrišča

ČRNOMELJ — Članska ekipa črnomaljskega nogometnega kluba "Bela krajina", ki se je pred letom dni prebila v 2. slovensko ligo-zahod, se je v letošnji sezoni dobro odrezala. V spomladanskem delu je namreč izgubila le dve tekmi. Njen cilj pa je, da bi že jeseni začela boriti za 1. mesto v ligi ter se tako prebila v 1. slovensko ligo, kar je letos uspelo Novomeščanom. Seveda bo to zahtevalo veliko truda, usposobljenosti in še česa.

"Naš največji problem je trenerski kader. Če v tej ligi, kjer igramo sedaj, potrebujemo vsaj enega trenerja 1. kategorije, ki ga sicer imamo, a ker dela v klubu neprofesionalno, je zanj obremenitev prevelika. Zato moramo najti tiste profesorje telesne vzgoje, ki so diplomirani iz nogometa, a jih ne moremo pridobiti za pomoč, a jih novi predsednik črnomaljskega nogometnega kluba Franc Vlahovič. Ko nastave težave, ne pozabi omeniti tudi finančnih, saj samo eno potovanje na tekmovanje na drugi konec Slovenije stane 5 milijonov dinarjev. Od telesnokulturne skupnosti dobimo bori malo denarja, zato se moramo sami znebiti. V veliko pomoč so nam delovne organizacije Belt, Gok, rudnik Kanizarica. Integralov toz Promet in delavnice," povelja Vlahovič.

Črnomaljci bodo v prihodnji tekmovalni sezoni igrali predvsem s podmladkom, ekipo pa bodo okrepili tudi s kakšnim igralcem iz Hrvaške. Sicer pa poleg članov tekmujejo tudi pionirji, kadeti in mladinci, zelo delovni so tudi veterani. Zato ne čudi, da imajo poleg tekmovalnih še vrsto drugih načrtov: ob stadionu v Loki bodo uredili dve igrišči za tenis, uredili pa nameravajo še pomožna igrišča za treninge, ki ga bodo lahko uporabljali tudi črnomaljski srednješolci.

M. B.-J.

V Krško dva naslova prvakinj

Odlični nastopi Celulozarjevih mladih plavalk — Repčeva je odnesla dve zmagi na državnem prvenstvu kadetinj — Odlična je bila tudi Gradiškova

KRŠKO — Dejstvo, da v Krškem raste izredno obetaven rod mladih plavalk, se potrjuje iz tedna v teden. Mlada pionirka Natalija Repec je na nedavnem državnem prvenstvu kadetov in kadetinj v Kruscu osvojila kar dva naslova državnih prvakinj, odlično se je odrezala tudi Gradiškova, mlade plavalke Celulozarja pa so se izkazale tudi na republiškem pionirskem prvenstvu minuli vikend v Kranju.

Najprej nekaj o krških nastopih v Kruscu. Kot že rečeno, je Repčeva sebi in klubu priborila dva naslova državnih prvakinj med kadetinjami. S časom 1:09,61 je zmagala v tekmi 100 metrov delfin, njena klubska kolegica Gradiškova pa si je s časom 1:12,35 pripeljala Bronasto odličje. Drugo zlato medaljo je Natalija Repec osvojila v tekmi na 200 metrov delfin, ko je zmagala s časom 2:32,56, osma pa je bila v tej tekmi druga Krčanka Resmanova s časom 2:54,80. Dvema zlatima medaljama je Repčeva dodala še srebro na 400 metrov prosto s časom 4:44,39, na 200 metrov prosto pa je osvojila bron. Za to prvo je potrebovala 2:15,27. Med ostalimi izidmi omenimo še imenitno drugo mesto Celulozarjeve Stafete kadetinj na 4-krat 100 metrov prosto s časom 4:27,77, v tej tekmi pa je zmagovala Stafeta Jadran Koteka postavila tudi nov državni rekord. In še rezultati Gradiškove: na 50 metrov prosto je bila s časom 30,19 šesta, na 200 metrov prosto s časom 2:19,60 četrta, na 100 metrov prosto pa z 1:04,24 peta. Vsekakor več kot odlična bera.

V nedeljo peti super motoslalom

Trening ob 13., tekma ob 14. uri — Lovski piknik

MIRNA — Prizadevni delavci trebanjskega AMD na čelu z Brantom Rokavcem pripravljajo za nedeljo, 30. julija, tradicionalni, že 5. super motoslalom na Mirni. Pokrovitelja prireditve, katere trening bo ob 13. uri, pričetek tekme pa uro kasneje, sta Kemija Impex, obrat Veliki Gaber, in OO ZZB Trebnje.

Super motoslalom bo potekal na cesti med Zapužami in Stanom, organizator pa sprejema prijave do 30. julija, do 13. ure. Sodelujoči bodo nastopili v kategorijah do 100 kubikov, od 101 do 350 ccm, od 351 do 650 kubikov. Kot je znano, gre za hitrostno preizkušnjo s serijskimi motocikli, za zanimivost pa dodajmo, da se bodo med odmor gledalcom predstavili najboljši jugoslovanski hitrostni motociklisti: Pintar, Pavlič, Hmeljak, Šraj, Sovič in seveda domačin Rokavec. Po dirki bo lovski piknik.

ŠPORTNO SREČANJE NA BUTORAJU

BUTORAJ — Športno društvo Butoraj pri Črnomlju pripravlja za nedeljo, 30. julija, ob 9. uri tradicionalno, letos že deseto športno srečanje. Športniki se bodo lahko pomerili v malem nogometu, streljanju z zračno puško, metu bombe, če bodo prijavljene najmanj 4 ekipe, pa tudi v vlečenju vrvi. Prijavite se lahko na dan tekmovanja med 8. uro in 8.30 na igrišču na Butoraju, kjer boste plačali tudi pristopnino. Za vse ostalo bodo poskrbeli prireditelji, tudi za to, da tekmovalci ne bodo lačni in žejni.

Podvig Kranjca v Italiji

I. Kranjec je z velikim naskokom dobil veliko mednarodno dirko starejših mladincev v Italiji

VIDEM — Mladi novomeški kolesarji so na nedeljski dirki za 8. pokal Cedolini v Fagnoni blizu Vidma dosegli imeniten uspeh. V prvi vrsti velja to za Igorja Kranjca, ki je v konkurenci kar 120 kolesarjev iz Italije in Jugoslavije prepričljivo zmagal in 121 kilometrov dolgo progo prevozil kar s štirimi minutami naskoka pred zasledovalci.

Že v drugem krogu je glavnini ušla večja skupina kolesarjev, v kateri sta bila tudi Novomeščana Kranjec in Fink, vendar so jo zasledovalci krog kasneje ujeli. Takrat pa se je v beg pognal Kranjec in skupaj s še tremi kolesarji pobegnil glavnini. Svojo pravo moč je danes verjetno ob Rovščku najobetavnejši jugoslovanski kolesar pokazal na poldrugi kilometer dolgem vzponu pred ciljem, ko se je odločil za pobeg, in na cilj privozil s prednostjo kar štirih minut. Priložnost za dobro uvrstitev je imel tudi Fink, ki je ostale ubežnike ujel, a nato zaradi dežja na mokri cesti 2 kilometra pred ciljem padel in se moral na koncu zadovoljiti z dvajsetim mestom. Tretji Novomeščan Eržen je na dirki odstopil. Omenimo še, da je Kranjec poleg skupne zmage osvojil še gorske cilje, novomeški vrsti pa je pripadla tudi ekipna zmag.

Prav zaradi te dirke je bila nedeljska preizkušnja v Dolu precej okrnjena, seveda med starejšimi mladinci. Med mlajšimi je zmagal Novomeščan Štangelj, v ženski konkurenci pa si je novo zlato prikloesarila Marija Krnc, ki prav tako potrjuje napovedi, da gre za izredno obetavano tekmovalko. Tretje mesto v ženski konkurenci je zasedla Marjeta Sajevec, medtem ko je bil Murn med pionirji A prav tako tretji.

Madžari kot kitajski zid za sevniške kadete

Lani »srebrni« rokometiši Sevnice so letos spet dobro igrali v Teramu

SEVNICA — Sevniški rokometni upi na velikem mednarodnem tekmovanju — 17. Coppa interamnia trofeo Tercas v italijanskem Teramu niso ponovili lanskega uspeha 2. mesta. Od 310 ekip iz 52 držav, od pionirjev do mladincev, se je najmočnejša konkurenca zbrala prav med kadeti, kjer so igrali med 64 ekipami tudi Sevnčani.

»Naporno je bilo. Fantje so morali odigrati po dve tekmi na dan, a se niso pritoževali. Gladko smo dobili pet tekem, le za en zadetek razlike pa s Francozi in Spanci, ki so imeli fizično precej močnejše moštvo. In tako smo se v zadnji, osmi tekmi predtekmovanja morali, žal, pomeriti še z Madžari, ekipo, v kateri so prevladovali dvometraši in ki je vse tekme z lahkoto dobila s po 20 do 30 zadetki razlike. Moji fantje so bili pred tekmo z madžarsko ekipo, v kateri so igralci Ferencvarosa. Honveda in drugih največjih klubov, sicer optimisti, toda Madžari so bili za nas kot kitajski zid: ugnali so nas s 17:14 (6:5) in se kot zmagovalci skupine uvrstili na finalni turnir. Madžari so v samem finalnem obračunu premagali še reprezentanco Alžirje s 5 zadetki razlike. To najboljši zgovorno govori, da je bilo naše srečanje z Madžari finale pred finalom.

Veliko moštev je želelo z nami pomeriti moči in znanje. Tako smo denimo Belgijce, zmagovalce 2. skupine, premagali z 18:11. No, kar zadeva tekmo z Madžari, pa moram omeniti, da smo nastopili oslabiljeni, saj si je naš glavni igralec poškodoval nogo (bolečine smo mu lajšali le z obvezo in ledom), zato je lahko igral le v napadu, in še to s pol moči. Kljub temu pa moram priznati, da so bili Madžari močnejša ekipa. Toda vsi so nam govorili, da imamo izjemno generacijo fantov, zato bom naredil vse, da bi še ostali skupaj in vrnilo sevniškemu rokometu nekdanjo veljavo,« je pripovedoval Franc Špan-Bombi, trener, ki dela s to generacijo že od 4. razreda osnovne šole. Špan je za odmevne dosežke dobil zlato značko trenerске organizacije RZS za sezono 1987/88. P. P.

VODITA IMV IN ISKRA TENEL

NOVO MESTO — Po odigranih devetih pri ženskah in enajstih kolih pri moških sta pogleda na lestvico rekreativne odbojke v novomeški občini takšna: pri ženskah je IMV zbrala 15 točk, SDK jih ima 14. Dom starejših občanov 13, OS Šmihel 10 itd., med moškimi pa vodi Iskra Tenel pred Iskro Keke (oba sta zbrala po 21 točk), 20 jih ima Novoteks, 10 Novoles, po 17 Iskra Hipot in IMV itd.

BREŠTANIČANI POBRALI NAJVEČ LOVORIK — Lovska družina Zabukovje je ob sobotni otvoritvi nove lovske kočice na Preskah odprla tudi novo strelišče, o katerem so številni lovci iz sosednjih družin izrekli kopicno pohval. Na prvi meddržavski tekmi se je v streljanju na glinaste golobe najbolje odrezala LD Breštanica, druga je bila LD Krško in tretja LD Radeče. Breštančani Mirko Slamenšek, Niko Marn in Franc Slamenšek (na sliki z leve) so bili najboljša ekipa tudi v streljanju na zajca in posamično. Pri glinastih golobih pa je imel najbolj mirno roko Polde Zelič (Zabukovje), 2. je bil Barbič (Krško), 3. Žibert (Planina pri Sevnici).

OBVESTILO NK ELAN

NOVO MESTO — Nogometni klub vabi k vpisu igralce vseh starosti. Vpis bo vsak torek od 18. do 20. ure. Vabljeni!

Trinajsta kopitariada Sevnčanom

Lep uspeh Posavcev v Borovu — Skupna zmag

BOROVO — Pred dnevi je bilo v Borovu 13. športno srečanje proizvajalcev kopit Jugoslavije, na katerem je vrsta sevniške Kopitarne dosegla imeniten uspeh. V konkurenci ekip Zenita iz Vršca, Tvina iz Virovitice, Borova in Seveda Kopitarne Sevnica so Posavci zabeležili ekipno zlato. Sicer pa pogledajte rezultate:

V šahu je zmagala Kopitarna pred Borovim, Virovitico in Vrščem, v kuglanju Vrščem pred Kopitaro, Virovitico in Borovim; v streljanju z zračno puško Borovo pred Kopitaro, Virovitico in Vrščem ter v malem nogometu prav tako Borovo pred Kopitaro, Virovitico in Vrščem. Skupni vrstni red je bil naslednji: 1. Mercator Kopitarne Sevnica 13 točk, 2. Borovo 12, 3. Tvin Virovitica 8, 4. Zenit Vrščem. Gostitelji naslednjega srečanja bodo Sevnčani.

ŠAHISTA IZ STAREGA TRGA USPEŠNA

STARI TRG — Dva Starotržana sta se udeležila 10-dnevnega pionirskega šahovskega tekmovanja v Medulinu pri Pulju in dosegla lep uspeh: Ingrid Mihelič je med mlajšimi pionirkami zmagala. Uroš Kobe pa je bil med starejšimi pionirji tretji. Na tekmovanju je sodelovalo okrog 150 mladih, perspektivnih šahistov.

V. KOBE

ZMAGAL 13. MAJ

MIHOVICA — Kar 18 ekip se je minulo nedeljo na Mihovici pomerilo na turnirju v malem nogometu. Zmagala je ekipa 13. maja, ki ji je tako pripadla prva nagrada v znesku 2,5 milijona, odojka so si priprigali Pocarji, tretja je bila Raka, četrta Novotehna in peti gostitelji, ekipa Zidakov. Najboljši strelac turnirja je bil Terzić (13. maj), vratar pa Ponikvar (Novotehna).

Dvojen uspeh v Komendi

Imeniten uspeh šentjernejskih kasačev na prireditvi v Komendi — Zmagi Briške II. in Dageje

KOMENDA — Nedeljska konjeniška prireditve v Komendi, katero si je ogledalo kakih 3 tisoč ljubiteljev kasaškega športa, je šentjernejskemu zastopstvu prinesla imeniten uspeh.

Briška II. je v dirki 3- do 12-letnih kasačev s temeljem od 1:25,6 do 1:29,5 dokazala, da je letos nepremagljiva. Resda je njej in vozniku Božu Radkoviču tokrat precej pomagala tudi športna sreča, kajti skozi cilj sta poravnana prireka Briška II. in Diplomata pod vajejtni Jagodica iz Komende, vendar je bil kasneji zreb naklonjen šentjernejskemu konju. Briška II. je dosegla kilometri časa 1:30,9. Drugo zlato za šentjernejske je na 1.800 metrov dolgi progi za 3- do 12-letne kasače s temeljem od 1:28,6 do 1:33,5 dosegla Dageja pod vajejtni Jerneja Narata. Prireditelj je opravila z vsemi tekmi in pri tem dosegla imeniten kilometri časa 1:24,3. Ob teh dveh uspehih je treba omeniti še dva odlična dosežka: drugo mesto Ideal Prouda Rudija Goveka v drugi skupini dvehletnih kasačev, ki je dosegel čas 1:26,6, prav tako pa je dosegel drugo mesto tudi Mikan II. v tekmi 3- do 12-letnih kasačev s temeljem 1:38 na 1.800 metrov dolgi progi. Mikan II. je dosegel celo najboljši kilometri časa v tej dirki z 1:30,2, vendar je bil ob prvo mesto zaradi časovnega handicapu. Od ostalih izidov omenimo še 3. mesto Leara II., ki je tekkel pod vajejtni Krčana Sepetavca, medtem ko je bil Panto pod vajejtni šentjernejskega Križmariča v tej dirki — šlo je za tekmo, ki jo je dobila Briška II. — četrti.

Ribniški rokometni načrti

Z dosežki RK Inles Riko smo lahko več kot zadovoljni — Cilj: II. liga — Urejeno financiranje

RIBNICA — „Z rezultati, ki jih je rokometni klub Inles-Riko dosegel v zadnjih treh letih, in to tako na športnem kot na organizacijsko-kadrovskem področju, moramo biti več kot zadovoljni. Kar nas posebej navdaja s ponosom, je dejstvo, da imamo v klubu „pokrito“ vse, to je, da delamo z vsemi selekcijami. Samo na tak način lahko tudi v prihodnje pričakujemo boljše rezultate.“ Nekako s temi besedami je prisotne na redni letni skupščini RK Inles-Riko pozdravil njegov predsednik Franc Šilc, ki se je posebej zahvalil tistim, ki delajo v klubu in prispevajo k vse boljšim rezultatom.

O pretekli sezoni niso zgubljali dosti besed, ker o njej veliko pove, kar je bilo doseženo z mlado ekipo. Zato je trener Zdenko Mikulin spregovoril o zadnjih treh letih in pri tem na kratko orisal, kar je v omenjenem obdobju naredil klub kot celota. V kratkem: klub je dosegel vrsto vidnih rezultatov, od prvih mest v republiški konkurenci pri pionirjih, mladincih in kadetih do vse boljših uvrstitev v članski tekmovanjih. Pred dvema letoma klubu ni uspelo na kvalifikacijah za drugo ligo, kar je povzročilo ostro menjavo generacij in tako priložnost mladim igralcem. Ti so dali dobro delajo, v pomoč pa sta jim Mate in Fajdiga iz „stare garde“. V tem trenutku manjka ribniškemu rokometu „izgubljena“ generacija igralcev letnika 1966—70, ki se je enostavno izgubila po dveh uspešnih nastopih na državnih prvenstvih oziroma je iz različnih vzrokov nehala igrati. Večina igralcev je zato zdaj stara pod dvajset let. Kljub temu imajo Ribničani za prihodnjo sezono jasen cilj — drugo ligo. Mladi igralci so namreč željni afirmacije in dokazovanja, razen tega pa postaja igranje v republiški ligi za mnoge že dolgočasno.

DOLENJSKI LIST NAROČILNICA

Naročam tednik Dolenjski list. Pošiljajte mi ga na naslov
Priimek in ime: _____
Ulica in hišna št.: _____
Poštna številka in kraj.: _____
Št. osebne izkaznice: _____

Vračanje življenja v mesto

GIP Pionir po sistemu gradnje za trg prenavlja novomeško mestno jedro

NOVO MESTO — V okviru prenove novomeškega mestnega jedra GIP Pionir Novo mesto gradi na Prešernovem trgu nasproti tržnice in gostišča na trgu po sistemu gradnje za trg poslovno stanovanjski objekt oz. tri objekte, v katerih bo v pritličju šest poslovnih lokalov, v nadstropju ter mansardi pa enajst lepih stanovanj. Gradnja, zaradi ozkega, jedrnatega mesta dosti oteženo, na naj bi za vselitev zaključili v začetku prihodnjega leta, ob ugodnem vremenu pa celo še konec letošnjega leta.

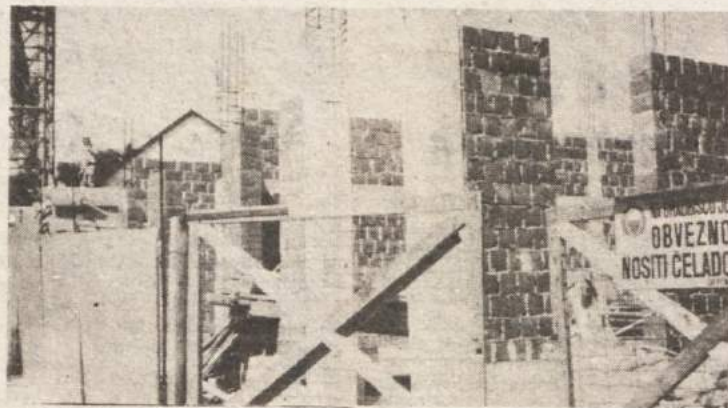
»Priprave na to gradnjo so se resno začele pred dvema letoma. Konec leta 1987 je bil podpisan sporazum, takoj zatem je Pionir pridobil stare objekte na tem mestu, v izdelavo je šla lokacijska dokumentacija in konservatorski načrti, kar je bila podlaga za glavne projekte, pri katerih smo — Pionir je investitor in nosilec celotnega projekta — seveda upoštevali zahteve Zavoda za varstvo naravne in kulturne dediščine pri vseh detajlih, pomembnih za mesto s kulturno zgodovinskega vidika. Z njim, z zavodom za družbeno planiranje in z odborom za prenavo mestnega jedra sodelujemo tudi sedaj, ko že gradimo. Gre za gradnjo v samem mestnem jedru in objekti bodo postavljeni skoraj v enakem stilu kot so bili prejšnji, enako bodo visoki, enake bodo fasadne, dvo-riščne rešitve, del starih stavb pa bo celo ostal, npr. obočni v nekdanji prodajalni

nim blagom, trgovina z domačimi suhomesnatimi izdelki, moški in ženski frizer, prodajalna Seme, prodajalna tovarne nogavic iz Polzele, za en lokal namembnost še določajo. V prvem in drugem nadstropju oz. mansardi bo 11 stanovanj s skupno površino 892 m². To bodo večja stanovanja, v glavnem trosobna. Stanovanja vsa še niso prodana, m² pa je konec maja stal 14,547 milijona dinarjev in je seveda vsak me-

sec nekaj dražji, kot celotna investicija, ki je bila konec maja vredna 20 milijard dinarjev. Po programu naj bi stanovanja v glavnem kupile delovne organizacije za svoje strokovnjake, ki bi s primerno rešenim stanovanjskim problemom svoje potencialne in energijo lahko trošili za strokovno delo, kar bi tako ali tako moralo že davno veljati. Na ta način naj bi dosegli tudi primerno kulturo bivanja.

»Skupaj z občino tako skušamo reševati staro mestno jedro, mu spet vdihniti življenje. Če ni stanovanj, pa mesto ni živo. Sedaj se tudi že pripravljamo program prenove jedra za naprej,« pravi Stojanovič.

Z. L.-D.

PRENAVLANJE MESTNEGA JEDRA — Na novomeškem Prešernovem trgu nasproti tržnice GIP Pionir v okviru projekta prenove mestnega jedra gradi nov poslovno-stanovanjski objekt, ki se bo seveda vklapljal v staro mestno arhitekturo. (Foto: Z. L.-D.)

DRŽALI OBLJUBO

STRUGE — Več let so trajali razgovori o tem, če naj bi šolo v Strugah posodobili ali ne, ker število učencev pada, saj bi se lahko zgodilo, da bi imeli eno lepo šolo več, ki pa bi bila prazna. Stružanci pa so takrat zagotovili, da bo število učencev začelo spet naraščati. In besedo so držali.

KAKO DOLGO ŠE BREZ DENARJA?

BREŽICE — Krajevne skupnosti z denarjem, ki ga zdaj prejemajo iz občinskega proračuna, ne morejo gospodariti, zato upajo, da jim bo prinesel izboljšanje spremenjeni način financiranja. Nadejajo se ga s 1. januarjem. Luknje bodo za silo pokrpal le, če bodo prešli za letos vsaj 400 oziroma 500 milijonov dinarjev, normalno delo pa bi lahko teklo le v primeru, če bi jim sedanji delež potrojili. Tudi tajnike krajevnih skupnosti bi morali financirati po starem iz proračuna ter jih pooblastiti, da bi se naprej opravljali nekatera opravila v imenu upravnih organov.

PRED REFERENDUMOM

STARA CERKEV PRI KOČEVJU — Razgovori po vaseh na območju KS Stara Cerkev pri Kočevju so pokazali, da so krajanje za razpis referendumu za uvedbo krajevnega samoprispevka. Plačevali naj bi ga za nakup učil v prenovljeni in razširjeni domači šoli, in sicer tri leta po 1,5 odstotka. Predvideno je, da bo skupščina KS sprejela sklep o razpisu referendumu že 16. avgusta, referendum pa bodo izpeljali 10. septembra.

KIDRIČEVO DOKONČUJEJO

KOČEVJE — Kidričeva ulica, ki je najgostejše naseljeni del mesta Kočevje, bo te dni dokončno urejena. Ureditvena dela v tej ulici so nameravali dokončati že skoraj pred mesecem dni, da bi lahko med turistično sezono spet zaprli središče mesta, kot so ga lani. Asfalt so začeli polagati v torek. V tej ulici so med drugim zdaj primerneje uredili tudi parkirišča.

Inž. Dragan Stojanovič

Seme. Konservatorska delc na teh delih bodo narejena po navodilih Zavoda za raziskavo materiala in konstrukcij iz Ljubljane,« razlaga vodja projekta v Pionirjevem tozdu TKI inž. Dragan Stojanovič.

Kot rečeno bo v pritličju šest lokalov s skupno površino skoraj 360 m². Njihovo namembnost uočajo v občinskem komiteju za družbeni razvoj, potrdil jo bo tudi odbor za prenavo mestnega jedra. V glavnem gre za terciarne in sicer storitvene dejavnosti. Lokali so že vsi prodani. Tu bo trgovina z meša-

PREBIVALSTVO SE STARA

ČRNOMELJ — V zadnjih letih raste število prebivalstva v črnomeljski občini hitreje kot v dolenski regiji, a počasneje kot v republikli. Število gospodinjstev se je od leta 1981 povečalo za 5 odst., povprečno število članov na gospodinjstvo pa je s tremi ljudmi in pol večje, kot je značilno za regijo in Slovenijo. Zelo hitra je preobrazba gospodinjstev. Zmanjšuje se število kmečkih gospodinjstev (13 odst.), povečujejo pa se mešana (58 odst.), kar priča, da je stopnja urbanizacije v občini še vedno sorazmerno nizka. Sicer pa se pri bivalstvu črnomeljske občine stara, saj je precej več ostarelih, kot je regijsko in republiško povprečje.

SEJA SKUPŠČINE

KRŠKO — Na zasedanju vseh treh zborov občinske skupščine Krško pretekli teden so delegati sprejeli stališča k poročilu o izvajanju vzgojno-izobraževalnih programov ter sprejeli osnutek odloka o uskladitvi dolgoročnega plana občine Krško za obdobje 1986—2000. Obravnavali so tudi poročila o delu javnega pravobranilstva, temeljnega tožilstva in temeljnega sodišča. Sprejeli so osnutek odloka o ravnanju s komunalnimi odpadki ter predlog odloka o lokacijskem načrtu plinovoda za Posavje in Dolenjsko.

SLABA PRAKSA

KOČEVJE — Študentski servis pri OK ZSM organizira počitniško delo za mladence. Letos kočevska podjetja temu servisu niso prijavila potreb po delavcih, ki bi nadomeščali redno zaposlene med dopusti. Izjema je Oprema, ki je prijavila potrebo po vodjih sektorjev in programov, za kar pa potrebuje le študente, ki pavzirajo, in absolvente. Sicer pa so študentje morali kar sami zagotoviti delo med počitnicami.

Počitnice za slovenščino

Mladi Korošci na jezikovnih počitnicah v Novem mestu — Darja in Irmgard sta postali nerazdružljivi

NOVO MESTO — Že od 16. julija je 24 mladih Korošcev iz Podjune, Zilje, Gradca in iz drugih krajev avstrijske Koroške na jezikovnih počitnicah v Novem mestu. Kljub dopustom se je 24 novomeških družin odločilo, da zagotovijo mladim gostom, starih 9. do 16. let, koristno in prijetno tritedensko bivanje na Dolenjskem.

Na osnovni šoli Grm je zanje vsak dan organizirano tri ure slovenskega jezika, ki ga učiteljice poučujejo v treh skupinah. Učni program sta pripravila novomeška organizacijska enota Zavoda za šolstvo LRS in Slavistično društvo Dolenjske.

Popoldnevi so namenjeni pretežno druženju mladih, izletom, kulturnemu življenju in drugim dejavnostim. Skupaj so si organizirano ogledali Novo mesto in njegove znamenitosti, bili so gostje v pionirski knjižnici, ogledali so si Kostanjevico in Šmarješke Toplice. Zadnji dan počitnic, 5. avgusta, bodo skupaj s starši koroških otrok in gostitelji pripravili zaključni piknik. Slovo bo gotovo težko, saj so se marsikje spleta nerazdružljiva prijateljstva.

»Za prve jezikovne počitnice smo se odločili zato, da bi mladi iz avstrijske Koroške poglobili svoje znanje slovenskega jezika, da bi se poslej še z večjim veseljem vpisovali v dvojezične šole, spoznali pa naj bi tudi koristnost znanja slovenskega jezika v prostoru Alpe-Jadran. Seveda nam največ pomeni, da

ostanemo Slovenci, pa čeprav v tujini. Počitnice smo organizirali na pobudo Kršćanske kulturne zveze iz Celovca, za

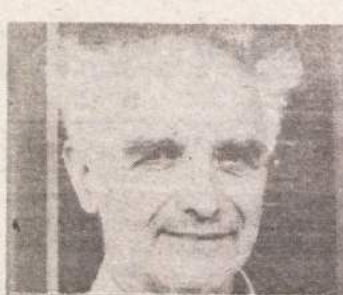
Franci Tomažič

Novo mesto in Dolenjsko pa smo se odločili zato, ker se nam to okolišje zdi najprimernejše v Sloveniji,« je povedal vodja skupine Franci Tomažič.

Irmgard Schuschev iz Strpne vasi pri Pliberku, stara 16 let, je na počitnicah pri Pavlinovih iz Jurčičeve ulice v Novem mestu. Z Darjo, ki je letos končala 8. razred, sta se dobro ujele in postali pravi prijateljci. »Moji stari starši govorijo slovensko, babica je bila Slovenka, sama pa ta jezik in tukajšnje navade spoznavam šele v zadnjem času. Za jezikovne počitnice sem se odločila tudi zato, ker bom šolanje nadaljevala na medicinski šoli v Šentjaku, kjer je potrebno znanje slovenskega jezika. Mislim, da mi bo sedaj lažje, saj mi je počitniška šola mnogo pomagala. Z Darjo se veliko druživa. Čez dan si z njenimi starši ogledujemo lepote dolenskih krajev, večere pa preživimo ob prebiranju slovenskih knjig, igri in v pogovoru. Naslednje leto bom zagotovo spet prišla, upam pa, da se bova z Darjo tudi med letom večkrat videli.«

Darja Pavlin: »Prve dni sva imeli kar precej težav z jezikom. Sama sem se v šoli učila angleščine, nemščino pa le pri krožku. Zato sva si sprva pomagali tudi s slovarjem v roki, danes, po desetih dneh druženja, pa je že veliko bolje. Govoriva samo slovensko in upam, da si bova z Irmgard lahko dopisovali v slovenskem jeziku.«

J. PAVLIN

Jurij Barič

Žganjekuha je skrivnost

KOT PRI STAREM TRGU — Velik, zazidan kotel pred Baričovo hišo v Kotu priča, da je tu doma žganjekuha. Gospodar Jurij potrjuje, da je že nekaj rodov pred njim služilo kruh z žganjem, predvsem priznan pa je bil brinjevec.

»Včasih je bilo v naši okolici zelo veliko brinj, ki so dobro obrodile. Iz pripovedovanj se spominjam, da so moja mama, oče in stric nabrali vsako leto toliko brinja, da vsega sploh niso porabili doma, ampak so ga celo prodajali. Obiranje je bilo mukotrpno, ljudje so poskušali na različne načine, kakšno pa je najuspešnejše, noče izdati noben obralec,« pravi Jurij. »Danes je seveda povsem drugače. Brin sicer pri nas še raste, a jagod ni več. Zato jih moramo kupovati. Vendar jih je vsako leto težje dobiti, iskat sem jih šel celo v Makedonijo. Toda kljub temu da so drage in da zato tudi brinjevec ne more biti poceni, je povpraševanje po njem zelo veliko.« Teža, koliko brinjavih jagod potrebuje za liter brinjevca, pa Barič ni hotel izdati. To je menda poslovna skrivnost.

Kot rečeno, se je Jurij začel ukvarjati z žganjkuho šele pred nekaj leti. Prej je krošnjarijal po Jugoslaviji. Skoraj polovico jo je prehodil peš. Zaslugek od suhe robe je vlagal v mlin ob Kolpi, ki ga je dobil obnovil, preuredil in dogradil. »Razmišljam, da bi se začel ukvarjati s kmečkim turizmom, saj so tu ob še vedno čisti Kolpi zanj idealni pogoji. Upam pa, da bo kdaj zopet zapelo tudi v mlinu, le jez na Kolpi bo potrebno popraviti. To pa bom težko zmožel sam,« pravi Barič.

M. B.-J.

LOŠKI POTOK: VRTEC PREMAJHEN

RIBNICA — Predšolska vzgoja v občini Ribnica iz leta v leto napreduje. Najbolje je v Ribnici, dobri pogoji pa so tudi v Sodražici, le v Loškem Potoku so prostori vrta premajhni.

Tovarna kovinske galanterije Ljubljana, Slovenčeva 15

komisija za medsebojna delovna razmerja tkg Ljubljana objavlja
prosta dela in naloge

za dislociran oddetek montaže v Podbočju

montiranje polizdelkov

Pogoji: NK delavka, osemletka, 3 mesece delovnih izkušenj, delo združujemo za nedoločen čas s polnim delovnim časom in dvomesečnim poskusnim delom. Pisne prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljite v 8 dneh po objavi na gornji naslov.

Novotehna
trgovina na debelo in drobno, p
Novo mesto, Glavni trg 10

Komisija za delovna razmerja

objavlja prosta dela in naloge:

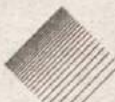
vođenje poslovne enote trgovine v Krškem — POSLOVODJA

Kandidati za opravljanje navedenih del in nalog morajo izpolnjevati naslednje pogoje:
— da imajo končano V. stopnjo trgovske, komercialne tehnične smeri
— da imajo 4 leta delovnih izkušenj pri teh delih

Kandidati za razpisana dela in naloge naj pismene prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljejo v 15 dneh na naslov: NOVOTEHNA, Kadrovsko-spolni sektor, Glavni trg 10. O izbiri bomo kandidate obvestili v 15 dneh po izbiri.

tiskarna novo mesto

Dolenjska založba

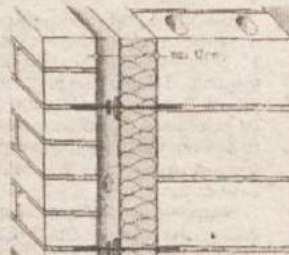

Dolenjska založba pri Tiskarni Novo mesto išče akviziterje za prodajo knjig na območjih občin:

- okolica Novega mesta
- Bela krajina (Metlika, Črnomelj, Semič)
- Trebnje
- Kočevje, Ribnica
- Grosuplje — Litija
- Posavje (Brežice, Krško, Sevnica)

Kandidati za lastnim prevozom in vozniskim izpitom B kategorije naj se osebno oglasijo v komercialni Tiskarne Novo mesto, Ragovska 7a, od 15. 8. 1989 dalje.

OPEKARNA — RUDNIK BREŽICE INDUSTRIJSKA PRODAJALNA

CENA DIN/KOŠ
BREZ PROMETNEGA DAVKA

SILIKATNI FASADNI BLOK 4/4			17.771
SILIKATNI FASADNI ZIDAK 1/4			4.825
BARVNI FASADNI ZIDAK 1/4			6.755
CEPLJEN ZIDAK V PLOŠČICE			CENA
DOLŽINA — ŠIRINA — DEBELINA			DIN/m ²
250 x 65 x 20 mm			95.079
250 x 65 x 30 mm			98.193
250 x 65 x 40 mm			127.336
250 x 65 x 60 mm			187.435
250 x 65 x 80 mm			254.644
250 x 120 x 33 mm			157.200
290 x 140 x 40 mm			189.566
190 x 140 x 36 mm			198.560

V ceni je zaračunana inštruktaža in dostava na dom do 150 km za minimalno naročilo 10 palet.

Vse izdelke nudimo tudi v barvah!

Za gotovinsko in avansno plačilo odobravamo kupcem 25% popusta. Za virmanska plačila pa 20% popusta.

Zahtevajte informacije in prospekte v industrijski prodajalni tovarne po telefonu 0608/61-798, 61-222.

IRMGARD IN DARJA — Vsak popoldan je novo doživetje. Med spomini na Dolenjsko bo v dnevniku ostalo zapisano tudi jahanje na Strugi.

Komisija za delovna razmerja
OSNOVNE ŠOLE
15. DIVIZIJE GRM
NOVO MESTO
Trdinova 7

razpisuje
prosta dela in naloge

— UČITELJA GLASBENE VZGOJE

za nedoločen čas, s polnim delovnim časom — PRU ali P

Začetek dela 1. septembra 1989

Prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljite v 15 dneh po objavi razpisa na gornji naslov. Kandidati bodo obveščeni o izbiri v 30 dneh.

KRKA

KRKA, tovarna zdravil, p.o. Novo mesto,

razpisuje

naslednje kadrovske štipendije za šolsko leto 1989/90:

— dipl. inž. strojništva 3 štipendije
— dipl. inž. elektrotehnike za energetiko 1 štipendija

Pravilno izpolnjene prijave na obrazcu 8,40 naj kandidati pošljejo do 5. avgusta 1989 na naslov: KRKA, tovarna zdravil, p.o. Novo mesto, izobraževalni center. Prijavi obvezno priložite zadnje šolsko spričevalo oz. potrdilo o opravljenih izpitih ter potrdilo o vpisu za šol. leto 1989/90.

PIONIR

Gradbeno industrijsko podjetje

PIONIR Novo mesto

TOZD Mehanizacija, kovinarstvo, inštalacije

objavlja prosta dela in naloge:

2 REZKALCEV

2 VARILCEV

2 AVTOLIČARJEV

Pogoj za sprejem:

končana IV. stopnja strokovne izobrazbe ustrezne smeri.

Delovno razmerje bomo sklenili za nedoločen čas, s polnim delovnim časom in s pogojem poizkusne zaposlitve.

Ponudbe z dokazili sprejema splošna služba TOZD MKI GIP PIONIR, Novo mesto, Kettejev drevored 37, 15 dni po dnevu objave.

Kandidati bodo o izidu objave obveščeni v 30 dneh po zaključku objave.

Delavski svet podjetja
Belokranjska železolivarna in strojna tovarna
BELT Črnomelj, p.o.

razpisuje dela in naloge

glavnega direktorja

Za glavnega direktorja je lahko imenovan kandidat, ki poleg splošnih pogojev, določenih z zakonom, izpolnjuje še naslednje pogoje:

- da ima najmanj visokošolsko izobrazbo ustrezne smeri,
- da ima najmanj 5 let delovnih izkušenj v gospodarstvu na položaju vodilnega delavca,
- da izpolnjuje pogoje za priznanje zunanjetrgovinske registracije,
- da ima sposobnosti za uspešno gospodarjenje in organizacijske sposobnosti.

Glavni direktor se imenuje za obdobje štirih let.

Prijave z dokazili o izpolnjevanju razpisnih pogojev bomo sprejemali 15 dni po objavi razpisa.

Prijave pošljite na naslov

Podjetje BELT Črnomelj, Cesta heroja Starihe 17, 68340 ČRNOMELJ

v zaprti kuverti, z oznako »za razpisno komisijo«.

Kandidate bomo o izbiri obvestili v 30 dneh po končanem zbiranju prijav.

426/30

Srednja šola kovinarske in elektrotehnične usmeritve Krško, p. o.

Komisija za delovna razmerja
KRŠKO, Hočevarjev trg 1

RAZPISUJE

prosta dela in naloge:

1. VODJA STROJNE OBDELAVE

s VI. stopnjo izobrazbe strojne smeri, 5 leti delovnih izkušenj, sposoben samostojno konstruirati orodje.

2. UČITELJA PRAKTIČNEGA POUKA

s VI. stopnjo izobrazbe strojne smeri, 3 leti delovnih izkušenj, zaželeno znanje iz računalništva in iz CNC obdelovalnih strojev.

3. UČITELJA OBRAMBE IN ZAŠČITE

z visoko izobrazbo ustrezne smeri.

Dela in naloge razpisujemo za nedoločen čas, s polnim delovnim časom; nastop službe takoj oziroma po dogovoru.

Kandidati naj pošljejo prijave z ustreznimi dokazili o izobrazbi ter kratkim življenjepisom in opisom dosedanjih zaposlitev v 10 dneh po objavi razpisa.

O izbiri bodo kandidati obveščeni v 20 dneh po poteku razpisnega roka.

428/30

*Skrb, delo in trpljenje —
bilo tvoje je življenje.
Trpljenje in bolečine si preстал,
zdaj boš v temnem grobu mirno spal.*

ZAHVALA

V 60. letu nas je po težki bolezni mnogo prezgodaj zapustil naš dragi mož, oče, stari oče in tast

ANTON PAPIĆ

Radovica 4 pri Metliki

Iskreno se zahvaljujemo sorodnikom, prijateljem in znancem, ki ste z nami sočustvovali, nam izrekli sožalje, darovali cvetje ter pokojnika v tako velikem številu spremili na njegovi zadnji poti. Posebna zahvala delavcem Splošne bolnice Novo mesto za intenzivno nego, DO Komet in Beti-tozd Kodranka Metlika, GD Radovica, ZZB, govornikom Matkoviču in Petericu ter g. župniku za opravljeni obred.

Žalujoci: vsi njegovi

ZAHVALA

Ob smrti našega dragega

JOŽETA LAMPRETA

se iskreno zahvaljujemo zdravnikom in osebju internega oddelka Splošne bolnišnice Novo mesto za požrtvovalno nego in skrb, Krki, tovarni zdravil, kolektivu hotela Grad Otočec, KS Center in vsem družbenopolitičnim organizacijam za pomoč pri organizaciji pogreba, organizaciji ZZB Stična, govornikom, pevcem in godbi, vsem sorodnikom, prijateljem in sosedom, posebno družini Draga in Metke Badovinac za vso pozornost. Še enkrat iskrena hvala vsem, ki ste pokojnega pospremili na njegovi zadnji poti, mu darovali cvetje ter nam ustno ali pisno izrazili sožalje.

Njegovi najdražji

Novo mesto, 25. julija 1989

DENARNO BLAGOVNA LOTERIJA

TRANSOCEANSKO REGATNO DRUŠTVO

1100
DOBITKOV

- 1 dobitok 3.000.000.000.—
- 18 dobitkov po 500.000.000.—
- 30 dobitkov po 300.000.000.—
- 8 dobitkov, avtomobil CBX 16 RS
- 2 dobitka, potovanje s turist. agenc.
- 100 dobitkov, barvni televizor
- 100 dobitkov, videorekorder
- 100 dobitkov, jadrna deska
- 60 dobitkov, pralni stroj
- 60 dobitkov, pomivalni stroj
- 60 dobitkov, hladilna omara
- 60 dobitkov, štedilnik
- 500 dobitkov, multipractic

CENA SREČKE : 50.000 din

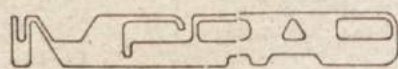
ŽREBANJE 26. AVGUSTA 1989 V PORTOROŽU

SPONZORJI:

gorenje

CIMOS KOPER

YACOMA

tedenski koledar

Četrtek, 27. julija — Gorazd Petek, 28. julija — Nevenka Sobota, 29. julija — Marta Nedelja, 30. julija — Peter Ponedeljek, 31. julija — Ignac Torek, 1. avgusta — Alfonz Sreda, 2. avgusta — Bojan

LUNINE MENE

1. avgusta ob 17.06 — mlaj

kino

BREŽICE — 28. in 29. 7. (ob 20. uri) Francoski erotični film Nemoralne zgodbe. 30. (ob 18. in 20. uri) in 31. 7. (ob 20. uri) ameriški akcijski film Pod rafali. 1. in 2. 8. (ob 19. uri) ameriška akcijska komedija Arizona Junior.

ČRNOMELJ: 27. 7. (ob 20. uri) hongkonški akcijski film Akcija terorizem. 28. 7. (ob 20. uri) ameriško-italijanska komedija Barbari. 30. 7. (ob 18. uri) ameriški akcijski film Izvalezec in (ob 20. uri) ameriška komedija Pregon moške svinje. 1. 8. (ob 21. uri) italijanska komedija Pozelezen po Juliju. KRŠKO: 28. 7. (ob 22. uri) italijanski erotični film Perverzna služabnica. 30. 7. (ob 18. uri) italijanski pustolovski film Močni fantje.

NOVO MESTO — DOM KULTURE: 27. in 28. 7. (ob 20. in 22. uri) ameriški film Nevarne rolke. 29. in 30. 7. (ob 20. in 22. uri) francoski kriminalni film Plavi pekci. **NOVO MESTO — DOM JLA**: Od 28. do 30. 7. (ob 19. uri) ameriški glasbeni film Ona hoče najboljšo. 31. 7. ter 1. in 2. 8. (ob 19. uri) ameriška komedija Morska sirena iz New Yorka.

LADO RIVO 1300 rdeče barve, letnik 1987, prodam. Tel. (068) 86-103. (2577-MV-30)
Z 101, december 1983, ugodno prodam. Cesta brigad 9, Bršljin, Novo mesto. (2578-MV-30)
Z 128, letnik 1987, prodam. Vladimir Ban, Majde Silc 8, Novo mesto. (P30-19MO)
Z 750, letnik 1981, in VW 1303, letnik 1974, oba registrirana za celo leto, prodam. Škocjan 70. (2579-MV-30)
126 P, letnik 1986, registriran do maja 1990, prodam. Tel. 25-580. (P30-21MO)
Z 128, letnik 1986, prodam. Miklič, Ruperč vrh 5/a, Novo mesto. (2580-MV-30)
Z 750, letnik 1976, prodam. Anton Novak, Slavka Gruma 66/4, Novo mesto. (2581-MV-30)
FIAT 126, letnik 1987, prodam. Tomo Hodanovac, Globočice 17, Kostanjevica. (P30-23MO)
126 P, letnik 1981, prodam. Hrastar, Šmarješke Toplice 10. (2585-MV-30)
GOLF, letnik 1981, prodam. Nadu, Škocjan 66. (2585-MV-30)

Borštnar, Skrovnik 11, Tržišče. (P30-36MO)
GRADBENO PARCELO z vlitimi tlaki in temelji ter 2000 komadov betonske opeke, 7 km iz Novega mesta proti Metliki, prodam. Tel. 27-134. (P30-42MO)
V KRŠKEM prodam hišo ali oddam obrtniku v najem. Tel. (0608) 31-658 zvečer. (P30-51MO)
NOV VINOGRAD z zidanico v Bojniku prodam. Jože Povše, Brhek 36, 68295 Tržišče. (2609-PO-30)

POPRAVEK

Pri zahvali TEREZIJE KNEZ, Pod Trško goro 96, je prišlo do pomote pri omembi VVO enota Drska, kjer bi moralo pisati kuhinji, in ne Kandiji, kot je pisalo. Za neljubo napako se opravičujemo!

PRODAJALNA »KAVKA«, Glavni trg 14, Novo mesto, do 20. 8. 1989 ODPRTA od 9. do 12. ure.

HIŠO, novo, moderno, v Premanturi pri Pulju prodam. Stanovanjske površine 150 m², tri terase, klet, podstrešje, garaža, travnika in vrta 500 m². Informacije na tel. (0608) 62-096. (P30-7MO)

STAREJŠO HIŠO z elektriko, vodo in 70 arov zemlje pri Raki prodam. Martin Novak, Dol. Radulje 17, Bučka. (2837-PO-30)

PARCELO (32 arov) med Tržiščem in Sevnico, primerno za vikend (elektrika na parceli), prodam. Tel. 994152-221733 ali do 19. avgusta na naslovu: Marija Molčanik, Grosuplje, Stritarjeva 1. (2846-PO-30)

PRODAM 70 arov starega vinograda in staro hišo z vodo in elektriko ter vinsko posodo v okolici Krškega. Tel. (063) 27-606. (2852-PO-30)

HIŠO (90 m²), kozolec, hleve, gozd, skupaj ali po parcelah, okoli Sevnice prodam. Tel. (041) 155-205. (2566-PO-30)

STARO KMEČKO HIŠO z gospodarskim poslopjem ob asfaltni cesti poceni prodam. Tel. 52-529. (2576-PO-30)

V KMEČKEM SLOGU obnovljeno hišo, 25 km iz Novega mesta, primerno za vikend, prodam. Tel. 24-006 (dop.) ali 25-986 (pop.).

UGODNO prodam več parcel v neposredni bližini Garni hotela Otočec. Informacije ob četrtka 27. 7. do 1. 8. v Zagradu pri Otočcu, h.š. 4 (za Starim gradom). (P30-25MO)
V NEPOSREDNI bližini Krškega ugodno prodam parcelo v velikosti 70 arov, na kateri je že stojič objekt z elektriko in vodo. Tel. (0608) 32-533. (P30-28MO)
VINOGRAD v okolici Krškega (na Libni), 400 žlathitnih trt, strojna obdelava, z zidanico in vso potrebno opremo prodam. Tel. (0608) 81-346, zvečer. (P30-3MO)

obvestila

TAPETNIŠKE GUMBE prodam. Tel. (069) 74-893. (P30-40MO)
VSE VRSTE ELEKTROINSTALACIJ z našim materialom ali vašim, tudi na posojilo, nudi Elektro servis Krizman, tel. (061) 771-520 ali (068) 49-452. (P30-9MO)

IZOLACIJE, SERVIS ZAMRZOVALNIKOV Viktor Pajek Ptujška cesta 89, Maribor telefon 062-305-150 ali 413-606 nonstop

Generalno popravljamo in obnovljamo ohišja zamrzovalnih aparatov. Če se je pri vašem zamrzovalniku pojavilo rosenje, če pozimi od zunaj ledeni, poleti pri čepu toči, mu bomo z obnovno izolacijo povrnili izolacijske sposobnosti. Tudi če se pri vašem aparatu življenjska doba že izteka, ga bomo usposobili, da bo deloval kakor nov. Prihranite 50% elektrike!

Za storjeno delo dobite garancijo.

CENIK GORENJE — LTH:
 345 l 990.000
 300 l 990.000
 220 l 890.000
 410 l 890.000
 310 l 830.000
 210 l 720.000
 50 l 790.000
 345 l z dodatno steno 1.250.000
 220 l z dodatno steno 1.115.000

PRODAM IZOLIR OKNO 120 x 120, zastekljeno, termopan. Tel. 65-318. (2586-PR-30)
KRAVO, brejo, 8 mesecev, prodam. Mačkovec 5, Novo mesto, tel. 25-919. (2590-PR-30)

LEP KAMEN za škarp (s prevozom in nakladanjem) kupim, Ponudbe od 1. avgusta dalje po 20. uri na tel. (068) 84-325. (2853-KU-30)
KUPIM rabljen CTX 80 ali BT 50 in prodam nov elektromotor moči 4 KW, 2860 obratov. Anton Kos, Rogovila 29, Mirna Peč, tel. (068) 84-317. (2851-KU-39)

ADAPTIRANO HIŠO s telefonom in centralno kurjavo v Brestanici blizu Krškega prodam. Informacije zvečer na tel. (0608) 34-731. (P30-33MO)
PARCELO v bližini Šmarjeških Toplic (42 arov), vinograd v Vinjem vrhu 15 arov ter vinograd v Dragi (30 arov) prodam. Cenā po dogovoru. Tel. 73-036. (2598-PO-30)
VINOGRAD (38 arov) z zidanico v Zg. Vodalah (Marindol), prodam. Janez

službo dobi

IZUČENO ali priučeno dekletje z veseljem do dela v gostinstvu zaposlimo. Hrana in stanovanje preskrbljena. Tel. (068) 22-617. (2599-SL-30)

DEKLE za delo v kafiču zaposlim. Tel. (0608) 33-044. (P30-17MO)

POTREBUJEM večje število akviziterjev za prodajo zanimivih artiklov. Tel. (0608) 82-900 od 15. do 19. ure. (P30-8MO)

IZKUŠENIM AKVIZITERJEM nudim delo. (Niso knjige). Tel. (068) 26-330. (2608-SL-30)

IŠČEM popoldanskega obrtnika, pogoj: kovinarska stroka. Informacije na tel. 25-545. (2615-SL-30)

službo išče

PEVEC VOKALIST (prvi tenor) išče delo v narodnozabavnem ansamblu. Tel. (061) 86-109 ali (061) 556-021, int. 30-24. (P30-52MO)

motorna vozila

126 P, letnik 1983, prodam. Milan Pergar, Nad mlini 17, Novo mesto, tel. (068) 22-780. (2780-MV-29)

ALFA ROMEO 33 1.3 S, februar 1987, 25.000 km, prodana po ugodni ceni. Tel. (068) 51-590 po 19. uri. (P30-44MO)

PRODAM Tomos avtomatik APN in prikolico za osebnih avto. Tel. 24-140

GOLF DIESEL, letnik 1983, prodam. Tel. (068) 49-107 ali (068) 49-137. (P30-47MO) **126 P**, letnik 1984, registriran do julija 1990, prodam. Oglede ves dan na naslov: Vida Tomšič, Ivanja vas 13, Mirna Peč. (P30-45MO)

Z 750, letnik 1985, prodam. Tel. 57-739. (2601-MV-30)

Z 750, letnik 1976, gumi voz (15 col) in dve otroški postelji z dodatno opremo prodam. Irena Glavan, Na žago 18, Straža, tel. 85-333. (2584-MV-30)

TOMOS AVTOMATIK A3KLS, star 14 mesecev, malo vožen, in dva nova zvočnika prodam. Robert Glazer, Gradac 133, 68332 Gradac. (2607-MV-30)

NOV NEVOŽEN APN 6 prodam za 1,2 M. Tel. (0608) 69-530, int. 371 Milan. (2610-MV-30)

MOTOR TRICIKL, na novo obnovejen, prodam. Miro Povše, Vrhek 29, Tržišče. (2611-MV-30)

Z 128, letnik 1987, in R 18 TLJ, letnik 1985, prodam ali zamenjam za cenejši avto. Tel. (068) 27-377, zvečer. (Ček-MV-30)

Z 101, letnik 1985, prodam. Gregor Mole, Rodine 27, 68210 Trebnje. (2614-MV-30)

Z 101 GTL 55, staro 3 leta, registrirano do aprila 1990, ugodno prodam. Tel. 25-170. (2589-MV-30)

126 P, letnik 1979, dobro ohranjen, prodam. Mojca Hočevar, Sadijnja vas 30 A, Dvor. (2588-MV-30)

SKODO 120 L, letnik 1979, registrirano do junija 1990, prodam. Andrej Resman, K Roku 88, Novo mesto. (P30-26MO)

SAMARO, maj 1988, ugodno prodam. Tel. 44-948 po 20. uri. (P30-27MO)

JETTO JX, staro dve leti, negovano, bele barve, registrirano do junija 1990, ugodno prodam. Kličite na tel. (068) 85-985. (2597-MV-30)

DOLENJSKI LIST

IZDAJA: DIC, tozd Dolenjski list, Novo mesto. **USTANOVITELJ**: občinske konference SZDL Brežice, Črnomelj, Krško, Metlika, Novo mesto, Sevnica in Trebnje. **SKUPŠČINA** Dolenjskega lista je organ upravljanja tozda. Predsednik: Nace Štamcar. **ČASOPISNI SVET** je organ družbenega vpliva na programsko zasnovo in uredniško politiko. Predsednik: Anton Stefančič. **UREDNIŠTVO**: Drago Rustja (glavni urednik in vodja tozda), Marjan Legan (odgovorni urednik), Andrej Bartelj, Marjan Bauer (urednik Priloge), Mirjam Bezek-Jakše, Bojan Budja, Anton Jakše, Zdenka Lindič-Dragaš, Martin Luzar, Milan Markelj, Pavel Perc, Jože Primc, Jože Simič, Jožica Teppey in Ivan Zoran. **TEKOČI RAČUN** pri SDK Novo mesto: 52100-603-30624. Devizni račun: 52100-620-970-257300-128-4405/9 (LB — Temeljna dolenska banka Novo mesto). **IZHAJA** ob četrtkih. Posamezna številka 6.000 din, naročnina za 2. polletje 150.000 din; za delovne in družbene organizacije 320.000 din. Mali oglasi do deset besed 90.000 din, vsaka nadaljnja beseda 9.000 din. **OGLASI** 1 cm v enem stolpcu za ekonomske oglase 120.000 din, na prvi ali zadnji strani 240.000 din; za razpise, licitacije ipd. 130.000 din. **NASLOV**: Dolenjski list, 68001 Novo mesto, Germova 3, p.p. 130. Telefoni: uredništvo (068) 23-606, 24-200 in 23-610, naročniška služba in mali oglasi 24-006. Nenaročenih rokopisov in fotografij ne vračamo. Na podlagi mnenja republiškega komiteja za informiranje SR Slovenije (št. 23 od 21. oktobra 1988) se za Dolenjski list ne plačuje temeljni davek od prometa proizvodov. Časopisni stavek, prelom in filmi: DIC, tozd Grafika, Novo mesto. Tisk: Ljudska pravica, Ljubljana.

prodam

NOVE JEKLENKE (plin, kisik) prodam 20% ceneje. Tel. (061) 851-660. (P30-29MO) **BREZHIBENHLADILNIK**, barvni TV Gorenje v okvari ter sedežno garnituro Fjord ugodno prodam. Tel. (068) 21-594. (2595-PR-30)

JADRALNO DESKO IMGRAD, kompletno, staro 5 let, ohranjeno, prodam za 2,5 M. Tel. 24-900. (2594-PR-30)

ČISTOKRVNE NEMŠKE OVČARJE z rodovnikom, stare 6 tednov, prodam. Franci Hlebec, Cesta na grad 43, Sevnica. (P30-31MO)

JADRALNO DESKO P2, razna jadra, lok in jambor prodam. Tel. dopoldne (0608) 31-017 ali popoldne (0608) 70-230. (P30-32MO)

PRIKOLICO za prevoz živine prodam ali menjam za kravo. Slak, Velika Cikava 11, Novo mesto. (2605-PR-30)

VIDEOREKORDER ORION, nov, konsignacijski, z garancijo, prodam ceneje. Tel. 27-890. (2606-PR-30)

ŽELEZNI GUMI VOZ (15 col), nov, prodam. Silvo Strmole, Železno 10, Dobrič. (P30-50MO)

BRAKO prikolico prodam. Tel. (0608) 61-377. (P30-48MO)

JOGI posteljo, kolo Junior na 5 prestav in pomivalni stroj Končar, prodam. Jože Hotko, Tavčarjeva 2, Novo mesto. (Ček-PR-30)

HARMONIKO MELODIJA (72 basov), malo rabljeno, prodam. Tel. (0608) 82-126, zvečer. (2612-PR-30)

VIDEOREKORDER VHS z daljinskim upravljanjem prodam po ugodni ceni. Tel. 23-430. (P30-53MO)

PRILOŽNOST! Najnovejši model TV Gorenje (ekran NOKIA — 70 cm, stereodisajen, izvorni model) popolnoma nov prodam 40% ceneje! Tel. 24-896.

PRODAM 110 m² italijanske tegule temno rjave barve po zelo ugodni ceni. Tel. 22-610. (2841-PR-30)

JEKLENKE za avtoveno varjenje, pocinkano pločevino, pocinkano žico in decimalno tehtnico (250 kg) prodam. Tel. 24-370. (2843-PR-30)

JADRALNO DESKO Sailboard in jadro Deuter prodam. Tel. 23-785. (2847-PR-30)

250 lesenih gajbic za krompir—sadjje prodam. Karol Mišič, Šolska 4, 61331 Dolenja vas. (2850-PR-30)

GORILEC za centralno kurjavo ter dele za R 4 prodam. Tel. 65-474. (P30-11MO)

MIZARSKI STROJ poravnalnik, cirkular—vrtalni in tračno žago ugodno prodam. Franc Lipar, Družinska vas 50, Šmarješke Toplice, tel. 73-201. (2563-PR-30)

MAESTRAL 9 S in jamaho 3,5 prodam. Drska 11, Novo mesto, tel. 22-835. (P30-3MO)

UGODNO PRODAM moško športno kolo Rog Amater na 5 prestav in stereo gramofon RIZ Travata z dvema zvočnikoma. Krajnc, Adamičeva 38, Novo mesto, tel. (068) 25-691. (2574-PR-30)

NOV GLASBENI STOPL 2 x 400 W in novo ostrije po naročilu prodam. Tel. 25-839. (P30-16MO)

KRAVO s tetelom ali brez njega prodam. Prešeren, Šmarjeta 50, Šmarješke Toplice. (P30-18MO)

SUHE HRASTOVE in smrekove deske prodam. Tel. (068) 76-328 od 6. do 18. ure. (P30-20MO)

PRODAM 300 kg betonskega železa fi 10 in dve kompletni roleti 180 cm — 20% ceneje. Gliha, Dvor 100. (2583-PR-30)

PRODAM IZOLIR OKNO 120 x 120, zastekljeno, termopan. Tel. 65-318. (2586-PR-30)

KRAVO, brejo, 8 mesecev, prodam. Mačkovec 5, Novo mesto, tel. 25-919. (2590-PR-30)

LEP KAMEN za škarp (s prevozom in nakladanjem) kupim, Ponudbe od 1. avgusta dalje po 20. uri na tel. (068) 84-325. (2853-KU-30)

KUPIM rabljen CTX 80 ali BT 50 in prodam nov elektromotor moči 4 KW, 2860 obratov. Anton Kos, Rogovila 29, Mirna Peč, tel. (068) 84-317. (2851-KU-39)

ADAPTIRANO HIŠO s telefonom in centralno kurjavo v Brestanici blizu Krškega prodam. Informacije zvečer na tel. (0608) 34-731. (P30-33MO)

PARCELO v bližini Šmarjeških Toplic (42 arov), vinograd v Vinjem vrhu 15 arov ter vinograd v Dragi (30 arov) prodam. Cenā po dogovoru. Tel. 73-036. (2598-PO-30)

VINOGRAD (38 arov) z zidanico v Zg. Vodalah (Marindol), prodam. Janez

kupim

LEP KAMEN za škarp (s prevozom in nakladanjem) kupim, Ponudbe od 1. avgusta dalje po 20. uri na tel. (068) 84-325. (2853-KU-30)

KUPIM rabljen CTX 80 ali BT 50 in prodam nov elektromotor moči 4 KW, 2860 obratov. Anton Kos, Rogovila 29, Mirna Peč, tel. (068) 84-317. (2851-KU-39)

ADAPTIRANO HIŠO s telefonom in centralno kurjavo v Brestanici blizu Krškega prodam. Informacije zvečer na tel. (0608) 34-731. (P30-33MO)

PARCELO v bližini Šmarjeških Toplic (42 arov), vinograd v Vinjem vrhu 15 arov ter vinograd v Dragi (30 arov) prodam. Cenā po dogovoru. Tel. 73-036. (2598-PO-30)

VINOGRAD (38 arov) z zidanico v Zg. Vodalah (Marindol), prodam. Janez

ADAPTIRANO HIŠO s telefonom in centralno kurjavo v Brestanici blizu Krškega prodam. Informacije zvečer na tel. (0608) 34-731. (P30-33MO)

PARCELO v bližini Šmarjeških Toplic (42 arov), vinograd v Vinjem vrhu 15 arov ter vinograd v Dragi (30 arov) prodam. Cenā po dogovoru. Tel. 73-036. (2598-PO-30)

VINOGRAD (38 arov) z zidanico v Zg. Vodalah (Marindol), prodam. Janez

prekllici

ANTONIJA KASTELIC, Vp 14, Semič, pozivam JULIJANO ŠTAMCAR z Vinjega Vrha 11, Semič, naj preklicite svoje besede, ki jih je izrekla o meščanih, ki jim bom sodno preganjala. (2560-PR-30)

kmetijski stroji

TRAKTOR ZETOR 4911, 1979, prodam. Suša, Cerovec 10, Tel. no. (P30-49MO)
TRAKTORSKO KOSILNICO prodam. Jože Pungerič, Dol. Radulje, Bučka. (2603-KS-30)
PRIKOLICO za traktor TV ugodno prodam. Tel. (063) 783-130, popoldne

ZAHVALA

Ob nepričakovani in boleči izgubi drage mamice, babice in prababice

MARIJE KLEMENČIČ

roj. KONDA iz Metlike, Zupancičeva 12

se iskreno zahvalujemo vsem, ki ste nam kakor koli pomagali v teh težkih trenutkih. Hvala tov. Brezniku. Mileni Pavlovič, gospe Bakari, gospodu Zevniku za opravljen obred, pevkam za pete pesmi. Posebna hvala družini Omrzel, ki nam je nesebično pomagala v najtežjih trenutkih. Hvala Sonji Omrzel za izrečene besede slovesa.

Vsi njeni

ZAHVALA

V 79. letu starosti nas je za vedno zapustila naša draga mama, stara mama, sestra in tašča

MARIJA KRAMARIČ

z Grabrovca pri Metliki

Iskreno se zahvalujemo sosedom,

PREZO GOLDONI (14 KM) ugodno prodam ali zamenjam za osebni avto. Rožman, tel. (0608) 32-489. (P30-46MO)

TRAKTOR URSUS 335, še dobro ohranjen, star 10 let, prodam. Jože Kafirle, Sevnica 5, Trebnje. Oglej po 16. (P30-11MO)

DOBRO OHRANJEN TRAKTOR IMT 533 prodam. Roza Vrhovec, Ljubljana 15, 61354 Horjul, tel. (061) 749-99. (P30-4MO)

TRAKTOR STORE 402, dobro ohranjen, ugodno prodam. Jože Andošek, Podlog 65, Leskovec pri Krškem, tel. (068) 75-740. (P30-6MO)

PRODAM ali menjam za osebni avto Fordson 50 KS. Tel. 21-575. (P30-73KS-30)

TRAKTOR Ferguson 533 s kabino prodam. Tel. (0608) 79-762. (P30-13MO)

TRAKTOR UNIVERZAL 445 prodam ali menjam za živino. Jože Štefanič, Podvrh 25, Žabukovje. (P30-22MO)

TRAKTOR IMT 533, 2200 delovnih ur, prodam. Marjan Medoš, Obrh 9, Dragatuš. (P30-24MO)

SKORAJ NOV motokultivator Goldoni 14 KM diesel s čelno kosilo, frezo in plug prodam. Eržen, Valvasorjeva ul. 5, 68210 Trebnje. (2587-KS-30)

Slovenija
Moja dežela.

OKNA
SENČILA
VRATA

MIRO ZAFOŠNIK

Ul. V. Vlahoviča 53
62000 Maribor

**SERVIS
ZAMRZOVALNIKOV**

Če vam skrinja toči, rosi, ledeni, neprenehoma deluje, pokličite (062) 512-348: **NON-STOP**.
Garancija. Kilometrinerne zaračunavamo!

VSPOMIN

**EDI
PEČAVAR**

Nestoplja vas 1, Semič

Še vedno si živ v naših srcih, čeprav te že eno leto ni med nami. Hvala vsem, ki se ga spominjate in obiskujete njegov prerani grob.

Žaljuči: vsi njegovi

ZAHVALA

V 79. letu nas je po težki bolezni zapustila naša nepozabna žena, mama in stara mama

**KAROLINA
NOSE**

iz Dol. Sušic 2

Iskreno se zahvaljujemo sorodnikom in sosedom, posebno družini Turk za nesebično pomoč ter gospe Sobar za poslovilne besede. Najlepša hvala dr. Vodniku za dolgoletno zdravljenje in patronažnim sestram, gospodu župniku in kaplanu za lepo opravljeni obred in govor. Še enkrat iskrena hvala vsem, ki ste našo drago mamo v tako velikem številu pospremili na njeni zadnji poti.

Žaljuči: mož Jože, otroci Jože, Anica in Lina z družinami ter ostalo sorodstvo

*Niti zbogom nisi rekel
niti roke nam podal,
smrt te vzela je prerano,
a v srcih naših boš ostal.*

ZAHVALA

Po dolgi in težki bolezni nas je v komaj 24. letu zapustil ljubljani sin, brat in stric

**ALOJZ
BAJC**

iz Dolenjih Radulj 22

Iskreno se zahvaljujemo vsem, ki ste nam pomagali v težkih trenutkih, zlasti Urbančevim in Novakovim, kakor tudi za darovane vence in cvetje, ter za izrečeno sožalje. Posebej pa se zahvaljujemo Kliničnemu centru v Ljubljani, mladincem z Bučke za lepo opravljeni pogreb, Gorjancem, IMV, govornikoma in župniku za lepo opravljeni obred.

VSI NJEGOVI

ZAHVALA

V 80. letu starosti nas je zapustila naša draga mama, teta in stara mama

**MARIJA
KUŽNIK**

rojena Mavr
iz Ul. Slavka Gruma 6

Iskrena zahvala vsem, ki ste pokojno pospremili na njeni zadnji poti in ji poklonili vence in cvetje. Zahvaljujemo se tudi tovarni Labod-tozd Ločna, Iskri-tozd Tenel, vsem sosedom in še posebej gospodu župniku za lepo opravljeni obred.

Žaljuči: sin Lenart, hčerke Marija, Anica, Rezka in Vera z družinami

ZAHVALA

Po težki bolezni nas je v 61. letu starosti zapustil dragi brat, svak in stric

**ALOJZ
RUPAR**

iz Ljubljane, Ledarska 32

Iskreno se zahvaljujemo sorodnikom, znancem in vaščanom, ki ste nam pomagali, izrekli sožalje, stali ob strani, darovali cvetje in vence, denar za dobre namene ter pokojnika pospremili na njegovi zadnji poti. Hvala tudi škocjanskemu kaplanu za lepo opravljeni obred.

Žaljuči: bratje Stane, Tone, Jože, Ivan, sestre Ivanka, Slavka, Stefka in ostalo sorodstvo

Ljubljana, München, Škocjan

*Vse življenje je za druge se trudila,
niti drobtinice zase ni pustila.*

ZAHVALA

V 86. letu starosti nas je nepričakovano za vedno zapustila naša draga mama

**BARBARA
POŽEK**

rojena Novak
Adlešiči 29

Najlepše se zahvaljujemo dobrim vaščanom, sorodnikom in znancem, ki so v teh težkih trenutkih pomagali in nam izrekli sožalje. Iskrena hvala pevskega zboru iz Adlešič za odpeto slovo, g. župniku za opravljeni obred ter vsem, ki ste pokojno spremili k večnemu počitku ter zasuli grob s cvetjem. Še enkrat vsem iskrena hvala!

Žaljuči: vseh njenih osem otrok z družinami in ostalo sorodstvo

ZAHVALA

V 84. letu starosti nas je zapustil naš dragi ata in stari ata

**ALOJZ
OBRANOVIČ**

iz Koprivnika pri Kočevju

Najlepše se zahvaljujemo sorodnikom, znancem, sosedom in vsem, ki ste nam v najtežjih trenutkih kakorkoli pomagali, spremili pokojnega na zadnji poti in mu darovali toliko cvetja. Posebna zahvala vaški skupnosti Koprivnik, KS Kočevska Reka, tov. Pečniku za poslovilne besede, moškemu pevskega zboru Kostel ter gospodu župniku za lepo opravljeni obred.

Žaljuči: hči Ivanka, vnuka Milena z družino in Toni

*Zgodi se, da z enim dihom
z enim gibom, z enim utripom
razpade vse. Tema je rešitev.*

ZAHVALA

Kruta usoda je iz naše sredine za vedno iztrgala našega dragega očeta, moža, sina, brata, zeta, bratranca, strica in nečaka

ANTONA BERKA

z Vrha pri Šentrupertu

Hvala vsem, ki ste nam v težkih trenutkih hude bolečine in žalosti stali ob strani in nam kakorkoli pomagali, nam izrekli sožalje, pokojnemu darovali cvetje in vence ter ga pospremili k večnemu počitku. Posebna hvala osebju kirurškega oddelka bolnice Novo mesto, kolektivu IMV Mirna, DO Trimo Trebnje, GD Jesenice, pevcem, darovalcem maš, tov. Olgi Kotar in tov. Maksu Kurentu za poslovilne besede ter gospodu župniku za opravljeni obred.

Žaljuči: vsi njegovi

*Skrb, delo in trpljenje —
tvoje je bilo življenje.
Bolečine si prestal,
zdaj boš v preranem grobu spal.*

ZAHVALA

Po težki bolezni nas je prezgodaj zapustil naš dragi mož, brat, stric in svak

**MOHAMED MARJAN
HODŽIČ**

iz Šegove 1

Iskreno se zahvaljujemo sorodnikom, prijateljem, sosedom, vaščanom Broda in ostalim, ki ste nam izrazili sožalje, pokojniku darovali vence in cvetje ter ga spremili na njegovi zadnji poti. Posebno se zahvaljujemo DO Krka-tozd Izolacije, pevcem za zapete žalostinke, zdravnikom in strežnemu osebju pljučnega oddelka ter gospodu župniku za lepo opravljeni obred. Vsem še enkrat iskrena hvala!

Žaljuči: žena Rezka in ostalo sorodstvo

*Solza se bo posušila,
rana se ne bo zacelila.*

ZAHVALA

V 66. letu nas je nepričakovano in mnogo prezgodaj zapustil naš dragi mož, oče, ded, tast, brat in stric

VILJEM MAKŠE

iz Zaloga 20

Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki so nam v težkih trenutkih kakorkoli pomagali, nam izrekli sožalje, darovali vence in cvetje in ga v tako velikem številu spremili na njegovo zadnjo pot. Posebna zahvala osebju visceralnega oddelka Splošne bolnice Novo mesto, ki mu je lajšalo zadnje dni življenja. Lepa hvala pokojnikovim nekdanjim sodelavcem, osebju očesne ambulante in oddelku Splošne bolnice ter gospodoma župnikoma za lepo opravljeni obred.

Žaljuči: vsi njegovi najdražji

ZAHVALA

V 71. letu starosti nas je po težki bolezni za vedno zapustila draga žena, mama, babica, prababica, tašča, sestra in teta

ANA JAKETIČ

iz Vinice 38

Ob boleči izgubi se od srca zahvaljujemo sorodnikom, sosedom in prijateljem, ki so nam v težkem trenutku pomagali, nam izrekli sožalje, darovali vence in cvetje in pokojno v tako velikem številu spremili na njeno zadnjo pot. Hvala osebju nevrološkega oddelka Splošne bolnice Novo mesto ter zdravnici dr. Špecovi iz Zdravstvene ambulante Vinica za hitro pomoč. Posebna zahvala sosedom Miheli Balkovec, Mariji Fortunovi in Mikotu Maliču za ganljive besede pri hiši žalosti in nad odprtim grobom, godbi na pihala in upokojenskem pevskega zboru iz Črnomlja ter odboru ZB Vinica za uspešno organizacijo pogreba. Vsem še enkrat iskrena hvala!

Žaljuči: mož Florjan, sinovi Zdenko, Cvetko in Igor z družinami, sestre, bratje in ostalo sorodstvo

BRUNO GRIČAR

ne bi ob takih pobudah občutil kakšnih pritiskov in »masaže« posebnih sorte. Toda to daje Gričarju veliko maneverskega prostora zlasti med mladimi, ki mu očito zaupajo. To so pokazale tudi volitve, ko so na odprtih listah dobili največ glasov on in njegovi somišljeniki.

Ko govoriš z njim, imaš občutek, da imaš opravka z vulkanom. Besede kar vrejo iz njegovih ust. A ne govori kar živjendan, pogovor z 29-letnim Brunom Gričarjem iz Hraštovice pravzaprav odkrije, da se za po vnanjosti mirno, skromno podobo skriva osebnost, ki ima številne zanimive ideje, za katere se je pripravljen tudi strastno bojevati.

Gričar — po poklicu strojni tehnik, ob delu pa je končal še višjo upravno šolo — že dolgo tiči v politiki. Zdaj je spet nepoklicni predsednik trebanjske občinske mladinske organizacije. Če bi verjetno hotel delati kariero v politiki, bi to zmožel, toda nikdar ni imel takih ambicij. V politiki je Bruno pač zato, da bi lažje spreminjal stvari. To je počel tudi tedaj, ko to ni bilo niti najmanj lahko ali celo prijetno. Na primer, ko je na 12. kongresu ZSMJ dal pobudo slovenske mladine (bil je tudi član predsedstva RK ZSMS) za civilno služenje vojakov, njegovi vrstniki sploh niso hoteli razpravljati o vsebini pobude, ampak so replike letele nanj bolj v stilu, kako si nekdo sploh upa kaj takega pomisliti, kaj šele predlagati.

Da bi zaradi (pre)dolgega in ostrege jezika imel kakšne resnejše težave, tega Gričar ne pove ali pač noče priznati. Malo je verjetno, da

P. PERC

80 let Radovana Gobca

Senovčani so ga ob jubileju povabili na Bohor

BOHOR — Skupščina občine Krško je Radovano Gobcu, znanemu partizanskemu skladatelju in dirigentu, ob njegovi 80-letnici podelila plaketo občine Krško. Politični aktiv krajevnih skupnosti Senovo pa mu je v planinski koči na Bohorju, kjer je Gobec partizanil, pripravil tovariško srečanje.

Skladateljski opus Radovana Gobca je izredno obsežen in raznolik, saj so v njem obsežne vse glasbene zvrsti, tako opera, opereta, kantate, zborovske pesni, samospevi, prav tako pa je pisal tretični dela in razprave. Toda ves čas mu je bila najbolj pri srcu partizanska pesem, ki ji je posvetil tako rekoč vse svoje ustvarjalne sile. Napisal je kar 78 pesmi za odrasle pevске zbornice in 62 za mladinske. Slej ko prej pa sta njegovi najbolj znani pesmi Bohor žari in Pesem o svobodi, ki sta ponarodeli in pevci že domala ne vedo več, kdo je avtor obeh znanih partizanskih pesmi. »To, da sta pesmi ponarodeli, je zame največje priznanje,« je dejal Radovan Gobec na Bohorju, kjer sem se boril v Kozjanskem odredu.

Gobec rad obuja spomine na tiste težke, a vseeno lepe čase. Zato je že pred leti ponovno obiskal Bohor, še posebej pa je bil vesel vabila iz krške občine in seveda priznanja, ki ga je dobil: »Nisem pričakoval tega priznanja, zato me je tembolj prijetno presenetilo.« Kljub visoki starosti je Radovan Gobec še ves čil in tudi ustvarjalno dejaven, saj komponira več del, ki so posvečena domovini, revoluciji in svobodi. Zato pa nima več časa in moči, da bi dirigiral pevskim zborom, kot jim je nekoč. Na čelu Partizanskega pevskega zbora je bil kar 28 let, tri leta je vodil železničarski pevski zbor Tineta Rožanca, prav toliko časa pa tudi pevski zbor Krke, tovarne zdravil, iz Novega mesta.

SREČANJE Z RADOVANO GOBCEM — Partizanskega skladatelja in dirigenta Radovana Gobca so ob njegovi 80-letnici povabili na Bohor, kjer so mu pripravili prirčno tovariško srečanje. (Foto: J. S.)

Resnično iskreno so zvenele besede Romana Sotlerja, predsednika skupščine krajevnih skupnosti Senovo, ki je dejal, da se prebivalci širšega Kozjanskega in krajev pod Bohorjem radi spominjajo Gobca kot prijatelja in tudi spremljevalca kulturnih dogajanj na Senovem. »Ko mu kot našemu prijatelju ob njegovem življenjskem jubileju iz srca čestitamo ob jubileju, mu hkrati želimo, naj bi nas njegova pesem še naprej bogatila in spremljala na poti v lepši jutrišnji dan,« je dejal Roman Sotler. Čestitkam se pridružil tudi Alojž Zupanc-Tine, nekdanji partizan.

J. S.

Halo, tukaj Dolenjski list!

Novinarji Dolenjskega lista si želimo v bodoče več sodelovanja z bralci. Vemo, da je težko pisati, zato pa je lažje telefonirati. Če vas kaj žuli, če bi radi kaj spremenili, morda koga pohvalili, ali pa opozorili na zanimiv dogodek iz domačih krajev. Prisluhnili vam bomo, zapisali, morda dali kakšen nasvet, poiskali odgovor na vaše vprašanje ali kaj podobnega. Pokličite nas lahko vsak četrtek popoldan, med 19. in 20. uro na telefon. (068) 23-606. Eden od dežurnih novinarjev vam bo rad prisluhnil.

Največ v zgodovini sreče

Prva nagrada v loteriji Yacom je 4 milijarde novih dinarjev — Vse zaradi jadrnice in American's Cupa

NOVO MESTO — Tudi na Dolenjskem je mogoče po 50.000 din kos kupiti srečko za največjo nagradno igro v zgodovini sreče na Slovenskem. Prva nagrada je 4 milijarde novih dinarjev, najslabši med 1100 dobitki pa je še vedno omembe vreden strojček multipraktik, pravzaprav je teh strojčkov kar 500. Vmes pa je še 3 milijarde novih dinarjev, 8 citroenov

CBX 16 RS, 100 barvnih televizorjev, ravno toliko videorekorderjev in jadranskih desk, 60 pralnikov itd.

Pod nagradno igro je podpisana Yacom, kar je kratica za Yugoslav American's Cup Organization Maribor, po domače pa pravijo kar transoceansko regatno društvo Yacom. Cilj društva in nagradne igre je zbrati denar za izdelavo jadrnice in z njo nastopiti na American's Cupu, najelitnejšem jadrnem tekmovanju na svetu. Predsednik društva je Bojan Butolen, Ljubo Veršič pa je vodja tehnične tima za gradnjo jadrnice. Kot je rekel Butolen, je Yacom že dobil status enega od izzivalcev v tem tekmovanju, v kratkem bodo prešli tudi položnico za 25.000 dolarjev, kar je prijavina za tekmovanje. Z denarjem menda ni težav, za to bo poskrbelo že omenjena veloteloterija. Da bi si zagotovili potreben dobiček, je potrebno prodati milijon srečk po 50.000 din. To pomeni, da bi moral srečko kupiti vsak odrasel Slovenec. Doslej so prodali več kot 200.000 srečk.

Brigade v pomoč ljudem

Prva izmena MDA »Sevnica 89« je bila uspešna

SEVNICA — Republiška mladinska delovna akcija »Sevnica 89« se je prevesila v drugo polovico. 85 brigadirjev iz Grosupljega, Murske Sobotne in Nove Gorice je 21. julija po treh tednih dela v manj razviti krajevni skupnosti Zabukovje in življenja med Sevnici zapuščalo naselje zvečine z lepimi vtisi. Podobno velja za 15 slovaških študentov, ki so pomagali v akciji dva tedna.

EMIL BRČAN, traser mladinske delovne brigade Jože Kovačič iz Grosupljega: »To je zame že dvajseta MDA. Kar malce moti me govorjenje o preživetosti mladinskega prostovoljnega dela. Tudi tabori potemtakem niso rešitev. Vesel sem, da je naša brigada dosegla najboljše rezultate v prvi izmeni, čeprav so vse 4 brigade udarne. Kot je povedal glavni traser Zlatko, smo v celotni izmeni opravili 3.086 normnih ur, se pravi, da smo skopali 3400 metrov jarkov (1100 m strojno), položili električne kable in jih tudi zasuli. Normo smo presegli za okrog 30 odst. Zahvaliti se moram ljudem v Zabukovju za topel sprejem.«

MONIKA SANDRELI, MDB Štefan Kovač iz Murske Sobotne: »Delo na trasi ni bilo tako težko. Enkrat nam je prišlo pomagat tudi 30 vojakov iz garnizije Cerklje, s katerimi smo, prav tako kot z domačini, dobro sodelovali. Nasploh so bile pesterne interesne dejavnosti.«

NIKO DEVETAK, pionirska delovna brigada Simon Gregorčič iz Nove Gorice: »Res prijetno smo bili presenečeni, kako lepo smo se razumeli, ne le mi brigadirji med seboj, ampak predvsem z domačini. V Zabukovju oz. na Miškem Vrhu so nam prinesli pižamo, kruh, pecivo... Kako vse drugače je bilo tu kakor lani v Beli krajini, kjer nam še vode niso hoteli dati! Zato bi sem še prišel pomagat ljudem, ki so v stiski bodisi zaradi starosti in skrhanega zdravja ali obogajenja.«

Emil Brčan, Monika Sandrel, Niko Devetak

»VINIŠKO POLETJE 89«

VINICA — V soboto, 29. julija, bo v viniškem kampu ob 19. uri prireditev »Viniško poletje 89«. V kulturnem programu bodo sodelovali znani pevci in ansambli Jug-ben, Komet, sestri Dimnik, Majda Arh in Stane Vidmar. Predstavili se bosta tudi najlepša Slovenka, Mariborčanka Anka Kocmur, in plesna skupina Kaj. Na programu bo tudi modna revija Novoteks in Beti iz Metlike. Posebna komisija tednika Jana bo izbrala miss modrih oči. Program bo povezovala Barbara Jerman. Podeljena bodo tudi priznanja najboljšim televizijskim napovedovalcem in napovedovalkam ter napovedovalcem Studia D.

NA VRSTI JE OBNOVA

STRAŽNJI VRH — Ekipa strokovnjakov je te dni opravila določanje višine tlaka v cerkvi na Stražnjem vrhu in tako bodo te dni začeli zasipavati izkopane gbove v ladji, nato bodo položili estri. Izkopani del prezbiterija bo ostal še odprt. Kako prezentirati z arheološkim izkopavanjem odkrito polkrožno apsido, je stvar nadaljnje strokovne odločitve.

V LOV ZA NEZNANECM Z NAGRADAMI

OTOČEC — V vročih poletnih dneh se po slovenskih turističnih krajih v sodelovanju z Nedeljskim dnevnikom potepa skrivnostna oseba in tistim, ki jo prepoznajo, deli bogate nagrade. V soboto, 29. julija, bo med 17. in 19. uro skrivnostneža mogoče razkriti na Otočcu. Ne ve se točno, kje bo, ali v kampu, grajskem ali garni hotelu, v čolnu na Krki ali kje drugje v otoškem okolju, prepoznali ga boste po kapi z napisom Kolpa san in dežniku, nagrado pa vam bo podelil, ako boste imeli pri sebi zadnjo številko Nedeljskega dnevnika. Po končanem »lovu« se bodo tisti z nagradnim »plenom« in oni praznih rok lahko zabavali na terasi motelske restavracije, kjer bo igral ljubljanski ansambel Planja.

KAMNI SO VIDELI BOLJŠE ČASE — Ciril Zajc iz mlina pod Žužemberkom je še videl čase, ko so se vsi mlinski kamni v okolici vrteli, reka pa je bila pol različnih vrst okusnih rib. »Ko je sulec napadel jato, se je skalila voda v tolu, tako silno moč je imel v repu,« se spominja izginulega življa v reki. (Foto: Jakše)

Zeleni mir je varljiv

Ob zeleni Krki je miru preveč — Mlinski kamni so tihnil, drevje prerašča ruševine

ŽUŽEMBERK — V gornjem delu slovitih doline gradov grajske line prazne in mrtve strmijo v svet. Simboli nekdanje moči in nakopičenega bogastva zaman iščejo nekoga, ki bi jim povrnil prejšnjo podobo. Pod njimi, ob zeleni Krki, pa bolj tiho in neopaženo zginjajo še drugi simboli nekdanjega blagostanja, številni mlini, zgrajeni iz prav tako debelih in trdnih zidov kot fevdalni simboli nad njimi. Res, da jih je zob časa začel zelozovati nekoliko kasneje, zato pa je njihova usoda prav tako žalostna in brezizhodna.

»Samo tukaj pod Žužemberkom je bilo včasih pet mlinov. Bili so to Tomažev in Vehovčev mlin pa naš, ki so mu včasih rekli dolnji ali spodnji malen, pa mlin pod gradom in na drugi strani še eden, ki so mu rekli »ta beraški«. V njih se je vrtelo po šest parov kamnov, nekateri so imeli tudi stopce, štirje še žage. Naš mlin je pred vojno kupil oče, ki še sedaj živi kot posestnik na Muljavi. Oče se mlinarstva ni nikoli lotil, jaz pa sem začel kmalu po vojni. Takrat se je še nekako živelo od mlinarstva, čeprav so tisti, ki so imeli najeto delovno silo, že težko zmagovali dajatve. Počasi so propadali in opuščali dejavnost, saj je bilo tudi žita vse manj. Tako so sedaj vsi mlini tukaj okoli zapuščeni, le naš je še nekako sposoben za delo.« Tako pripoveduje Ciril Zajc, upokojenec in zadnji

žužemberški mlinar. Edino njegovo v katerem še lahko zavrti tri pare mlinov pa dva valjna mlina za pšenico še obljuden. Druge nekdanje stavbe počasi zarašča drevje, voda brez haska mimo in uničuje ostale nekdanjih jezov in mlinskih kolese. Ciril ima ob mlinu manjšo turbo, ki mu daje dovolj toka za lastne potrebe, nekaj pa ga oddaja še v okolje. Meni, da bi se dala silna moč Krke, ima tukaj v gornjem toku, na posebn način še marsikje izkoristiti. Z njo jo pa se spominja tistih časov, ko je bila še nekaj več: zakladnica njegovega življenja. Naštevava vse vrste rib, včasih živela tukaj nad slapovi in mlinih pod njimi, pa jih danes manj kleni, mrene, platince pa okusne usti, vsega je bilo včasih na košček. V reki mladja le malo, živeli pa so skrčil v glavnem le na postvri. T. J. A.

SEJEM MALIH ŽIVALI

NOVO MESTO — V nedeljo, 24. julija, bo v Novem mestu spet sejem malih živali, in sicer od 9. do 12. ur pred športno dvorano pod Mariborski Vabljeni prodajalci in monterji kupci.

STUDIO D BEST NAJBOLEŠI TOP LESTVICA DOLENJSKEGA LISTA Top lestvico sestavljajo v uredništvu radia Glas Ljubljane in teleteksta ljubljanske televizije. Po valovih Studia D jo lahko slišite vsako soboto ob 11. uri, preberete pa vsak četrtek Dolenjskem listu. 1 (2) Cult of personality — LIVING COLOUR 2 (4) Martha say — J. COUGAR MELLENCAMP 3 (6) Yellow moon — NEVILLE BROTHERS 4 (1) Heart of steel — SANDMEN 5 (3) Too soon to tell — BONNIE RAITT 6 (—) Under the god — TIN MACHINE 7 (5) Batdance — PRINCE 8 (—) Trouble me — 10.000 MANIACS 9 (—) Geared and primed — ROYAL COURT OF CHINA 10 (—) Can't find my way home — SWANS

STUDIO D BEST NAJBOLEŠI Lestvica narodnozabavne glasbe Studia D in Dolenjskega lista Žreb je nagrado Studia D ta teden dodelil ANI TREPUSU z Vinice. Lestvica pa je teden takšna: 1 (4) Če ženska krega te — SLOVENIJA 2 (1) Sestavljena polka — KARLI GRADIŠNIK 3 (7) Več ne bom čakala — HENČEK 4 (3) Avtošola — RZ 5 (5) Za ljubi mir — FANTJE Z VSEH VETROV 6 (9) Piši mi — SLOVENSKI MUZIKANTJE 7 (6) Bodi z menoj do jutra — ANSAMBEL J. BURNIKA 8 (2) Premlada za ljubezen — NAGELJ 9 (—) Kadar si sam — TOPLAR 10 (—) Čas sreče — TONI VERDERBER Predlog za prihodnji teden: Vračam se k materi zemlji — ANSAMBEL KLAVŽARJA Glasujem za: Moj naslov: Kupone pošiljajte na naslov: Studio D, p.p. 103, 68000 Novo mesto

ATE, A TI TUDI SAMOUPRAVLJAŠ?

Takoj po prihodu iz šole je Mali butnil z vprašanjem: — Kakšna pa je razlika med kapitalizmom in socializmom? — Velika. — Vem, toda tršica nas bo vprašala natančneje. — V socializmu lahko delavci odločajo prav o vsem. — Kaj je to vse? — No, ja, delavci lahko odločajo o razdelitvi denarja. — Še o čem? — O stanovanjih. — Kako to: o stanovanjih? — Odločajo lahko o tem, kdo bo dobil družbeno stanovanje in kdo ne. — Aha. Kaj pa o prispevnih stopnjah za zdravstvo, šolstvo, kulturo, telesno kulturo tudi lahko odločajo? — Seveda. — Pa o cenah? — Tudi. Verjetno si že slišal za potrošniške svete? — Nisem. — Delavci lahko odločajo tudi o študentski politiki. — Nisem vedel. — Še marsičesa ne veš, Mali. — Nadalje lahko odločajo delavci tudi o tem, s kom se bo njihova delovna organizacija združila, da bi bolje poslovala. — Kaj pa, če se noče združiti? — Če tega noče storiti, jo pa že kako prisilijo, da to stori. — Kaj delavci odločajo tudi o devizah? — Da. Pa tudi o nakupu novih strojev. — Dvigajo roke? — Navadno je tako. — Če hočejo tovarno povečati, o tem odločajo delavci, kajne? — Dobro sklepaš. — In kako bi se vsemu temu reklo? — Samoupravljanje, Mali. — Si ti delavec, ate? — Kaj pa naj bi bil drugoga? — Pa ti res odločaš o vsem tem? — Ne, ker te in še vrsto drugih stvari ureja z različnimi zakoni država. — Hvala. Zelo nazorno si mi razložil, kaj je to samoupravljanje. — TONI GASPERIC